

KOMÜNAR

*Sosyalizmden Kuşku Duymak İnsandan ve Onun
Geleceğinden Kuşku Duymaktır*

Nisan-Mayıs-Haziran 2016
Yıl-11 Sayı 67

Üç Aylık İdeolojik-Teorik Dergi

ÖZGÜRLÜK

www.komsivakademi.org

İÇİNDEKİLER...

Tarihte felsefe ve ahlaki
öğretiler, tüm erdemli
bilgelikler,
dönemlerindeki modernite
sorunlarına yanıt olmak için
geliştirilmişlerdir

ÖZGÜRLÜK

ÖZGÜRLÜK SORUNU	4
HAKİKAT VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	10
DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	18
BİLİM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	26
ANARŞİZM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	30
REEL SOSYALİZM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	38
LIBERALİZM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	46
GENÇLİK VE ÖZGÜRLÜK SORUNU	54

KOMÜNARDAN

Merhaba Sevgili Komünar okuyucuları,

67. sayısını yayınlamakta olduğumuz Komünar'ın bu sayıdaki gündemi Özgürlük Sorunu üzerinedir. Çağımız insanının-toplumunun yaşadığı temel sorun olmaktadır, özgürlük sorunu. Özellikle kapitalist modernitenin liberalizm ideolojisiyle insanı-toplumu bütün hücrelerine kadar parçalayıp dağıttığı bir gerçeklikte özgürlük sorununu tarihsel-toplumsal gerçekliği içinde ele almak büyük önem taşımaktadır. Bu konuda kuantum fiziğinin açığa çıkardığı gelişmelerin sosyal bilim alanında yarattığı değişimler insanı ve toplumu kuantum anlamsallıkla ele alan yeni bakış açılarının gelişmesine yol açmıştır. Eski paradigmanın dayandığı pozitivist, mekanik, kesinlikçi ve determinist anlayışların yarattığı anlamsızlık ve duygusuzluğun aşılması insanı ve toplumu yeniden ele almayı beraberinde getirmiştir. Buda insanı, doğayı ve evreni yeniden anlamlandırmaya, tanımlamaya götürmüştür. İnsanın yetkin tanımlanması, en azından bilinebildiği kadarıyla evrenin de daha yetkin tanımlanmasına yol açmıştır. Özgürlüğün sadece insan ve toplumla sınırlı olamayacağı, evrenin bir özeti olarak insan mikro kozmosu, evrenin varoluşundaki özgürlüğün de toplumda devam ettiği kuantum felsefesiyle açığa çıkan bir olgu olmuştur.

Özgürlüğün bir sorun haline gelerek yaşanması toplumsal yarılmının açığa çıkmasıyla bağlantılıdır. Devletin oluşması ve bununla bağlantılı sınıflaşmanın gelişmesi özgürlük sorununun oluşmasını ve günümüze kadar da daha fazla derinleşerek devam etmesini beraberinde getirmiştir. Nasıl evren bir anlamda genişleyerek varlığını sürdürüyorsa bir bütün doğa ve içinde oluşan toplumda-insanda varlığını sürdürmektedir. Evrenin gelişmesi nasıl sınırlandırılmazsa toplumun gelişmesi ve özgürlüğü de sınırlandırılmaz. Toplumsal bir olgu olan özgürlük, toplumun ahlaki ve politik değerleriyle iç içe anlam kazanır ve gelişmesini sürdürür. Bu anlamda özgürlük yaşadığımız yerkürede sadece bir topluluğun, etnisitenin veya inancın sorunu olmanın da ötesinde bir bütün insanın kendini ve evreni anlamlandırma sorunudur. Hiçbir şey birbirinden bağımsız olmadığı gibi özgürlük sorunu da tekil olgularla ele alınabilecek bir konu değildir.

Kürdistan halkının bugün Ortadoğu'nun kalbinde yürüttüğü özgürlük mücadelesi de sadece Kürdistan halkıyla sınırlı değildir. Başta Ortadoğu olmak üzere bütün insanlığı etkileyecek bir mücadeledir. Kürdistan halkının özgürlük sorununun ülkesinin parçalanmışlığından dolayı ağırlığı ne kadar fazlaysa özgürlük mücadelesindeki kazanımlarıyla Ortadoğu'yu etkileme gücü de o kadar fazladır. İçinden geçtiğimiz süreç özgürlük kazanımlarının çoğaltılması açısından elverişli koşulların olduğu bir süreçtir. PKK'nin kırkı yılı aşan mücadele gerçekliği bu anlamda önemli kazanımları açığa çıkarmıştır. Bu kazanımların açığa çıkardığı gelişmelerle PKK, Ortadoğu'nun demokratikleşmesinde katalizör bir rol oynamaktadır. Kürdistan halkı her zamankinden daha umutlu geleceğe bakmaktadır. Çünkü yaşadığı özgürlük sorununun farkındadır. Bu farkındalıkla özgürlüğünü kazanmak konusundaki inanç, bilinç ve kararlılıkla mücadele ederek özgürlükle taçlandırılacak güce sahip olduğunu her geçen gün daha fazla bütün Dünya görmektedir.

Bu sayımızda özgürlük sorununu belli yönleriyle ele almaya çalıştık. Amaçladığımız düzeyde bir konu kapsamına ulaşamadık. Ancak belli başlı bazı başlıklar üzerinden ele alınan konularla özgürlük sorununu işlemeye çalıştık. Bu konuda yaşanan yetersizliklerin anlayışla karşılanacağını umuyoruz.

Özgürlük kazanacaktır!

Kavgayla, sevgiyle ve özgürlükle yürüyoruz.

Devrimci Selam ve Saygılarımızla

KOMÜNAR

ÖZGÜRLÜK SORUNU

Âdeta 'özgürlük evrenin amacıdır' diyesim geliyor. Kendi kendime sıkça evren gerçekten özgürlük peşinde midir diye sormuşumdur. Özgürlüğü sadece insan toplumuna özgü derin bir arayış olarak söylemleştirmek bana hep eksik gelmiş, mutlaka evrenle ilgili bir yönü vardır diye düşünmüştümdür. Evrenin temel taşları olarak parçacık-enerji ikilemini düşündüğümüzde, hiç çekinmeden enerjinin özgürlük demek olduğunu vurgularım. Maddi parçacığın ise mahkûm haldeki enerji paketçisi olduğuna inanırım. Işık bir enerji halidir. Işığın ne kadar özgür bir akışkanlığa sahip olduğu inkâr edilebilir mi? Enerjinin en küçük parçacık hali olarak tanımlanan kuantaların günümüzde neredeyse tüm çeşitliliği izah eden etken olarak anlamlandırılmasına da katılmak durumundayız. Evet, kuantumsal hareket tüm çeşitliliğin yaratıcı gücüdür. Acaba hep aranan Tanrı bu mudur demekten kendimi alıkoyamıyorum. Evren-üstünün tıpkı bir kuantum karakterinde olduğu söylenirken de yine heyecanlanır ve 'olabilir' derim. Yine kendi kendime 'acaba dıştan Tanrı yaratıcılığı buna mı denir?' diye soruyorum.

Özgürlük konusunda bencil olmamak, özgürlüğü insanla sınırlandıran bir indirgemeciliğe düşmemek bence önemlidir. Kafesteki hayvanın büyük çırpınışının özgürlük için olduğu yadsınabilir mi? En değme senfoniye geride bırakan kafesteki bülbülün şakımasını özgürlük gerçeği dışında hangi kavramla izah edebiliriz? Daha da ileri gidersek, evre-

nin tüm sesleri ve renkleri özgürlüğü düşündürmüyor mu? İnsan toplumunun en derin köleliği yaşayan ilk ve son köleleri olarak kadınların tüm çırpınışları özgürlük arayışından başka hangi kavramla izah edilebilir? En derinlikli filozofların, örneğin Spinoza'nın, özgürlüğü cehaletten çıkış ve anlam gücü olarak yorumlaması aynı kapıya çıkmıyor mu?

Sorunu sonsuz içeriği içinde boğmak istemiyorum. Ayrıca anadan doğma 'mahkûmiyet' halim olarak da söylemleştirmek istemiyorum. Prometheus'un anısına karaladığım birkaç cümle dışında, aynı zamanda bir nevi özgürlük arayışı olan şiir yazmayı hiç denemedim. Onun da imgesellik dışında bir anlamının olmadığı bilinmektedir. Fakat özgürlük anlamının korkunç takipçisi olduğum göz ardı edilebilir mi?

Toplumsal özgürlüğü sorunsallaştırırken bu kısa girişimiz sorunun derinliği konusunda uyarıcı kılmak içindir. Toplumun zekâ yoğunluğu en gelişkin doğa olarak tanımlanması, özgürlüğü çözümlenme konusunda da aydınlatıcıdır. Zekânın yoğun olduğu alanlar özgürlüğe hassas alanlardır. Herhangi bir toplum zekâ, kültür ve akıl gücü olarak kendini ne kadar yoğunlaştırmışsa o kadar özgürlüğe yatkın kılmıştır demek yerinde bir söylemdir. Yine bir toplum kendini bu zekâ, akıl ve kültür değerlerinden ne kadar yoksun kılmış veya yoksun bıraktırmışsa, o kadar köleliği yaşamaktadır demek de doğru bir söylemdir.

İbrani kabilesi konusunda yoğunlaşır-

ken, aklıma hep iki temel özelliği takılır. Birincisi, para kazanma konusundaki maharetidir. Yahudiler paranın hükümlerini hep ellerinde bulundururlar. Bununla dünyayı kendilerine bağlayabileceklerini, hatta hükümleri altına alabileceklerini hem teorik hem de pratik olarak yetkince bilirler. Buna maddi dünya hükümlerini de diyebiliriz. Bence daha önemli olan ikincisini, yani manevi hükümler sanatını daha iyi becermeleridir. Yahudiler önce peygamberleri, sonra yazarları, kapitalist modernitede ise filozoflar, bilginler ve sanat adamları ve kadınlarıyla neredeyse tarihle yaşıt bir manevi kültürel hükümler kurmuşlardır. Dolayısıyla İbrani kabilesi kadar zengin ve özgür başka bir kabile yoktur demek son derece doğru bir tespittir. Çağımıza ilişkin birkaç örnek vermek bu gerçeği fazlasıyla doğrulayıcı olacaktır. Küresel ekonomiyi hükmeden finans-kapitalin

rek söylemiş gibidir. Özgürlüklerinden, yani zenginlik, zekâ ve anlam güçlerinden emin olmak istiyorlarsa, Yahudilerin dünya toplumunu benzer biçimde zenginleştirmekten ve manevi olarak güçlendirmekten başka yolları yoktur. Yoksa başlarına her an yeni Hitlerler musallat olabilir. Bu anlamda Yahudi'nin kurtuluşu, yani özgürlüğü, ancak dünya toplumunun kurtuluşu ve özgürlüğüyle iç içe düşünüldüğünde mümkündür. İnsanlık için çok şey başarmış Yahudiler açısından en onurlu görevin bu olduğundan da kuşku duyulmasa gerekir. O halde ötekilerin yoksulluğu ve cehaleti üzerine kurulu zenginlikler ve manevi itibarların gerçek bir özgürlük değeri taşımadığını korkunç Yahudi soykırımından da anlamak mümkündür. Özgürlüğün gerçek anlamı, biz-öteki ayırımını aşmasında ve herkesçe paylaşılabilen karakterde olmasındadır. Merkezî uygarlık sistemini özgürlük so-

Herhangi bir toplum zekâ, kültür ve akıl gücü olarak kendini ne kadar yoğunlaştırmışsa o kadar özgürlüğe yatkın kılınmıştır demek yerinde bir söylemdir.

gerçek hükümdarlarının ezici çoğunluğu İbrani kökenlidir, yani Yahudi'dir. Çağdaş felsefenin çıkışında Spinoza, sosyolojide Marks, psikolojide Freud ve fizik biliminde Einstein'ın adından bahsetmek, yüzlerce sanat, bilim ve politika kuramcısını da bunlara eklemek Yahudi entelektüel gücü hakkında yeterince fikir verebilir. Yahudilerin entelektüel âlemdeki hükümlerinkileri inkâr edilebilir mi?

Fakat madalyonun diğer yüzünde dünyanın öbürleri, ötekiler vardır. Bir tarafın maddi ve manevi zenginliği, gücü ve hükümlerini ötekilerin yoksulluğu, güçsüzlüğü ve sürüleştirmesi pahasına gerçekleşir. Dolayısıyla Marks'ın proletarya için söylediği meşhur söz, yani "Proletarya kendini özgürleştirmek istiyorsa tüm toplumu özgürleştirmekten başka çaresi yoktur" deyişi Yahudiler için de geçerlidir. Marks bu sözü sanki Yahudileri düşün-

runu temelinde değerlendirdiğimizde, giderek katmerleşen bir kölelikle donandığını gözlemleriz. Kölelik üç boyutta da güçlü yaşatılır: İlk ideolojik kölelik inşa edilir. Mitolojilerden korkutucu ve hükümler tanrılar inşa edilmesi özellikle Sümer toplumunda çok çarpıcı ve anlaşılırdır. Zigguratın üst katı zihinlere hükmeden tanrıların mekânı olarak düşünülür. Orta katlar rahiplerin politik yönetim karargâhlarıdır. En alt kat ise, her türlü üretime koşturulan zanaatçı ve tarımcı çalışanların katı olarak hazırlanmıştır. Bu model günümüze kadar özde değişmemiş, sadece muazzam bir açılma-saçılma konumuna erişmiştir. Merkezî uygarlık sisteminin bu beş bin yıllık öyküsü gerçeğe en yakın tarih kurgusudur, daha doğrusu ampirik olarak gözlemlenen bir gerçekliktir. Zigguratı çözümlenmiş merkezî uygarlık sistemini, dolayısıyla

günümüzün kapitalist dünya sistemini gerçek temelini oturtarak çözümlenememek demektir. Sermaye ve iktidarın kümülâtif tarzda sürekli gelişimi madalyonun bir yüzü iken, diğer yüzünde korkunç kölelik, açlık, yoksulluk ve sürüleşme vardır.

Özgürlük sorununun nasıl derinleştiğini daha iyi anlıyoruz. Merkezî uygarlığın sistematiği toplumun giderek özgürlükten yoksunlaştırılmasını ve sürü toplum derekesine düşürülmesini sağlamadan kendini sürdürmez, varlığını koruyamaz. Sistemin mantığındaki çözüm daha fazla sermaye ve iktidar aygıtları oluşturmaktır.

olarak tarif edilmesi de bu nedenledir.

Özgürlüğü evrendeki çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma olarak tanımlamak toplumsal ahlâki açıklamada da kolaylık sağlar. Çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma, zımninden de olsa hep bağrında taşıdığı zeki bir varlığın seçim yapma kabiliyetini düşündürür. Bitkilerin kendilerini çeşitliliğe yönelten bir zekâyâ sahip olduğunu bilimsel araştırmalar da doğrulamaktadır. Bir canlı hücredeki oluşumlar şimdiye kadar hiçbir fabrikada insan eliyle yaratılamamıştır. Belki Hegel kadar evrensel zekâdan (Geist) bahsedemeyiz.

İktidar ve devlet politik sözün, dolayısıyla özgürlüğün bittiği yerdir. Orada sadece idare etme, söz dinleme, buyruk alma ve verme söz konusudur; kanun, tüzük vardır. Donmuş bir akıldır her iktidar ve devlet. Güçlerini de, güçsüzlüklerini de bu özelliklerinden alırlar.

Bu ise daha fazla yoksullaşma ve sürüleşme demektir. Özgürlük sorununun bu denli büyümesi ve her çağın temel sorunu haline gelmesi sistemin doğasındaki ikilemden ötürüdür. Yahudi kabilesinin örnek konumunu boşuna sunmadık. Yahudi örneği son derece öğreticidir. Özgürlüğü de, köleliği de Yahudi gerçekliği üzerinden okumak bu nedenle çağlar boyunca öneminden hiçbir şey yitirmemiştir.

Paranın mı, yoksa bilincin mi daha çok özgürlük sağladığına ilişkin geleneksel tartışmayı da bu anlatımın ışığında daha iyi kavrayabiliriz. Para bir sermaye birikim aracı, yani artık-ürün ve değer gaspçısı olarak rol oynadıkça hep köleciliğin aracı olacaktır. Sahibi için bile hep katliamlara davetiye çıkarması paranın özgürlük için güvenilir bir araç olamayacağını gayet iyi açıklamaktadır. Para enerjinin zıddı olan madde parçacığı rolündedir. Bilincin her zaman özgürlüğe daha yakın olduğu söylenebilir. Gerçeklik üzerine bilinç her zaman özgürlüğe ufuk açar. Bilincin hep enerji akışkanlığı

Ama yine de evrende zekâyâ benzer bir varlıktan bahsetmek tümüyle saçmalık olarak yargılanamaz. Farklılaşmayı zekânın varlığı dışında başka bir anlatımla dile getiremeyiz. Çoğullaşma ve çeşitlenmenin hep özgürlüğü çağrıştırmaları temellerindeki zekâ kıvılcımlarından ötürü olsa gerekir. Bilinebildiği kadarıyla insanı evrenin en zeki varlığı olarak tanımlamak mümkündür. Peki, insan bu zekâsını nasıl edinmiştir? Bilimsel (fiziki, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik) olarak insanı evrensel tarihin özeti olarak da tanımlamıştım. Bu tarifte insan evrensel zekânın birikimi olarak tanımlanmaktadır. İnsanın birçok felsefi ekolde evrenin bir modeli olarak sunulması da bu nedenledir.

İnsan toplumundaki zekâ düzeyi ve esnekliği toplumsal inşanın gerçek temelini teşkil etmektedir. Özgürlüğü bu anlamda toplumsal inşa gücü olarak da tanımlamak yerindedir. İlk insan topluluklarından itibaren buna ahlâki tutum denildiğini biliyoruz. Toplumsal ahlâk ancak özgürlükle mümkündür. Daha doğrusu, özgürlük

ahlâkın kaynağıdır. Ahlâka özgürlüğün katılmış hali, geleneği veya kuralı da diyebiliriz. Eğer ahlâki seçim özgürlük kaynaklıysa, özgürlüğün zekâ, bilinç ve akılla bağı göz önüne getirildiğinde, ahlâka toplumun kolektif bilinci (vicdanı) demek daha anlaşılır oluyor. Teorik ahlâka etik denilmesi de ancak bu çerçevede anlam ifade edebilir. Toplumun ahlâki temelleri dışında bir etikten bahsedemeyiz. Şüphesiz ahlâki deneyimlerden daha yetkin bir ahlâk felsefesi, yani etiği çıkarılabilir, ama yapay etik olamaz. E. Kant'ın bu konuda da çok çaba harcadığı bilinmektedir. Kant'ın pratik akla etik demesi anlaşılırdır. Ahlâki aynı zamanda bir özgürlük seçimi, imkânı olarak yorumlaması günümüz için de geçerliliğini koruyan bir görüştür.

Toplumsal politikanın özgürlükle bağ-

Zaten politika geliştirememek demek kendi vicdanını, hayati çıkarlarını ve öz kimliğini tanımamak demektir. Herhangi bir toplum için bundan daha büyük bir düşüş, kaybediş söz konusu olamaz. Ancak öz çıkarları, kimlikleri ve kolektif vicdanları için ayağa kalktıklarında, diğer bir deyişle politik mücadeleye atıldıklarında bu tür toplumların özgürlük talebinde bulduklarından söz edilebilir. Politikasız özgürlük istemleri vahim bir yanılgıdır.

Politika ile özgürlük arasındaki ilişkinin çarpıtılmaması açısından, iktidar ve devlet politikaları (Aslında politikasızlık demek daha doğrudur) ile aralarındaki farklılıkları özenle belirlemek gerekir. İktidar ve devlet aygıtlarının işleri için strateji ve taktikleri olabilir, ama gerçek anlamda politikaları olmaz. Zaten iktidar ve devlet

Toplumsal ahlâk ancak özgürlükle mümkündür. Daha doğrusu, özgürlük ahlâkın kaynağıdır. Ahlâka özgürlüğün katılmış hali, geleneği veya kuralı da diyebiliriz. Eğer ahlâki seçim özgürlük kaynaklıysa, özgürlüğün zekâ, bilinç ve akılla bağı göz önüne getirildiğinde, ahlâka toplumun kolektif bilinci (vicdanı) demek daha anlaşılır oluyor. Teorik ahlâka etik denilmesi de ancak bu çerçevede anlam ifade edebilir. Toplumun ahlâki temelleri dışında bir etikten bahsedemeyiz.

lantısı da görünür bir durumdur. Politik alan uzgören akılların en çok çarpışıp yoğunlaştıkları ve sonuç almaya çalıştıkları alandır. Bir anlamda katılan öznelerin kendilerini politik sanat aracılığıyla özgürleştirdikleri alan olarak tanımlamak da mümkündür. Toplumsal politikayı geliştirmeyen her toplumun, bunun karşılığının özgürlükten yoksunluk olarak kendisine döneceğini, bedelinin kendisine fatura edileceğini bilmesi gerekir. Politik sanatın yüceliği bu anlamda karşımıza çıkar. Politikasını geliştiremeyen her toplum (klan, kabile, kavim, ulus, sınıf, hatta devlet ve iktidar aygıtları) kaybetmeye mahkûmdur.

toplumsal politikanın inkârının sağlandığı aşamada vücut bulurlar. Politikanın bittiği yerde iktidar ve devlet yapıları işbaşında olur. İktidar ve devlet politik sözün, dolayısıyla özgürlüğün bittiği yerdir. Orada sadece idare etme, söz dinleme, buyruk alma ve verme söz konusudur; kanun, tüzük vardır. Donmuş bir akıldır her iktidar ve devlet. Güçlerini de, güçsüzlüklerini de bu özelliklerinden alırlar. O halde devlet ve iktidar alanları özgürlüklerin arandığı, sağlandığı alanlar olamaz. Hegel'in devletin özgürlüğün sağlandığı gerçek alan olduğu biçimindeki belirlemesi modernitenin tüm tahakkümcü görüş ve

yapılanmalarının temelini oluşturur. Öyle ki, Hitler faşizmi bu görüşün nelere yol açabileceğini açıklayan örneklerin başında gelmektedir. Hatta Marks ve Engels'in öncülük ettikleri bilimsel sosyalizm anlayışında devlet ve iktidarın temel sosyalist inşa araçları olarak öngörülmesi, farkında olmayarak özgürlüğe, dolayısıyla eşitliğe indirilmiş en vahim darbe olmuştur. 'Ne kadar devlet, o kadar az özgürlük' gerçeğini liberaller daha iyi fark etmişlerdir. Başarılarını da buna borçludurlar.

Tahakküm araçları olarak devlet ve iktidarlar, özleri gereği, zorla el konulmuş artık-ürün ve değerlerin, yani toplam sermayenin değişik bir türünden başka

politikayı tüm yönleriyle ve entelektüel gücümüzle yeniden ayağa kaldırıp işlevsel kılmaktan başka çaremiz yok gibidir.

Özgürlük ile demokrasi arasındaki ilişkiler daha da karmaşıktır. Hangisinin hangisinden kaynaklandığı sürekli tartışmalıdır. Fakat her iki ilişki yoğunluğunun birbirini beslediğini rahatlıkla belirtebiliriz. Toplumsal politikayı özgürlükle bağlantılı düşündüğümüz kadar, demokrasiyle de bağlantılandırabiliriz. Toplumsal politikanın en somut hali demokratik siyasettir. Dolayısıyla demokratik siyaset özgürleşmenin gerçek sanatı olarak da tanımlanabilir. Demokratik siyaset yürütmeden genelde toplumun,

Bilincin her zaman özgürlüğe daha yakın olduğu söylenebilir. Gerçeklik üzerine bilinç her zaman özgürlüğe ufuk açar. Bilincin hep enerji akışkanlığı olarak tarif edilmesi de bu nedenledir.

bir anlam ifade etmezler. Sermaye devletleştirir, devlet sermayeleştirir. Aynı husus her tür iktidar aygıtı için de geçerlidir. Toplumsal politika ne kadar özgürlük doğurucuysa, iktidar ve devlet de o kadar özgürlüğü kaybettiren alanlardır. İktidar ve devlet yapıları birçok kişi, grup ve ulusu belki daha çok zenginleştirip özgürleştirebilir. Ama Yahudi örneğinde gördük ki, bu durum ancak öteki toplumların yok-sulluğu ve köleliği pahasına mümkündür. Bunun sonu da soykırımdan savaşlara kadar her tür yıkımdır. Kapitalist dünya sisteminde politika en büyük kaybını yaşamıştır. Merkezî uygarlık sisteminin zirve yaptığı kapitalist modernite aşamasında politikanın gerçek ölümünden bahsetmek mümkündür. Dolayısıyla günümüz çağında hiçbir çağla kıyaslanamayacak ölçülerde bir politik tükeniş yaşanmaktadır. Bir özgürlük alanı olan ahlâkın tükenişi nasıl günümüzün bir fenomeni ise, ondan daha fazla politika alanının tükenişi söz konusudur. Bu nedenle özgürlük istiyorsak, en başta toplumun kolektif vicdanı olan ahlâkı ve ortak aklı olarak

özelde de her halkın ve topluluğun ne politikleşmesi ne de politik yoldan özgürleşmesi mümkündür. Demokratik siyaset özgürlüğün öğrenilip yaşandığı gerçek okuldur. Politikanın işleri ne kadar demokratik özneler yaratırsa, demokratik siyaset de toplumu o kadar politikleştirir, dolayısıyla özgürleştirir. Politikleşmeyi özgürleşmenin ana biçimi olarak kabul edersek, toplumu politikleştirdikçe özgürleştirebileceğimizi, aynı şekilde toplumu özgürleştirdikçe daha da politikleştirdiğimizi bilmek durumundayız. Şüphesiz başta ideolojik kaynaklar olmak üzere, özgürlük ve politikayı besleyen birçok toplumsal alan mevcuttur. Ama esasta birbirini doğurup besleyen temel iki kaynak toplumsal politika ve özgürlüktür.

Eşitlikle özgürlük ilişkisi çoklukla karıştırılır. İkisi arasında ilişki de en az demokrasiyle ilişkileri kadar karmaşık ve problemlidir. Tam eşitliğin bazen özgürlüğün bedel vermesi karşılığında sağlandığını görürüz. İkisinin birlikte olamayacağı, birinden taviz verme gereği sıkça vurgulanır. Özgürlüğün bedel olarak bazen eşit-

likten taviz vermeyi gerekli kıldığı belirtilir.

İki kavramın, dolayısıyla fenomenin doğası arasındaki farkı açıklamak, sorunu doğru belirtmek için gereklidir. Eşitlik daha çok bir hukuk terimidir. Aralarında fark gözetmeksizin, fert ve toplulukların aynı hakkı paylaşmalarını öngörür. Oysa farklılık, evrenin olduğu kadar toplumun da esaslı bir özelliğidir. Farklılık aynı tür hakların paylaşımına kapalı bir kavramdır. Eşitlik ancak farklılıkları esas aldığı anda anlamlı olabilir. Sosyalist eşitlik anlayışının tutunamamasının en önemli nedeni farklılığı hesaba katmamasıdır. Bu da sonunu getirmenin en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Gerçek adalet ancak farklılıkları temel alan bir eşitlik anlayışı içinde gerçekleşebilir.

Özgürlüğün farklılaşmaya oldukça ba-

mizde, toplumsal problemin kanserleşme riskini daha iyi anlayabiliriz. Liberal bireyciliğin toplumsal politika ve özgürlüğü tüketen temel kaynak olarak belirlenmesi anlamlı bir çıkışa zemin sunabilir. Şüphesiz burada bireyselliği söz konusu etmiyoruz, bireyselliğin gerekli olduğunu tartışmıyoruz. Tartışılan, idealize edilerek toplumsal politika ve özgürlüğü tüketen ideolojik bireyciliktir, liberalizmdir.

Kolektif özgürlüğü zaten tartışmış bulunuyoruz. Asıl özgürlüğün bireysellik kadar her tür topluluğun (kabile, kavim, ulus, sınıf, meslek grubu vb.) kimliğini belirlemek, çıkarlarını sağlama almak ve güvenliğini savunmaktan geçtiğini, özgürlüğün ancak bu temellerde anlam bulabileceğini önemle belirtmeliyiz. Bireysel ve kolektif özgürlükler ancak bu temelde uyum-

Özgürlük sorununun bu denli büyümesi ve her çağın temel sorunu haline gelmesi sistemin doğasındaki ikilemden ötürüdür.

gımlı olduğunu belirlediğimizde, ancak farklılığa bağlanması halinde eşitliğin özgürlükle anlamlı bir bağı kurulabilir. Özgürlükle eşitliği bağdaştırmak toplumsal politikanın temel hedeflerindedir.

Bireysel özgürlük ile kolektif özgürlük yanlıları arasında yaşanan tartışmaya değinmeden geçemeyiz. Negatif ve pozitif özgürlük olarak da tanımlanmak istenen bu iki kategori arasındaki ilişkiyi açıklamak halen önemini korumaktadır. Bireysel özgürlüğü (negatif özgürlük) şahlandıran kapitalist modernite, şüphesiz bunu toplum kolektivitesini büyük tahribata uğratma pahasına gerçekleştirdi. Günümüzde bireysel özgürlüğün toplumsal politikayı en az iktidar olgusu kadar tükettiğini belirlemek büyük önem taşır. Bireyciliğin toplumu yıkmadaki, özellikle ahlâkın ve politikanın inkârındaki rolünü aydınlatmak özgürlük üzerine tartışmaların can alıcı sorunudur. Bireycilikle atomize edilen toplumun hiçbir sermaye ve iktidar aygıtına karşı direnme takatini kalmadığını söylediği-

lulaştığında başarılı optimal bir özgür toplum düzeninden bahsedebiliriz. Her ne kadar birbirine karşıt olarak tanımlansalar da, liberalizmin bireycilik anlamında şahlandırdığı özgürlükle reel sosyalizmin kolektivizm adına şahlandırdığı özgürlük arasında sıkı bir benzerliğin bulunduğu 20. yüzyıldaki deneyimlerden ötürü açığa çıkmış durumdadır. İkisi de liberalizmin seçenekleridir. Devletçilik ve özelleştirme oyunlarının nasıl aynı el tarafından uygulandığı gözlemlendiğinde, söylenmek istenen hususlar daha iyi anlaşılacaktır.

Demokratik toplumun bireysel özgürlüklerle kolektif özgürlükleri uyumlulaştırmanın en elverişli zemini olduğu, 20. yüzyılın büyük yıkım getiren bireyci (vahşi liberalizm) ve kolektivist (firavun sosyalizmi) modellerinin denenmesinden sonra iyice açığa çıkmış bulunmaktadır. Demokratik toplumun bireysel ve kolektif özgürlükleri dengelemek kadar, farklılıkları esas alan eşitlik anlayışını gerçekleştirmede de en uygun toplumsal politik rejim olduğunu belirtmek mümkündür.

HAKİKAT VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

Evrensel ve toplumsal varoluşun ana kaynağında bulunan hakikatin ne'liği ve etrafında oluşan sorunsallık tüm zamanların temel konusunu oluşturmaktadır. Hakikat nedir ve neden bu kadar önemlidir? Hakikat kavramı varlığın sıradan bir özelliği midir yoksa ontolojik bir ana temel midir? Böylece hakikat olmadan da varlık kendini gerçekleştirebilir mi? Genel kabul edilen fikir, hakikatin varlığın sıradan bir özelliği olmayıp varlık açısından varoluşsal bir ana temel olduğudur. Şöyle ki hakikat olmadan evren ve toplumsal varlık gerçeklik haline gelemez; adına varlık dediğimiz oluş oluşamaz. Varlık hakikate ulaşmadan kendini gerçekleştirmemektedir. Bu durumda hakikat kavramını evren ve toplum oluşu açısından varoluşsal bir niteleme olarak ifade etmek kaynağını nereden almaktadır? Varoluşsallık, varlık – yokluk ikilemiyle anlama kavuşur. Varsa varlık var olur, yoksa da yoktur. Hakikat varsa varlık açısından gerçekleşme vardır. Aksi yokluktur. Böylece hakikatin nasıl bir varoluşsallık olduğunu anlamak bir hakikat tanımını gerekli kılmaktadır. Kendi hakikat (doğruluk) olan bir kavramın hakiki (doğru) tanımını yapmak veya yapmaya çalışmak oldukça ilginç olmaktadır. Doğru doğru mudur diye sormak; doğru kavramına doğru bir yanıt aramak, varlık olarak insanın en temel erdemi olsa gerek. Bu durumda temel sorumuzu sormalıyız: Hakikat nedir?

Kutsal kitap geleneği bu konuda ol-

dukça zengin bir külliyata sahiptir. Kullanılan dil metafizik bir form olsa da içeren anlam oldukça sosyolojiktir. Kutsal olanın sosyolojisi kendisini metafizik olarak dile dökmüştür. Kutsal ve mukaddes olan bu geleneğin binlerce yıldır süren ve halen de devam eden bağlılığının kaynağında belki de bu metafizik dil vardır. Hakikatin oluşumunda ve söylenişinde metafizik, varoluşun dili gibidir. Ana kaynağında tanrısal kimliğin olduğu mukaddes gelenek, tüm çağlar boyunca insanda zirveleşen varlığın hakikat nedir sorusunu soracağını bilerek, cevabını tanrı – insan ikileminde vermiştir.

“Ve Allah dedi; suretimeze, benzeyişimize göre insan yapalım ve denizin balıklarını ve göklerin kuşlarına ve sığırlara ve bütün yeryüzüne ve yerde sürünen her şeye hâkim olsun. Ve Allah insanı kendi suretinden yarattı, onu Allah'ın suretinden yarattı; onları erkek ve dişi olarak yarattı.”(1)

Tanrısal kimlik kendisini tüm yaratımın anası olarak tanımlar. Zaman ve mekânın, madde ve düşüncenin, oluşun ve gelişmenin, hareketin ve farklılaşmanın, doğumun ve çoklaşmanın, yaşamın ve ölümün; kısacası varlık adına bildiğimiz ve bilmediğimiz ne varsa her şeyin ana var edicisi olmakta. Tüm bunların yanında kendisini hep olmuş olan ve olacak olan yegâne kaynak olarak tanımlamaktadır.

Tanrısal kimliği anlamak açısından sorulabilecek temel soru neden yarattı sorusudur. Tanrı evreni, doğayı, toplumu ve

özgün olarak insanı; genel olarak varlığı hangi sebepten dolayı yarattı? Nedendir ki tüm evrene 'sizi Ben yarattım' deme ihtiyacı duydu? Bilinme isteğinin altında yatan amaç ne olabilir? Söylemeden önceye kadar 'sır' olarak var olan yegâne yaratıcı, evrene bu sırrı neden açmak istedi? En evrencesinden, en toplumcasından ve en insancasından bilinme isteği açık ki tanrısal kimliğin kendini sosyolojikleştirme amacının açığa vurumudur. Tanrısal kimlik kendini evren, toplum ve insan kimliğinde anlaşılır kılmak istemektedir. Bu istek tanrısalılığı ve bu kimlikte dile gelmek isteyen sosyolojiyi öte dünyaya, mutlak'a havale eden anlayışa karşı açık bir itirazdır.

Bu itiraza kulak vererek tanrısal kim-

Benim" demektedir. Bu iddia ise tanrının kendini tarihselleştirmesi olmaktadır. Tanrı insana 'tarihin benim' demektedir. Böylece tanrısal kimlik tarihin sosyolojileştiği, sosyolojinin tarihleştiği kimlik olarak kendisini evrene sunar. F. Braudel'in temel bir ifadesi olan bu fikrin kutsal geleneğe içerilmiş olduğunu okuruz böylece.

Kitabı Mukaddesten alıntıladığımız ayet bu durumu somut olarak ve oldukça da güzel ifade etmektedir. Tanrısal kimlik, tüm varlığı yarattıktan sonra insanı yaratmak ister. İnsanı kendi suretine ve benzeyişine göre yaratır. Mukaddes geleneğin en sosyolojik ilkesi bu olsa gerek. İnsan tüm yaratımın zirvesi olarak tanrısının suretinde ve benzeyişinde

Eğer tanrı, insanı kendi suretinde ve benzeyişinde yaratmışsa, bu durumda insan da dile gelen tanrısal güzelliğin de sosyolojik bir anlamının olması gerekmektedir. Böylece "Ey güzel Allah'ım" demek "Ey Güzel İnsan (YASİN)" demek oluyor. Eşrefi Mahlûkat, Hallac- I Mansur' un Enel Hak'ı ve niceleri bu gerçeği ifade etmektedir. Böylece tanrı kimliğini insanla, toplumla özdeş ele almak ve dile gelen meramı en insancasından sosyolojik olarak düşünmek tanrı kimliğine saygının da en iyi yoludur.

liği en makro düzlemde evren, ondan sonra toplum ve son olarak da insan kimliğinde anlamaya çalışmak temel yaklaşım olmalıdır. Bundan dolayı tanrısal kimliği ele alalımız bu kimliğin isteğine göre olmaktadır. Kendini bilir kılma isteğinin anlaşılmasının yolu böylece sosyolojiden geçmektedir.

Tanrısal kimliği sosyolojikleştirmek yukarıda sorulan soruya bir yanıt olabilir mi? Sosyoloji yoluyla anlaşılacak olan nedir? Bu sosyolojiyle anlaşılacak olan şey tanrısal kimliğin kendini ana yaratıcı kaynak olarak ortaya koymasıdır. Yani ifade edilmek istenen, kaynak ve varoluş sorusuna bir yanıt olunmak isteğidir. Böylece tanrısal kimlik evrene, topluma ve insana "varlık kaynağınız, varoluşunuz

bir varlıktır. Erkek ve dişi olarak yaratılmış bir varlıktır. Eğer tanrı, insanı kendi suretinde ve benzeyişinde yaratmışsa, bu durumda insan da dile gelen tanrısal güzelliğin de sosyolojik bir anlamının olması gerekmektedir. Böylece "Ey güzel Allah'ım" demek "Ey Güzel İnsan (YASİN)" demek oluyor. Eşrefi Mahlûkat, Hallac- I Mansur' un Enel Hak'ı ve niceleri bu gerçeği ifade etmektedir. Böylece tanrı kimliğini insanla, toplumla özdeş ele almak ve dile gelen meramı en insancasından sosyolojik olarak düşünmek tanrı kimliğine saygının da en iyi yoludur. Tanrının suretinde ve benzeyişinde yaratılmak gerçek anlamını ancak böyle bulabilir.

Buna benzer bir temayı 'hayat nefesi' kavramıyla yine Kitabı Mukaddes'te oku-

ruz. Şöyle ki“ Ve RAB Allah yerin toprağın-
dan adamı yaptı ve onun burnuna hayat
nefesi üfledi ve adam yaşayan can oldu.”(2)

Bir önceki ayette geçen ‘suret ve ben-
zeyiş’ kavramı bu ayette yerini ‘hayat
nefesi’ kavramına bırakır. Burada sadece
erkek adam (sonrasında Âdem olacak)
söz konusudur. Toprakta oluşturulsa
da “yaşayan can” olmasının yolu tanrısal
“hayat nefesi’nden geçmektedir. Tanrısal
kimlik tıpkı suret ve benzeyiş gibi hayat
nefesiyle, insanla kendine can vermekte-
dir. Tanrısal kimliğin insanla can’lanması
tanrının kendini sosyolojikleştirmesi ve
insanı tarihselleştirmesi anlamı taşımak-
tadır. Tanrının sosyolojikleşmesi tanrısal
kimlik için bir canlanma olurken, insa-
nın tanrı kimliğinde tarihini bulması insa-
nın canlanması anlamı taşımaktadır.

Bu geleneğin Mesih İsa’yla aldığı bi-
çim daha radikal bir durumu temsil
eder. Mesih İsa kendini ‘suret ve ben-
zeyiş’ ten ve ‘hayat nefesiyle’ can’lanan
varlık durumundan çıkararak tanrı oğlu
olarak açık tanrısallık biçiminde ilan
eder. Bu öyküyü en güzel Yuhanna İncilinden okuruz. Havari Yuhanna anlatımına SÖZ – KELAM kavramıyla başlar. Burada SÖZ – KELAM ile dile gelenin Mesih İsa olduğu açıktır. Bundan dolayı İncil’de SÖZ – KELAM kelimesi yerine Mesih İsa’nın adını yazarak alıntılatacağız.

“İSA başlangıçta var idi ve İsa Allah
nezdinde idi ve İsa Allah idi. O, başlan-
gıçta Allah nezdinde idi. Herşey onun-
la oldu ve olmuş olanlardan hiçbir şey
onsuz olmadı. Hayat onda idi ve hayat
(İsa) insanların nuru idi. Nur (İsa), karan-
lıkta parlar ve karanlık onu anlamadı.”(3)

SÖZ – KELAM olarak İsa, başlangıçta ol-
ması itibarıyla tüm varoldan önce var-
olmuş olanı, ezel ve ebed olanı, zaman-
sız ve mekânsız olanı ifade eder. En başta
varolan olarak, tüm varlığı vareden her
şeyin onunla olduğu ve olmuş olanların,
hiç birşeyin onsuza olamadığı ana kaynak,
yaratıcı varlığı ifade eder. Bu anlatımın Ki-
tabı Mukaddes anlatımından farkı insan
olarak İsa’nın tanrı kimliğiyle kendisini
özdeş kılmasıdır. Böyle bir özdeşlik olsa

da ana mantık aynı olmaktadır. Yaratıcı
kendini varlıkta yaratarak sosyolojikleş-
tirmekte ve varlıkla arasındaki ilişkiyi kay-
naklık - tarihsellik olarak kurmaktadır. Bu
durum İsa’da çok daha canlıdır. Tanrı oğul-
luğu Golgota tepesinde biten serüvenle
yerini çarmıhta can veren tanrıya bırakır.

İslamiyet’te bu konuya Kitabı Mukaddes
penceresinden bakarak kendini inşa eder.

“28- Ey Peygamber! Rabbinin me-
leklerle şöyle dediğini hatırla: “Ben,
kuru balçıkta, şekil verilmiş kokuş-
muş çamurdan bir insan yaratacağım.”

29- Ben, onun yaratılışını tamamladı-
ğım ve ona ruhumdan üflediğim zaman,
siz hemen onun için secdeye kapanın.”(4)

Allah yarattığı insana kendi ruhun-
dan üfleterek ona can vermektedir.
Tanrısal ruh tüm varlığın ve oluşun
can vericisi olarak ifadeye kavuşur.

Tüm bu alıntılarımızın nedeni hakikat
kavramını tanımlarken iki temel ilkeye
ulaşmak olarak belirtelim. İlk ilke hakikat kavramının ‘doğru’ tanımı ancak sosyolojik bir bakışla mümkün olmaktadır. Bu yanı sıra özde sosyoloji, genelde de sosyal bilim hakikat kavramının ana zeminini oluşturur. Şöyle ki hakikat toplumsal olmak zorundadır. Tanrısal kimlik bile kendini en yetkin olarak tek var edici kılarken bile son nokta da insanla bilinmek, anlaşılacak ve farkında olunmak istemektedir. En makro düzlemde tanrıdan başlarsak evren ve toplum hakikatin ana kaynağı olarak anlama kavuşur. Aranacaksa bir hakikat bu evren, toplum ve insan zemininde aranmalıdır. Tanrısal kimliğin kendini insanlaştırmasının en temel nedeni bu olmaktadır.

İkinci ilke ise varoluşun ana kavramı olan kaynak sorunuyla açığa çıkar. Bu ilke aynı zamanda tarihselliği ifade eder. Tanrısal kimliğin kendini varlığa yaratıcısı olarak tanıması, onu nasıl var ettiğini ayrıntılarıyla izah etmesi ve bu yaratılışa göre olunmasını istemesi varoluş konusunda sunulan temel izahlar olmaktadır. Varlığa tarihini hatırlatmak; bunun bilinmesini, anlaşılmasını ve farkındalığını oluşturmak açıktır ki kendini bil ilkesini dile getirmek-

tir. Bu konunun hakikat ile bağı konunun adından da anlaşılacağı gibi varoluşsaldır, tarihseldir. Toplumsal olabilen hakikat ana kaynağına, oluş zeminine ve dayanaklarına bağlılık temelinde inşa edilebilir, geleceğe taşırılabilir. Ana kaynağa ve oluş zeminine olan bağlılık, hakikatin temel tanımı olmaktadır. Bu konuda olması gereken varlıkta bunun bilincinin, farkındalığın oluşturulmasıdır. İşte tanrısal kimlik anlatımlarıyla varlık için 'sır' olanı açığa vurarak bu bildirmeyi ve farkındalığı yaratmak istemektedir. İnsan varlığın zirvesi olarak bu sırrı, suret ve benzeyişle, hayat nefesi ve tanrısal ruhla en iyi anlatan varlık olarak ortaya çıkar. Böylece hakikati kendi varoluş koşullarına, ana temelinde, oluş zeminine bağlılık olarak ifade etmek mümkündür. Hakikat varlığın sosyolojik ve tarihsel kimliği olmaktadır.

Önder APO bu konuyu kelebek kuralıyla ifade etmektedir. "Kelebek için içyapısı ve çevre ekolojisi bu üç aylık yaşamı belirlemiştir. Eğer bir kazaya gitmezse kelebek bu üç ayı yaşayacaktır. Onun için öncesizlik ve sonsuzluk (ezel – ebed sorunu) üç ayla sınırlıdır. Sorun yapmayı da hiç düşünmez. Bu yönlü bir arzusu da olamaz. Olsa da fazla mesele yapmaz. Örnek içinde örnek: Gilgameş gibi. Gilgameş'i olumsuz örnek olarak sunuyorum. İzahını yapacağım. Tüm doğa, evren özünde 'Kelebek Kuralı'na bağlı olarak yaşar. Sadece insanda yaşam bu kurala ters düşer. Muazzam sorunlu bir hal alır. Ömrü için ebedi – ezeli arayışlar içine girmekten, gökte cennet yeraltında cehennemler düşünmeye kadar çılgın çabalar geliştirir. Kendini tanrı – krallar halinde sunmaktan, en alçak kölelikte tutmaya kadar bu çılgınlıklar peydahlanır. Her gün cinsel sapıklık içinde yaşamaktan, kendini nötr bir cins halinde tutmaya kadar kural tanımayan tutumlar da sadece insana özgüdür. Planlı soykırımlar geliştirmekten, sonsuz yaşam iksiri peşinde koşmaya kadar bu tutum hiçbir canlı türünde görülmeyen hastalıklar halinde sürer gider." (5)

Kelebek kuralı ana kaynağa bağlı ol-

manın kendi varoluş koşullarına dayanarak yaşamının evrensel bir kural olduğunu ifade eder. Varlık için oluş ve buna göre gelişmek hakikat kavramının en temel tanımı olur böylece.

Bununla bağlantılı olarak Önder APO hakikati şöyle tanımlamaktadır; "Hakikat, esasta çağlar boyunca gelişen toplumsal anlamlılığın insan bilincine çıkmış halidir."(6)

Hakikat tarihsel olarak gelişmiş toplumsal anlamın, insan bilincine çıkması ve insanda dile gelmesidir. Tanrı, evren, toplum ve insan düzlemlerinde açığa çıkmış anlam ve farkındalık halidir hakikat. Tanrısına, evrenine, toplumuna bağlı insanın inşasıdır hakikat. İnsan kendini tanrısal, evrensel ve toplumsal düzlemde bulur, buna anlam verirse ancak kendini bilebilir ve hakikat olarak tanrısal "sır"ra erebilir.

Önder APO bu ilişki düzlemini şöyle ifade eder;

"Hakikat 5: "Ben kimim?" sorusuna yanıt, evrenin nihai amacı olabilir.

Hakikat 6: "Ben benim, ben evrenim, ben öncesi-sonrası, yakını-uzayı olmayan zaman ve mekânım!" cevabı nihai amaç olabilir.

Hakikat 7: Fenafillâh, Nirvana, Enel-Hak mutlak bilgelikleri insanın toplumsal yaşamının temel amacını açıklamış olabilir veya toplumsal yaşamla ilgisini ortaya koyabilir."(7)

Bu aşamada ortaya şöyle bir soru çıkmaktadır; insan bilincinde ortaya çıkan evrensel ve toplumsal düzlem nasıl tanımlanabilir? İnsanın hakikati inşa edebileceği zeminin temel ilişki hali nedir? İnsan için hakikatin ölçüsü nedir?

Evren ve içindeki varlıklar arasında birbirini yaşatmaya, çoğalmaya, karşılıklı beslenmeye, farklılaşarak zenginleşmeye, birbirine kopmaz bağlarla bağlanarak yeni oluşları açığa çıkarmaya dayalı bir ilişki vardır. Evren ve toplum kendisini bu tarz bir ilişkiyle var eder.

Hakikati varlığın oluş haline uyum olarak tanımlamaktayız. Evrensel ve tekil düzlemde birbirleriyle ilişkili olarak her varlığın bir oluş koşulu vardır. Bu varlık

açısından kendi oluş koşullarına uyumu doğruluğunun da ölçütü olmaktadır. Varlık açısından hakikat, o varlığın oluş koşullarına göre olup olmamasıyla açığa çıkar. Hakikat, evrensel ve toplumsal düzlemde varlığın ilişki-çelişki diyalektiğiyle, özgünlük ve bağlılık ilişkisiyle, tekil ve evrensellik bağlamıyla varoluşuna uygunluğuyla belirlenir.

Uyum konusu biraz daha irdelenebilir. Varlık açısından uyum, özne-nesne ilişkisinde olduğu gibi kendi dışında olan bir varlığa uyum değildir. Modernitenin, varlıktan ayrı, kendinde olan, mutlak, değişmez bir öze sahip olan bir varlığa, doğaya, topluma uyumu ya da uygunluğu değildir. Modernitenin, “doğanın kendi yasaları var. Bu yasalar insan dışında oluşur, insan da kendi dışında oluşan bu yasalara uyum sağlarsa hakikati bulur” tarzındaki fikirleri değildir bu uyum. Burada bahsettiğimiz uyum ilişkisi varoluşsal ilişkiye uyumdur. Uyum, söz konusu varlığın diğer varlıklarla karşılıklı ilişki içinde, yani izafi ve ikilemliler olarak inşa ettiği gerçeğe uyumdur. Varlığın uyum sağladığı kendi dışındaki başka bir varlık değil, kendisinin de içinde olduğu ilişkiselliğin açığa çıkardığı oluş haline uyumdur. Bundan dolayı varlığın hakikati ilişkiselliğidir. Hakikat açısından uygunluk ilişki haline uygunluktur. Bu oldukça devingen ve canlı bir durumu açığa çıkarır. Bu ilişki âlemine katılmak ve hakikati inşa etmek oldukça güçlü bir esnek zihniyeti, katılımı, seçim yapabilme kabiliyetini gerektirir. Bu ise inşa eden insan gerçeğini ortaya çıkarır. Anlaşıldığı gibi bu edim de özgürlük olmaktadır.

Her varlık bir denge halinde kendini var eder. Bu denge hali uyum, ahenk, simetri olarak da belirtilebilir. Fakat bu denge, uyum, ahenk, simetri sabit kalan, değişmeyen bir yapı arz etmez. Temelinde sürekli oluş, hareket olan bir denge, uyum, ahenk ve simetri hali söz konusudur. Hareketli denge dediğimiz konudur burada söz konusu olan. Bundan dolayı da sürekli kendisini değiştiren, oluşturan, farklılaştıran, çoğaltan, çoklaştıran bir

denge, ahenk hali vardır. Bilimde buna simetrisinin kırınımı adı verilir. Simetrik düzen yeni oluşlara zemin olmak için kırınımına uğrar. Yani ahenk ve denge bozularak diyalektik ikilemler, dolayısıyla yeni varlık türleri ortaya çıkar. Böylece diyalektik bir işleyiş başlar. Büyük patlama sonrası varlık oluşumu böyle bir simetrik kırınım meydana gelir. Bu çoklu varlık evreni böyle bir özellik taşır. Böylece hareket bir yandan simetri-denge halini bozarken, bir yandan da bu simetri ve dengeyi sağlar, uyum ve ahengi açığa çıkarır. Fakat bu hareketli dengenin altında yatan temel faktör ise varlığın ilişki halidir. Varlık sürekli birleşmeye, birbirine bağlanmaya, kararlı olmaya, bütünleşmeye, sürekli uyum ve denge halinde kendini çoğaltmaya çalışmaktadır. Evren genişlemektedir. Çok küçük bir aralık olarak varlığın birbirini yok etme halinin temel mantığı bile varlığın kendini beslemesine dayanır. Toplum açısından da temel ilişki halinin komünallik, dayanışma, sevgi, yardımlaşma olduğundan kuşku duyulmaz. Bireyciliğin toplumun düşmanı olduğundan yine kuşku duyulmaz. Bundan dolayı, hakikat açısından temel ölçü nedir, diye bir soru soracak olursak, cevabımız elbette sabit, mutlak, değişmeyen ilke, kural, norm olmayacaktır. Sürekli oluş halinde olan, akışkan bir zemin içinde sabit, değişmeyen bir ilke belirleyemeyiz. Hakikat için belirleyebileceğimiz temel ölçüyü böylece ilişki biçimi – hali olarak ifade etmeliyiz.

Eğer beslemeye, üretmeye, yaşatmaya, çoklaşmaya dayalı bir ilişki hali varsa orada hakikat vardır. Varlığın oluşunu sağlayan zemin bu ilişki haliyse ve bu da hareketli bir denge halinde varlığını sağlıyorsa o zaman hakikat varlığın bu oluş haline uyum olmaktadır. Felsefe ve bilimde bu ilişki biçimine Holistik ilişki adı verilirken, toplum biliminde karşılığı Komünal ilişki olmaktadır.

Böylece toplumsal anlamda Önder APO'nun teorize ettiği “Demokratik, Ekolojik, Kadın Özgürlükçü Toplum” ya da “Ahlaki ve Politik Toplum” ya da “Demokratik Uygurluk Toplumu” hakikatin temel

ölçüsü olmaktadır. Hakikat Ahlaki ve Politiktir; Ahlaki ve Politik topluma uyundur; bu toplumun bilincine, anlamına varmaktır. Bu toplum insanı vareden ve bu varoluşu insanın anlam hali olarak güncelleştiren toplumdur. Yani geçmişte var etmiştir ve hala da var etmeye devam etmektedir. Kadın toplumsallığını ana toplumsallık olarak görmek, doğayla uyum içinde olmak ve her varlığın varoluşunun anlamıyla ifadeye kavuşan demokratik bir toplumsallık bu toplumun ana varoluş dayanaklarını oluşturmaktadır. Tüm bu özellikleri ahlaki ve politik toplum olarak hakikatleştirmek anlamın ve bilmenin de temeli olmaktadır.

kati çekmektedir. Bundan dolayı insanın özgür yaşam arayışı sadece kendi varlık tekiyle veya toplumuyla ilişki içinde değil, bütünsellik içinde olduğu evrensel birlikle ilişki içinde varlık bulur. İnsan hem kendi toplumuyla hem de evrensel varlıkla kurduğu ilişki oranında özgürlük veya tersi olarak kölelik düzeyini belirler. İnsan ne salt kendi ne de salt evrendir. Evren olduğu kadar özgün bir kimlik olarak insan, insan olduğu kadar da bütün olarak evrendir. Bir yanıyla evrensel bütüne bağımlıdır, onsuz olamaz diğer yanıyla onu aşmak isteyen, kendine özgü bir kimlik olarak bağımsızdır. Fakat ne tam bağımsızlık ne de tam bağımsızlık söz konusudur.

Hakikat tarihsel olarak gelişmiş toplumsal anlamın, insan bilincine çıkması ve insanda dile gelmesidir. Tanrı, evren, toplum ve insan düzlemlerinde açığa çıkmış anlam ve farkındalık halidir hakikat. Tanrısına, evrenine, toplumuna bağlı insanın inşasıdır hakikat. İnsan kendini tanrısal, evrensel ve toplumsal düzlemde bulur, buna anlam verirse ancak kendini bilebilir ve hakikat olarak tanrısal "sır"ra erebilir.

Hakikat ile benzer bir şekilde ele alınması gereken bir kavram da özgürlük kavramı olmaktadır. Özgürlük kavramı da ontolojik bir karaktere sahip olup hakikatin de özü olmaktadır. Hakikatin özünde özgürlük vardır. Hakikat özüne bağlılık, özüne göre oluşmak olarak özgürlüğe göre olmaktadır. Bundan dolayı özgürlük sosyolojik ve tarihsel olmalıdır.

Özgür yaşam arayışı, insanın en temel hakikat arayışıdır. Evrensel oluş içinde özgün bir yaratım olan insan toplumu, kendine layık gördüğü yaşamı özgürlük olarak tanımlamıştır. Oluşunun ilk anından günümüze kadar da özgürlük için hakikat arayışını sürdürmüştür. Önder APO, "Âdeta 'özgürlük evrenin amacıdır' diyelim geliyor. Kendi kendime sıkça evren gerçekten özgürlük peşinde midir diye sormuşumdur."(8) derken özgürlüğün evrensel – bütüncül karakterine dik-

İkisinin eşzamanlı biraradalığı insan ve evren bütünlüğünü tamamlar. Bu yanıyla insan ne kadar kendisini bilirse evreni de o kadar bilir, evreni ne kadar bilirse kendisini de o kadar bilebilir. Bundan dolayı insan için kendini bilen doğa ve evren, kendini anlayan, anlamak isteyen evren tanımları yapılmaktadır. Yine insan için yapılan mikro kozmos tanımı da oldukça izah edicidir. Evrenler insanda dile gelmektedir. Evren, doğa insanda kendini tanımak, bilmek ve anlamak istemektedir. İnsanda dile gelen anlam, evrensel oluşun bilgisidir, evrensel oluşun farkına varıştır. Bu, insan için kimi zaman insanın tanrılaşması ya da tersinden tanrının insanlaşması olarak kendini bularak yeryüzüne inişi ya da birinci doğanın insanda dile gelişi olarak anlama kavuşturulmak istenir. Bu yönüyle özgürlük ve yaşam kendini bilen insanın toplum, doğa ve

evren bütünselliği içinde varoluşun farkındalığı ve buna verdiği anlamla ölçülür.

Böylece özgürlük bir tamamlanma olayıdır. Varlığın kendini, özgün kimliğini de koruyarak, evrensel bütün içinde tamamlama mücadelesidir. İnsan için özgürlük, kendini toplumuyla tamamlama eylemidir. İnsan için özgürlük, kendini evrensel oluşla tamamlama eylemidir. Özgürlük eylemi bir kopma, parçalanma, yok etme değil, bunların aksine bütünleme, birbirini besleme, yaşatma ve var etme eylemidir. Bundan dolayı özgürlüğün kaynağında büyük tanrısal "Sır" yatar. Bu "Sır" da, tanrı gibi, insanın ve evrenin tam olmama

Özgür yaşam arayışı ise, işte varlığın kendini böyle bir tamamlama eylemiyle inşa etmesidir. Bunu büyük bir aşkla, uçurumun kenarından kanatlanırcasına yapmasıdır. Varlığın özgür yaşam adını verdiği oluşla "Bir" olma halidir. İnsan için özgür yaşam insanın özgür olmasıdır. Bu da temelinde büyük bir hakikat aşkını, yanma, yakılma gerçeğini barındırır.

halidir. Bilme anında oluşmak yarım bilmek ve yarım oluşmaktır. Bundan dolayı insan her zaman yarım bilmeye ve yarım oluşmaya mahkûmdur. Bu yarım olma halinden kurtulmak ise, insanın önce toplumuyla ve oradan evrenle kendini tamamlama, bütünlemesiyle olabilir. Anlamın ve hissin yaşattığı çağdaş müminin de dediği gibi "özgürlüğün kaynağında tam olmama bilinci, yetersiz olma bilinci yatar". Kendisini tam olarak gören insan ve toplumun özgürlük problemi de yoktur. Fakat kendini tam olarak görmemek büyük özgürlük yürüyüşlerine zemin olabilir. Kuantum biliminin belirsizlik ilkesi, dalga – parçacık tamamlama ilişkisi, evrensel varlığın "Bir"liği olarak dolanıklık ilkesi, potansiyeller denizi olarak Vakumdan yapılan özgür tercih ilkesi insan ve evren için özgürlüğün bir tamamlanma, "Bir"leşme, tercih yapma olduğunu ifade eder.

Özgür yaşam arayışı ise, işte varlığın kendini böyle bir tamamlama eylemiyle inşa etmesidir. Bunu büyük bir aşkla,

uçurumun kenarından kanatlanırcasına yapmasıdır. Varlığın özgür yaşam adını verdiği oluşla "Bir" olma halidir. İnsan için özgür yaşam insanın özgür olmasıdır. Bu da temelinde büyük bir hakikat aşkını, yanma, yakılma gerçeğini barındırır. Önder APO bu arayışın ana cümlesini şöyle kurmaktadır: "Özdeğişimiz şudur: HAKİKAT AŞKTIR, AŞK ÖZGÜR YAŞAMDIR!"(9)

Hallac-ıMansureseriTavasin'de"Kavrayış Üzerine" yazarken pervaneden bahseder; "Yaratılmış olanların kavrayışı gerçeklikle ilişkili değildir. Gerçeklik de yaratılmış olanla ilişkili değildir. Düşünceler kişiye özgüdür. Yaratılmışların bu özellikleri

gerçeklerle ilişkili değildir. Gerçeğin algılanması bu denli güçtür. Ama gerçekliğin gerçekliğinin algılanması bundan kat, kat güçtür. Üstelik tanrı gerçekliğin ötesindedir ve gerçeklik tanrıyı kapsamaz.

Pervane sabaha kadar alevin çevresinde döner. Arkadaşlarının yanına gelir ve onlara, görkemli bir anlatımla, bu tanrısal ilişkiden söz eder. Sonra tam bir birleşmeyi özeleyerek kendini alevin cilvelerine kaptırır.

Alevin ışığı gerçekliğin bilgisidir, sıcaklığı gerçekliğin gerçekliğidir; onunla birleşme (tek oluş) ise gerçekliğin doğrusudur.

Ona alevin ne ışığı yetiyordu ne de sıcaklığı, kendisini alevin içine fırlatıverdi. Bu sırada onun söylentilerle kanmadığını bilen arkadaşları son iç görüşünü anlatması için gelmesini bekliyorlardı. Ama o anda pervane yanmış kül olmuş, dağılmıştı, ne bir biçimi kalmıştı ne bedeni ne de ayırt edici bir belirtisi. Şimdiki duyarlılığıyla dönebilir miydi arkadaşlarının yanına? Şimdiki ruhsal durumuyla dönebilir miydi? O, iç görü aşamasına

varınca sözlerden uzaklaşmayı başarmıştı. İç görüsündeki varlığa ulaşınca da iç görüyle bir ilişkisi kalmamıştı.”(10)

Buna göre özgürlük Tanrısallığın bilgisine ulaşan insan gerçeğidir. Pervanenin ateşle bir oluşu özgürlükle bir oluşudur. Kendini hakikat olarak ateşle “Bir”leştiren insanın ulaştığı durum özgür olma halidir. Özgürleşen insanın ulaştığı mertebe kendini bilmek, anlamak böylece evrensel varlıkla “Bir” olmaktır. Ateş hakikat aşkıdır, hakikate ulaşma tutkusudur. Onunla Bir’leşme tek olma eylemidir. Böylece insanlığın temel hakikati özgür yaşam aşkı olmaktadır. Bu hakikate ulaşmak ise kendini tamamlama eylemiyle anlam bulmaktadır. İnsanın kendini toplumla ve evrenle tamamlama eylemi temel hakikat olarak özgür yaşam ve bunun inşa gücü olarak aşk gerçeğini de açığa çıkaracaktır. “Özgürlüğü bu anlamda toplumsal inşa gücü olarak da tanımlamak yerindedir.”(11)

Özgürlük de tıpkı hakikat kavramı gibi Ahlaki ve Politik Toplumun zemininde kimlik kazanabilir. Özgürlük ve hakikat olarak oluşmak, farklılaşarak gelişmek, çoğullaşmak, zenginleşmek ancak böyle bir toplum zemininde ve tarihsel köklerde varlık bulabilir. En güçlü tercihler böyle bir toplumsal zeminde yapılabilir.

Hakikat ve özgürlüğü kendinde yaratan ve kendinden evrene açan insan gerçeğini en iyi Önderlikler temsil etmektedir. İnsan ve toplumunun tarihselliği ve toplumsallığı olarak Önderliklere katılmak, Önderliklerle Bir olmak hakikat ve özgürlüğün de temel oluş zeminini tanımlamaktadır. Hakikatli ve Özgürlüklü olmak Önderlikle olmaktır. Bu ise kutsal gelenekte AHD – SÖZ gerçeğiyle anlama kavuşur.

“Rabbin Âdemoğullarının bellerinden zürriyetlerini alıp onları kendilerine şahit tutarak ‘Ben sizin Rabbiniz değil miyim?’ demiş. Onlar da, ‘Evet buna şahitlik ederiz!’ demişlerdi. Bunu kıyamet gününde ‘Bizim bundan habermiz yoktu’ dememeniz için yaptık.”(12)

Müminliğin çağdaş ve soylu sesi bu konuyu “Cevap Bekleyen Soru”olarak anlama

kavuşturur. Sosyolojik olarak yorumlarsak, Var edici kaynak olarak Önderlik kimliği yarattığı insana sorulmuş bir sorudur.

“Ben Sizin Önderiniz Değil miyim?”

Bu soru Önderliksel kimliğin inşa ettiği insanla kuracağı Ahd’in sorusudur. Sorulan soruya verilecek cevap ulaşılan hakikat ve özgürlük düzeyini de belirlemektedir.

Önderliksel oluş yarattığı insanı karar sahibi kılıp kendisine katarak, kendisini tamamlamak, “Bir” olmak istemektedir. Önderliksel oluş’un eksik yanı olmaktan çıkarak, oluşturan, var kılan ana kaynağa katılarak tamamlanmada rol oynamak, insan olmanın hem ahlaki, hem vicdani hem de erdemi olacaktır.

Bunun da yolu Ali gibi yücelme, Haydar gibi aslan olarak; yani Allah’ın aslanı olarak anlam ve his yüceliğini en iyi var edebilen ve koruyabilen insan olmaktan, çağdaş mümin olmaktan geçmektedir.

Böylece sorulmuş soru cevabını bularak; evrensel olan kendini tikel olanda anlaşılır kılacak, tikel olan da kendini evrensel olanda bulacaktır. Ve Özgürlük bir Hakikat olarak inşa edilecektir:

EVET, SEN BİZİM ÖNDERİMİZSİN, HAKİKATİMİZ VE ÖZGÜRLÜĞÜMÜZSÜN

Kaynakça:

1 - Bap1: 26-27 Tekvin / Kitabı Mukaddes

2 - Bap2: 7 Tekvin / Kitabı Mukaddes

3 - Yuhanna İncili Bap1: 1...5

4 - Hicr Sûresi: 28 – 29 Kur’an - Kerim

5 – Ortadoğu’da Uygurlık Krizi ve Demokratik Uygurlık Çözümü; Syf: 128 – Abdullah Öcalan

6 – Ortadoğu’da Uygurlık Krizi ve Demokratik Uygurlık Çözümü Syf: 210 – Abdullah Öcalan

7 - Ortadoğu’da Uygurlık Krizi ve Demokratik Uygurlık Çözümü Syf: 203 – Abdullah Öcalan

8 – Özgürlük Sosyolojisi Syf: 30 – Abdullah Öcalan

9 – Uygurlık Syf: 34 – Abdullah Öcalan

10 – Tavasın – Syf: 20 Hallac-ı Mansur

11 – Özgürlük Sosyolojisi Syf: 34 – Abdullah Öcalan

12 – A’raf Sûresi: 172 Kur’an- ı Kerim

DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

YAŞAM DERYASINI ÖZGÜRLÜKLE TAÇLANDIRAN SİSTEM OLARAK DEMOKRASİ

Özgürlüğe Bakış;

Yaşamın akışını belirleyen ve vazgeçilmez olan özgürlük kavramının doğru tanımlanması her zaman çok önemli olmuştur. Nedir Özgürlük? diye sorulduğunda bu konudaki algılamaların ve hissedişlerin çok farklı olduğu görülecektir. İnsan açısından toplumun - bireyin zihniyet yapısı olgulara bakışını belirlemektedir. Hangi zihniyete sahip ise ona göre bir bakış, yaklaşım kendisini göstermektedir. Feodal veya kapitalist bakış açısına sahip olan birinin yaşama sosyalist bakması beklenemez. O nedenle herkes kendi penceresinden de özgürlüğe bakmakta, öyle anlam biçmektedir. Herkesin hakikatini ifade eden doğru bir tanımlamanın özgürlük açısından geliştirilmesi hayatidir. Özgürlük, tüm canlı varlıkların (doğanın kendisinin de canlı olduğunu varsayıyoruz) kendi doğasına uygun bir şekilde maddi ve manevi varlığını sürdürebilmesidir. Tüm doğadaki varlıkların tabiatında özgürlük amacı vardır. Doğada kimi dönemler; gelişen kaos süreçleri, insan tarafından belirleyici

ci düzeyde olumsuz müdahale olmadığı zamanlar dışında tüm varlıklar özgür yaşamışlardır. Maddedeki enerjinin dış vurulması ile açığa çıkan özgürlük, yaşamın her anında her varlıkta potansiyel olarak gerçekleşmeyi beklemektedir.

Doğadaki her varlık açısından özgürlük bir anlam ifade etmektedir. Tümünün ortak noktası ise özgür olduğunda kendi doğasına uygun yaşamasıdır. Özgürlüğü ele almada en problemlili durum insan bakışında, eyleminde ortaya çıkmaktadır. Doğadaki tüm varlıkları hatta kendi türünü büyük tehlikelerle karşı karşıya getiren en temel etmen özgürlük konusundaki sapkın bakıştır. Bu durum irdelendiğinde; evrenin karakterini belirleyen, sınırsız zamana ve mekâna yayılmış olan, özgürlük olgusunun, insan tarafından anlamının son derece daraltılması, sadece kendisine ait bir olgu olarak bakılması ve onu kendi kafesine sığdırma çabası problemlerin kaynağı olmaktadır. Oysaki insan dışında, doğada var olan tüm varlıkların kendi tabiatına uygun bir özgürlük anlamı, hissediş vardır. Sadece insana ait değildir. Bu

durum doğadaki varlıkların birbirini tamamlama temelinde aralarında kurulan ilişkinin dengede seyretmesinde gizlidir. Doğanın sahip olduğu akıl ve zekâ kabiliyeti anlaşıldığında özgürlüğün evrensel olduğu fark edilecektir. Çevremizdeki varlıkları anlama temelinde baktığımızda, onların içinde cereyan eden özgürlük akışını sağlayan – enerji fark edilecektir. Bir kuşun mavi göklerde korkusuzca kanat çırpışında, süzülüşünde, bir Nehir'in kendi yatağında kimi zaman dingin kimi zaman da hırçın akışında ya da toprağa düşen bir tohumun su ve güneşle buluşmasının arkasında filizlenmesinde vb. nice mucizevi doğa olay ve olgusunda yaşanan özgürlük akışını görebiliriz. Aynı şekilde bir vadide ya da dağ başında bir an durup doğayı dinlediğimizde, ilk etapta bir gürültü ve kalabalık olarak bize yansıyan sesi sabırla anlama temelinde dinlediğimizde gürültü içerisindeki ahenği fark ederiz. Bu doğanın dilidir. Kendi içerisindeki devinimi böyledir. İnsanın en temel yanılgısı her şeyde gösterdiği indirgemeci yaklaşımını özgürlükte de sergilemesidir. Varlıkları ele alırken doğanın karakteri gözetilerek değil de insanı merkez yaparak ele alması onu aşırı indirgemeci yapmakta, evrensel olan özgürlüğün hakikatinden uzaklaştırmaktadır. Oysa doğa sahip olduğu sihirli zekâ gücü ile özgürlüğe meyletmekte, bu konuda amansız bir mücadele çabası içerisinde emek harcamaktadır. Gece ve gündüz aralıksız bir amaç ekseninde değişim ve dönüşüm diyalektiğini sergileyen evrensel yaşam özgürlüğün kendisi olmaktadır. İnsan merkezli özgürlük anlayışının düzeltilmesi için öze dönüş, sapmanın yaşandığı dönemin öncesine gitmek, oradaki hakikati görmek ve bu temelde doğru bir yaklaşıma gitmek önemli olacaktır.

Demokratik Komünal Toplumun Özgürlükçü Karakteri

Doğa Ve Toplumun Özgür Birlikteliği

Tarihsel toplum penceresinden bakıldığında doğa ve insan açısından gerçek anlamda özgürlüğün yaşandığı dönem de-

mokratik komünal toplumdur. İnsanlığın hakikati orada gizlidir. Doğa açısından da toplumsal doğanın çıkışından sonraki süreç boyutuyla geçerlidir. İkinci doğanın birinci doğaya bağımlı olması, aynı şekilde hakikatin bütün olmasından dolayı birinci doğanın hakikati de gizli kalmıştır. Çünkü toplumsal doğanın zihniyeti birinci doğayı etkilemiştir. Toplumsallık oluşmadan önce doğa ananın günümüz anlamında yapay olarak yaratılan sorunları olmamıştır. Ancak Sümer rahiplerinin kadın ve toplum üzerine geliştirdikleri köleleştirme yaklaşımı doğaya da uygulanmıştır. İlk defa özgürlüğe kasıtlı onu yok etme temelinde yaklaşım sergileyen bir zihniyet yaratılmıştır. Bu, kadını, toplumu, doğa üzerinde egemenliğini kuran erkeğin devletçi zihniyettir. bu zihniyetin doğurduğu sorunlar evrensel tarih baz alındığında kısa bir sürede toplum ve doğanın eko sistemini alt üst etmiştir. Ondan öncesinde evrensel tarihin tarihsel toplum aşamasının % 98'i, insan ve doğanın ortaklaşa özgürlüğü en anlamlı ve derin yaşadığı dönemin varlığı bu gerçeği bize göstermektedir. Bu süre incelendiğinde özgürlüğe yol açan en temel etmenin toplum yapısındaki demokrasi ve komünal karakteri olduğu görülecektir.

Günümüzde bu her iki doğa arasında acilen telafi edilmesi gereken sorunlara nasıl çözüm gücü olabiliriz? Toplum doğa arasındaki denge nasıl sağlanabilir? Bunun için en uygun sistem hangisidir? Doğal toplumdaki demokrasinin özellikleri nelerdi? Nasıl bir yapısı var? Tüm varlıklar için özgürlük nasıl gerçekleşmiştir? Özgürlük ve Demokrasi arasındaki ilişkinin karakteri nasıldır vb. sorular ekseninde konuyu incelemek önemli olacaktır.

Yaşam Deryasını Özgürlükle Taçlandırın Sistem Olarak Demokrasi

İnsanlık tarihinin, ana Nehir'ini oluşturan demokratik komünal değerlerle toplumun her açıdan özgürlükçü bir sistem olması; demokrasi ve özgürlük arasındaki hayati bağı göstermektedir. Demokratik olan özgürlüğe açıktır. Gü-

nümüzde birinci ve ikinci doğa arasında yaşanan sorunlar, toplumsal doğanın içerisinde kanserolojik boyuta ulaşan sorunlarının çözümü için demokratik sistemin geliştirilmesini hayati kılmaktadır. Toplumun devlet dışında gelişti-receği baskısız, sömürsüz bir yaşam; demokratik sistemle onun zihniyeti ve kültürü ile mümkündür. Çünkü toplumun doğasında var olan demokrasi kendisiyle birlikte özgürlüğü getirmektedir.

Toplumsal doğayı ayakta tutan, doğa ile uyumlu simbiyotik ilişkileri geliştiren etmen toplumun ulaştığı demokratik zihniyet ve bunun sonucunda yarattığı değerleridir. Demokrasi, halkın yönetimi

ğayı canlı gören animist bakış açısı vardır. Bu bakış çok önemli olmaktadır. Çünkü günümüzü kıyametin eşiğine getiren sorunun startı doğanın cansız varlıklar olarak görüldüğü zaman başlamıştır. Animizm doğadaki tüm varlıkları insan gibi canlı ele alma, onlara değer verme, zarar vermeme, koruma yaklaşımını geliştirmiştir. Doğa bir ana olarak görülerek, insan kadar toprağın, suyun, ağaçların, hayvanların vb. her varlığın da ruhu olduğuna inanılmaktadır. Bu nedenle kendisi ile doğa arasında bir fark koymamış, eşitlikçi bir yaklaşım geliştirmiştir. Böylece insana hak gördüğü yaşama-varolma hakkını diğerleri içinde öngörmüştür. O

İnsanlık tarihinin, ana Nehir'ini oluşturan demokratik komünal değerlerle toplumun her açıdan özgürlükçü bir sistem olması; demokrasi ve özgürlük arasındaki hayati bağı göstermektedir. Demokratik olan özgürlüğe açıktır.

olarak tanımlanmaktadır. Demos- halk, krasi -yönetim anlamına gelmektedir. Yani toplumun kendini yönetmesi başka bir anlamda toplumun devlet dışı kendini örgütlemesi olarak ele alınabilir. Demokrasi kavram olarak Antik Yunan'da ifade edilse de o dönemde gelişen bir olgu değildir. Daha öncesinde toplumsallaşmanın ilk gelişimi ile yaşamın karakteri olarak ortaya çıkmıştır. Doğal toplumun komünalitesini belirleyen, yaşamı mümkün kılan demokrasi olmuştur. O dönemin tarihsel sürecinde devlet gibi bir oluşum yoktur. Sadece kendi kendini örgütleyen, yaşamın kurallarını kendileri belirleyen ve uygulayan bir toplumsal sistem söz konusudur. Bu sistem aynı zamanda kadın eksenli zihniyeti, anlayışı, duyguyu taşımaktadır. Yaşamın en temel karakteri ahlaki ve politik yapısıdır. Ahlak ve politika aynı zamanda toplumun sahip olduğu demokrasi zihniyetini oluşturmaktadır.

Demokratik zihniyetin doğa ve toplum ilişkilerine yansması şu şekilde olmuştur: Klan, kabile, aşiret toplumsallığında do-

nedenle ihtiyacı dışında doğadaki varlıklara dokunmamakta, hatta tabulaştırarak kendine totem yapmış, doğa ile arasında güçlü manevi bir bağı yaratmıştır. O dönemin insanları doğanın bir parçası olduklarının bilincindedirler. Doğa olmazsa yaşamın olmayacağını da bilirler. Aynı şekilde kendisinde var olan bütün zenginlikleri suyu, toprağı, meyveyi, güneşi, çiçeği vb. sunan doğa ananın adaletini de görmüşlerdir. Onu var edene saygısızlık etmesi şurada kalsın, totem-tabulaştırarak varlığını sağlayacak en büyük manevi güç yapmıştır. Çünkü toplumun zihniyeti doğanın aklından esinlenerek, ondan öğrenerek oluşmuştur. Başta insan olmak üzere herkese adalet dağıtan doğaya, kendisi de adaletli yaklaşmıştır. Ondan aldıklarının karşılığını onu severek, hissederek, olası felaketlerinden de çekinerek yaklaşmış, emek harcamıştır. O nedenle kendi yaşamının temel ilkelerini oluştururken doğaya zarar vermemeyi, verildiğinde de bunu en kötü davranış olarak nitelemiş, hiç yapılmaması gereken bir

ahlaki ilke olarak belirlemiştir. Aynı şekilde kendi toplumu içerisinde herkesin yaşamını tehlikeye atan davranışları da olmaması gereken ahlaki ölçülerden saymıştır. Ahlak, doğa ve toplum açısından yaşamı tehlikeye atan davranış ve yaklaşımları yasaklama, onu geliştiren yaklaşım ve davranışları yapma sorumluluğunu yükleyen kurallardır. Bu da demokratik zihniyetin temelini oluşturmaktadır. Burada demokrasinin en temel ilkeleri olan yaşam hakkı- doğaya tanınarak eşitlik sağlanmıştır. Böylece kendisi ile doğa arasında bir özgürlük ilişkisini yakalamıştır. Bu anlamda ahlak demokrasinin en temel değer yargısı olurken aynı zamanda özgürlüğü geliştiren belirleyici güç olmaktadır. Ahlak; gerçekleşen toplumsal bilincin bireyi-toplumu doğa karşısında doğru tercihlere yöneltmesidir. Kendi varlığını güçlendiren, geliştiren toplumsallığına ve aynı şekilde yaşam kaynağı olan doğaya karşı sorumluluk anlayışının doğru bir eylemle, özgürlük olarak gerçekleşmesidir. Toplumsal doğanın karakterinde bu vardır. Demokratik toplumun ahlaki yapısı özgürlüğün potansiyelini oluşturmaktadır. Bugün hegemonik sistemin yarattığı toplumsal köleliği, toplumsal bilinçte yarattığı tahribatla gerçekleştirmesi, bu hakikati bilmesindedir. Doğal toplumun insanının, toplumsallığın önemini kavradığı anda onu korumak için ahlakı geliştirmesi bu nedenledir. Toplumsal yapıyı her türlü tehlikelerden koruyan bir kalkan, toplumu yaratıcı kılan manevi enerji olmuştur. Bu niteliğinden dolayı ahlak toplumu ayakta tutan en önemli güç, moral değeri, bilinci olarak demokrasinin karakterini belirlemektedir.

Toplumsal özgürlüğün komünaliteye dayalı ilişkileri

Komünaliteye dayalı toplumsal yaşam ve ilişkileri binlerce yılın birikimi sonucu nitel bir aşamaya ulaşmıştır. Neolitik dönem bu birikimin sonucu oluşan en büyük insanlık devrimidir. Bu oluşumlara yol açanın, zihniyetteki gelişimler olduğu ifa-

de edilmişti. Kendisi ve doğanın farkına vararak ortaya çıkan şey bilinç olmuştur. Bilinç ise özgürlüğe yol açmıştır. Tarihsel toplumun en büyük devrimlerini oluşturan neolitiğin köy, tarım ve dil devrimleri toplumun sahip olduğu kolektif aklın özgür gücüyle yaratılmıştır. Tarihe baktığımızda özgürlüğün, özgür ruhun olduğu yerde yaşam ileriye akmaktadır. İnsan toplumu tarihsel devrimlerle taçlanmış. Tarihin en barbar, katı köleci sitemlerini yıkan etnisite, kültürel, dinsel direnişlerin yapısındaki özgür ruh ve zihniyeti olması bu gerçeği doğrulamaktadır. Toplumun özgür ruhunu mayalayan şey ise komünal yaşamın eşit ve özgürlükçü karakteridir. Eşitliğin, katılımın, kendi varlığını özgürce ifade etme alanı olan komünalite, özgürlüğü yaratan bir alan olmaktadır. İnsanlaşma, hayvansal yaşamdan kopma, komünallığın yarattığı gücün farkındalığına varma bilinciyle gelişmiştir. Bilince ulaşan insan özgür düşünme kabiliyetine de ulaşmıştır. Bilinç ve özgürlük arasında sıkı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bunu yaratan şey komünalitedir. Birbirine karşı sorumluluk bilincini yaratan ortak yaşamdır.

Klan toplumundan kabile, aşiret, dinsel olarak, modernitenin çalınca saldırılarına karşı yaşam özünü koruyan günümüze kadar insanlığı var kılan, komünaliteye dayalı geliştirdiği kültürü olmuştur. Kültürü oluşturan şey ise ahlak ve politikadır. Her yönü ile birbirine eşit olan klan üyeleri, aşiret ve inşa edilen demokratik yapılarda bu eşitlik korunmaya çalışılmıştır. Birimiz hepimiz için hepimiz birimiz için anlayışı ortak yaşamın temelini oluşturmuştur. Toplumsal dayanışmada katılım güçlüdür. Buradaki eşitlik köylü sosyalizmi değildir. Herkesin kendi gücü oranında yaşama katılması, birbirini tamamlamasıdır. Tüm bunlar demokratik yapının karakterini ortaya çıkarmaktadır. Toplumsal doğa, özgürlükçü, eşitlikçi, adaletli yönüyle yaşamın rengini oluşturmuştur. Klanın yaşam ve ilişkilerine hâkim olan bu demokratik zihniyet günümüze kadar gelmiştir.

Tarih demokratik kültürlerin direniş

tarihidir. Demokrasi için mücadele edilmiştir. Çünkü toplum kendi varlığını, eşitliğini, özgürlüğünü orada gördüğü için vazgeçmemiştir. Kimi dönemler özgürlük demokrasi ile özdeş kılınmıştır. Egemen, talancı ve soykırımcı güçlere, baskıcı rejimlere karşı direnişe geçen halkların, hareketlerin, mezheplerin, tarikatların taleplerine baktığımızda; toplumun ahlaki politik doğasına göre yaşama istemidir. Kendi içlerinde yürüttükleri demokratik özgürlükçü kültürü, onun sistemini yaşatma istemidir. Çünkü talan edenler, halkı fiziki kırımdan geçirmenin yanında bazen esir alarak fiziki, ruhsal, zihinsel köleliğe mahkûm etmektedir. O nedenle toplum sürekli dış saldırılara karşı kendini örgütlemiştir. Birlikten doğan kuvvetle

Politika Topluma Özgürlük Sanatını Kazandırır

Toplumsal özgürlüğü gerçekleştiren diğer demokratik değer politikadır. Yaşama özgürlük gücünü veren önemli bir boyutta politikadır. Politik alan özgürlüğün pratikleşmesidir. Politika, toplumun kendi yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için düşünsel anlamda tartışarak kararlaşmasıdır. Yaşamın en temel kuralları olan ahlaki yaşamsal kılan, eyleme geçiren politikadır. Politika toplumun kolektif aklının ürünü olarak gelişir. Bunu ortaya çıkaran en temel etmen komünaliteye dayalı demokratik toplum yapısıdır. Toplumsallığın özü olan komünalite - paylaşımcı yaşam, ortak aklı açığa çıkarmaktadır. Oluşan bi-

Toplumsal özgürlüğü gerçekleştiren diğer demokratik değer politikadır. Yaşama özgürlük gücünü veren önemli bir boyutta politikadır. Politik alan özgürlüğün pratikleşmesidir. Politika, toplumun kendi yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için düşünsel anlamda tartışarak kararlaşmasıdır. Yaşamın en temel kuralları olan ahlaki yaşamsal kılan, eyleme geçiren politikadır. Politika toplumun kolektif aklının ürünü olarak gelişir.

dışa karşı manevi ve maddi olarak kendini güçlü tutmuştur. Bugün de toplum tarihsel geleneğini uygulayarak bireylerine ahlaki ve politik bilinci aşılayarak, kendi varlığını garantiye alır. Çünkü bilinç eylemin oluşumunu getirir. Sipinoza "anlam özgürlüktür" dedi. Önderliğimiz "anlamak uygulamaktır" diyerek özgürlüğü eyleme dökerek, görünür kıldı. Anlama erişmek, hakikate yakın olma, hakikatle bütünleşmenin gücünü enerjisini yakalayabilmektir. Doğal toplum insanı yaşamın, toplumsallığın, doğanın anlamına ulaştığı için, onunla gerçekleştirebilir özgürlük ilişkisini yakalamıştır. Bunu komünaliteye dayalı yaşamın oluşturduğu ahlakla, politikayla yapmıştır.

linçle ahlak ve politikada ifadeye kavuşmuşlardır. Toplumun politik olması aynı zamanda özgür olma gücüne ulaşmasını sağlamaktadır. Politika toplumun kendi varlık sorunu, güvenlik, beslenme vb. sorunlarını tartışma-karar alma gücüne ulaşmasıdır. Politika topluma özgürlük bilincini kazandıran alandır. Politik gücünü kaybeden toplumun sonu en kötüsünden yok olma sürecine girmesidir. Örneklenirecek olursak; toplumun doğanın getirdiği doğal afetler karşısında en sağlam yerlerde güvenliğini almasıdır. Kuraklık ve kıtlığa karşı yiyeceklerini depolamasıdır. Bunun için önceden tedbir alma konusunda toplum içerisinde bir konsensüse varılması ve pratik uygulanmasıyla

varlığını tehlikeye atacak durumları aşmaya çalışmasıdır. Bugün devletin özellikle kapitalist modernitenin toplumun ahlaki ve politik gücünü sıfırlaması, toplumu köleleştirme, sömürmesi açısından gerekli görülmektedir. O nedenle toplumun bilincini sıfırlayarak, sürüleştirmekte, politikasız bırakmaktadır. Toplumun sorunlarını çözmediği gibi toplumunda çözüm gücü olmaması için elinden gelen her şeyi yapmaktadır. Toplumunu parça-

arayılar geliştirmişlerdir. Özellikle köleci sistemlerin insanlığı bitiren işkence ve sömürsüne karşı kabileler, aşiretler, etnisiteler zamanın ruhuna uygun olarak ahlaki politik yapılarını geliştirmişlerdir. Bu kimi zaman sonuna kadar öz savunma gücüyle yapılmış, kimi zaman da mezhep, felsefi düşüncelerle yaşam bulmuştur.

Asur despotlarına karşı direnişe geçen Hurri- Mittani Aryen aşiretleri kendi aralarında kurdukları demokratik kon-

Toplumun yaşadığı sorunların karakterine baktığımızda en temel nedenin varlık-özgürlük problemi ve buna bağlı olarak gelişen ekonomik, sosyal, siyasal, inançsal, kimlik, kültürel, sanatsal vb. olduğunu görüyoruz. Toplum ve birey arasında büyük bir kopukluk yaşanmaktadır. Toplumsal doğayı özgürleştirecek bireysel ve kolektif özgürlük arasında bir uyum-denge sağlanmamıştır. Bunun nedeni sınıflı uygarlığın özelde de kapitalist uygarlığın toplumda açtığı yarılmalardır.

lama, özgürlüklerini gasp etme, yaşamı anlamsızlığa sürüklemesi, toplumunda buna gelmesi kaybettiği ahlaki ve politik güçten dolayıdır. Önder APO "yaşamın en temel kuralları ahlaktır ve bu kuralları bulan ve pratikleştiren politikadır" dedi. O nedenle toplum tarihinde binlerce yıl belki de milyonlarca yıl yaşanan demokratik komünal toplumu özgür yaşamın hakikati olarak tanımlayan Önder APO "Hakikat Aştır Aşkta Özgür Yaşamdır" dedi.

Tarihin Özgürlük Yapıları Olarak Demokratik -Konfederal -Federal Sistemler Çok geniş ve derin anlamları içinde barındıran özgürlüğün kendini var kıldığı sistem demokrasidir. Tarih bu konuda sayısız özgürlük- demokrasi duruşu, direnişi ile doludur. Merkezi hegemon güçlerin kâr- tekel, sermaye hırsları uğruna geliştirdikleri saldırılara karşı büyük bir mücadele içerisinde olmuşlardır. Özgürlüğü despotlara bırakmamışlardır. Aksine toplumsal doğalarını korumak için sürekli

federasyonlarla tarihin en büyük köleci imparatorlarını yenilgiye uğratarak özgür doğalarını korumaya çalışmışlardır. Çünkü özgür tercihleriyle gelişen gönüllü birlikteliğe dayalı gelişen konfederasyonların gücü karşısında dayanmak mümkün olmamıştır. Despotlara gücü yetmeyince de dağların derinliklerine çekilerek, ahlaki politik yapılarını koruyarak özgür yaşamış, kendi demokratik kültürel yapılarını sürdürmeye çalışmışlardır. Ortadoğu tarihinde yaşanan sayısız örneğin benzeri Avrupa'da gelişmiştir. Alman tarihinde politik yaşamın içinde sürekli olarak çıkıp kaybolan sayısız kent konfederasyonu, Alman tarihine damgasını vurmuştur. Hansa birliği, 400 yıl merkezileştirme baskı ve saldırılarına karşı direnmiştir. Alman toplumu bu direniş sayesinde aristokrasinin baskısını sınırlayarak kendi özgürlük alanını geliştirmiştir.

Bugün Federal sistemi demokratik kriterler ölçeğinde en iyi uygulayan tek ülke

İsviçre ve kısmi düzeyde Belçika önemli derecede demokrasiyi uygulama alanlarını yaratmışlardır. Günümüzde dünya genelinde demokratik sistemlere göre kendini yapılandırma eğilimi güçlü gelişmektedir. AB taraflarınca oluşturulan federal sistem ile mevcut ulus-devlet federal sistemleri yapı olarak birçok farklılık taşımaktadır. AB bugünkü yapısıyla daha çok konfederal devletler sistemini andırmaktadır. İsviçre, Belçika, Almanya vb. Birçok devlet yapısı federalizmdir. Federal, Federasyon denilen sistem AB nin geliştirmek istediği bir sistemdir. Bu anlamda Avrupa ülkelerin kendi içlerinde geliştirdikleri federal, kanton şeklindeki özerk yönetimler ve uluslararası düzeyde geliştirdikleri konfederal örgütlenme eğilimi güçlenerek pratik boyutta önemli gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Burada uygulanan demokrasi devletin aşırı yetkilerini sınırlama, topluma daha fazla insiyatif kazandırma açısından önemli olmaktadır. Her ne kadar ulus devletin azami kâr hırsından dolayı gerçek özüne uygun demokrasi anlayışı tam oturtulmamış olsa da egemen sistemi zorlama ve toplumsal gücü açığa çıkarma açısından önemli olmaktadır.

21. yılda kurtuluşun yolu olarak "Demokratik Ekolojik Kadın Özgürlükçü Toplum Paradigması"

Devletin binlerce yıllık köleleştirme saldırılarına karşı çözüm demokrasi olmuştur. Bugünde devleti özelde ulus devleti hizaya getirecek olan demokratik sistemlerin geliştirilmesidir. Çünkü toplumun devlet dışı örgütlenmesi olan demokrasi tarihi şunu gösterdi ki toplum devletsiz de yaşayabilir. İnsanlığın on binlerce, milyonlarca yıllık toplumsal tarihi devletin olmadığı zamandır. Ve bu süre içerisinde toplum demokratik komünaliteye dayalı olarak özgür, eşit ve barışçıl, sınıfsız, sömürsüz yaşamıştır. Bugün "zararın neresinden dönersek kardır" noktasındayız. Tüm bu sorunlara çözüm gücü olabilme ancak kaybedilen değerleri tekrardan

kazanarak telafisi mümkün olabilir. Dünyanın eko sistemi alt üst olmuş, toplum kırımı, halklar üzerindeki soykırım, birey üzerindeki kırım büyük bir hızla derinleşerek devam etmektedir. Çözüm bekleyen nice toplumsal sorunlar söz konusudur. Tüm bunlar insan eliyle inşa edilmiş sorunlardır. O nedenle doğru bir mücadele ile tekrardan özü üzerinden inşa edilerek çözülebilecektir. Bu konuda Önderliğimizin toplum ve sistem krizine yönelik geliştirdiği demokratik ulus paradigması tüm insanlık açısından hayati olmaktadır.

Önder APO'nun Demokratik ulusun bedenleşen hali olan Demokratik konfederal sistemin geliştirilmesi ile tüm özgürlük sorunlarını çözülebileceğini ön görmüştür. Bunun kuramsal çerçevede zihniyetini, sistemini oluşturmuştur. Pratik anlamda gerçekleşen Rojava devrimiyle birlikte bölgede demokratik ulus sisteminin inşası geliştirilmiştir. Bölgenin zengin kültürel, inanç ve etniste yapısını koruyacak ve kendi özgünlüklerinde geliştirecek bir sistem olduğu her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Bölgede yaşayan tüm kesimlerin kendini demokratik ulus zihniyetinin çatısı altında toplama yaklaşımı yeni bir sistem oluşumunu kolaylaştırmıştır. Bölge güçlerinin fili gelişen faşist DAİŞ çete saldırılarına karşı ortak savunma gücünün oluşturulması ve bu temelde mücadele etmesi bunu göstermektedir. Demokratik sistemlerin en temel karakteri, başta kadın olmak üzere, tüm toplumsal kesimlere, kültürlere, etnisitelere ve doğaya özgürleşme imkânı sağlayacaktır. Önder APO, demokrasi ve özgürlük arasındaki bağı ifade ederken "Demokrasi özgürlüklerin yeşerdiği vahadır" dedi. Çünkü tarihsel topluma baktığımızda insanlık tarihi bu konuda sayısız örnekleri yaşayarak izlerini günümüze kadar getirmiştir. Ortadoğu tarihi bu konuda büyük bir zenginliği taşıma özelliğine sahiptir.

Toplumun yaşadığı sorunların karakterine baktığımızda en temel nedenin varlık-özgürlük problemi ve buna bağlı olarak gelişen ekonomik, sosyal, siyasal, inançsal, kimlik, kültürel, sanatsal vb.

olduğunu görüyoruz. Toplum ve birey arasında büyük bir kopukluk yaşanmaktadır. Toplumsal doğayı özgürleştirilecek bireysel ve kolektif özgürlük arasında bir uyum-denge sağlanmamıştır. Bunun nedeni sınıflı uygarlığın özelde de kapitalist uygarlığın toplumda açtığı yarılmalardır. Sistem, toplum ve bireyden her şeyi almıştır. Toplum ile var olabilen bireyi, egoizmin içinde çürümeye bırakmıştır. Toplum ise ahlaki ve politik değerlerini yitirerek ciddi varlık sorunları ile karşı karşıya kalmıştır. Çünkü kendini var edebileceği tüm toplumsal değerleri elinden alınmıştır. Sistemin çılgınca tekel kârları için her gün gerçekleştirdikleri toplum kırımına daha ne kadar dayanabilecektir. Bakure Kürdistan'a baktığımızda faşist iktidar terör adı, ulusal güvenlik adı altında bir şehri, tankları- uçakları ve faşist ordusu ile yerle bir etmekten, insanlarını canlı canlı evleri ile birlikte yakmaktan çekinmemektedir. AKP -Erdoğan Faşist hükümetinin, 2015-16 Bakur Kürdistan pratiği, Alman faşizminin Yahudileri yakan fırınlarından zamansal anlamda hiçbir farkı kalmamaktadır. Sur, Silop, Cizre, Nusaybin de yaşanan o dönemin faşist zihniyetin güncellenmesi olmuştur. Aradaki fark Yahudilere uygulanan soykırımı dünya kamuoyundan gizli yaptılar, Kürtlere uygulanan soykırımı ise tüm dünyanın gözü önünde yakarak yaptılar ve kimsenin de buna ciddi anlamda ses çıkarmayarak ortak olmasıdır.

Dünyada toplum - kırımın sayısız örnekleri sergilenmektedir. Kapitalist tekel, toplumu her bakımdan kendine bağımlı hale getirmiştir. Ya fiziki yok etmekte ya da zihinsel sömürü ile kendine kul- köle yapmakta, ya da sisteme boyun eğme dışında hiçbir seçenek yokmuş gibi bir algı ile toplum esir alınmaktadır. Birey ise kendi toplumunu inkâr ettiği, sisteme entegre olduğu sürece var olabileceği yanılgısına inandırılmaktadır. Oysa hakikat tersidir. Geliştirilecek demokratik sistemlerle etnisitelerin, kültürlerin, inançların, doğanın, kadının üzerine her gün geliştirilen kıyım ve katliamlar durdu-

rulabilecektir. Demokratik toplumlar da bireysel ve kolektif özgürlüğün uyumu geliştirilerek; birey ne köleci sistemlerin onu hiçleştirilen küçüklüğünde biter ne de bireysel özgürlük adı altında toplumsallığın kökü kazınır. Birey-toplum özgürlüğü arasında bir denge sağlanır. Birey toplumu olmadan yaşam şansının olmadığını, toplumda özgürlükten yoksun bir bireyin özgür bir toplumu geliştiremeyeceği konusunda içine girdiği derin bir bilinç çarpıtılmasını aşabilir. Yaşadığı bireyci -sanal özgürlük yanılsamaların farkına varabilir. Bunun çözümü, doğayı ve toplumu tüm tarih boyunca koruyan demokratik komünal toplumun ahlaki ve politik yapısını güçlendirmesinden geçmektedir. Bu konuda faşist devletçi sistemlere karşı güçlü bir mücadele içerisine girmektedir. Çünkü geliştirilecek demokratik sistemle devletin, despot kralların, otoriter faşist rejimlerin toplumdan gasp ettiği tüm değerler elinden alınacaktır. Başta toplumun en temel özgürlük alanı olan siyaset yapma hakkı tekrardan topluma verilir. Böylece toplum kendi doğasına doğru evirilerek kendi kendini yönetecektir. "Özgürlüğün gerçek anlamı, biz-öteki ayrımını aşan ve herkesçe paylaşılabilen karakterde olmasıdır." biçiminde değerlendiren Önder APO bu anlamı yakalayan ve geliştiren, sürdüren sistemin demokratik sistem olduğunu göstermiştir. Demokrasi tüm özgürlüklerin zeminidir. Bize düşen ise yaşamın her alanında demokrasi zihniyetini, anlayışını ve sistemini inşa etmektir. Bununla özgürlükte anlama kavuşan eylemlerimizi çoğaltmaktır.

BİLİM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

İNSANIN TOPLUMSALLAŞMA ÖYKÜSÜ

“Özgürlüğü evrendeki çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma olarak tanımlamak toplumsal ahlâkı açıklamada da kolaylık sağlar. Çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma, zımninden de olsa hep bağrında taşıdığı zeki bir varlığın seçim yapma kabiliyetini düşündürür. Bitkilerin kendilerini çeşitliliğe yönelten bir zekâyâ sahip olduğunu bilimsel araştırmalar da doğrulamaktadır. Bir canlı hücredeki oluşumlar şimdiye kadar hiçbir fabrikada insan eliyle yaratılma-mıştır. Belki Hegel kadar evrensel zekâdan (Geist) bahsedemeyiz. Ama yine de evrende zekâyâ benzer bir varlıktan bahsetmek tümüyle saçmalık olarak yargılanamaz. Farklılaşmayı zekânın varlığı dışında başka bir anlatımla dile getiremeyiz. Çoğullaşma ve çeşitlenmenin hep özgürlüğü çağrıştırmaları temellerindeki zekâ kısılcımlarından ötürü olsa gerekir. Bilinebildiği kadarıyla insanı evrenin en zeki varlığı olarak tanımlamak mümkündür. Peki, insan bu zekâsını nasıl edinmiştir? Bilimsel (fiziki, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik) olarak insanı evrensel tarihin özeti olarak da tanımlamıştım. Bu tarifte insan evrensel zekânın birikimi olarak tanımlanmaktadır. İnsanın birçok felsefi ekolde evrenin bir maketi olarak sunulması da bu nedenledir.” (A. Öcalan)

Bilim ve Özgürlük kavramları içerdikleri anlam boyutuyla iç içe özellikler taşır. Bilimin gelişim seyrini ele aldığımız zaman özgürlük ile anlam bütünselliğini ne denli köklü yaşadığını rahatlıkla gözlemleyebiliriz. İlk büyücüden (bilimin anası) simyacılar, Rönesans ve aydınlanma döneminde kuantum dünyasına kadar insanlığın bilincinde özgür düşüncenin varlığını sağlayan yine bilim olmuştur. Özellikle insanlığın zihniyeti üzerinde heyula gibi dolaşan ve hakikati saptıran gücüyle özgür düşüncenin önünde bir bent gibi duran teoloji-din otoritesi ve zihniyetine karşı özgür aklın ve yaşamın bayraktarlığı bilimde somutluk kazanmıştır. Şöyle bir önermede bulunmak yanlış olmayacaktır: Toplumsal fayda sağladığı oranda bilim özgürleştirici bir rol oynar. Ancak, iktidar güçlerinin elinde hakikati gizleyen, saptıran ve felaketlere yol açan bir olgu, hatta silah haline gelir. Dolayısıyla bilimi toplumsallaştırmak zihinsel ve yaşamsal özgürlüğe yol açarken, iktidarlaşmış bilim tam aksine köleliğin ve devletçi sistemin derinliğine sürmesine hizmet etmektedir. Tam bu noktada parantez açıp bilim noktasında iki uç yaklaşımı eleştirip konumuzun esasına dönelim: bir uçta bilimin kesin doğruluğuna inanan

'aşırı pozitivist" yaklaşım bu tür yaklaşıma bilimcilik demek yerindedir. Oteki uçta bilimi siradan ele alan temelsiz yaklaşımlardır. İki yaklaşımda tehlikeli ve yanlıştır.

Özgürlüğü "cehaletten çıkış ve anlam gücüne erişme" olarak tanımlayan ünlü filozof SPİNOZA, insanın anlam bağlamındaki varoluş sürecinin felsefik ifadesini çarpıcı olarak dile getirirken, aynı zamanda bilimin özgürleştirici gücüne de dikkat çeker. Bu temel gerçekler ışığında insanın toplumsallaşma evresinin başlangıcına seyahat ettiğimiz zaman çok rahatlıkla görülecektir ki, özgürlük ve bilim insanının anlam gücüne erişme arayışının şiirsel ifadesi olmaktadır. Hastalığa derman bulan bilge çabalar, toprağın bereketini sağlayan gayretler, ısınmak için yakılan ilk ateş, neolitik devrimin bütün tekniklerini bulan yaratıcılık ve bir garajda kompüteri icat eden deha, insanın özgürlük yolunda mesafe kat etmesini amaçlamış ve bunu doğru kullanma bilgisi ile sağlamayı başarmıştır. Bilime ve bilimsel yaratıcılığa dair tüm çalışmalar unutmamak gerekiyor ki, tarihin uygarlık dışı akışında gerçekleşmiştir. Uygarlık sistemiyle birlikte bilim esas rolünden saptırılmış ve onu yaratan toplumsallığa karşı kullanılan öldürücü bir araç haline büründürülmüştür.

Hakikate Ulaşma Metodu

"Bilim, gerçeği öğrenme yöntemi ve aracıdır" tanımı bilim çevrelerince genel olarak kabul gören bir tanım olmaktadır. Bilim toplumsal ihtiyaç ve merak olgusundan doğar ve beslenir. İnsanın çevresini tanıma, bilme ve anlama sürecinden bağımsız ele alınamaz. İnsanın yaşamı anlama, varolan gizemi çözme çaba ve isteği günümüze değin bilim etkinliğinin temeli olmuştur. Yaşam düzeyini niteliksel olarak daha yükseltmek ve özgürlük problemlerine çözümler üretmek bilimsel faaliyetlerin temel amacı durumundadır. Ki bu noktada Horkheimer'ın, "bilim tarihsel olarak kullanılmıştır ve toplumsal sonuçlarından bağımsız olarak kendi başına bir amaç da

değildir." tespiti oldukça yerindedir. İlk insanın eline taş alıp onu bir alet olarak kullanmasını bilim öyküsünün başlangıcı olarak tespit etmek yanlıştır olmasa gerek.

İnsanın kendini tanıma ile başlayan gelişme diyalektiği doğayı tanıma ve yorumlama evresi ile yaratıcı bir özellik kazanır. Burada unutulmaması gereken husus, bilimin özgürlüğe koşullanmış olması gerçeğidir. Yani insanın toplumsallaşma ile sağladığı varoluş aynı zamanda kendini bilme, doğayı öğrenme ve kendi varoluşunu farkındalık oluşturarak bunu sürekli kılma bilimsel yaklaşımların sonucu olarak şekillenir. İktidarlaşmamış bilim ilk faaliyetinden bugüne kadar özgür alan, özgür yaşam ve özgür düşünce dışında bir sonuca yol açmadı. Özgür bilim adına her faaliyet pratik olarak yeni bir toplum ve yaşam demek oluyordu. Devletçi ve iktidarcı güçlerin bu tür yaratıcı faaliyetleri tehdit olarak görüp ya ele geçirmesi ya da yok etmesi doğaları gereğidir. Hiçbir egemen güç, otoriter ve baskıcı düzeni sorgulayacak, sarsacak bilme gücüne (özgür düşünceye) tahammül göstermez.

Modernitenin "tehlikeye açık" yönünde bilim, bilme isteminin üzerinde kurulmuş en şiddetli ve totaliter hakimiyet biçimi olarak beliriyor. Filozof Nietzsche'nin çarpıcı bir şekilde dile getirdiği gibi: "Çağımızın bilimlerin zaferinin çağı olduğu iddia ediliyor. Oysa çağımız bilimsel yöntem adı verilen şeyin bilimler üzerindeki zaferinin çağıdır".

Günümüzün hâkim ve esas alınan bilimine karşı şüpheci ve sorgulayıcı olmak hakikatin ortaya çıkmasında eşsiz bir rol oynar. Ki, bilimin en temel düsturu eleştiridir. Ünlü bilim felsefecisi Thomas Samuel Kuhn, bilim tarihini insanlaşma süreci olarak tanımlar. Sürekli eleştiren, sorgulayan, arayış içinde olan, deney ve akıl ile hakikatin peşinde olan bilim, bugün devlet tekeline alınarak ve iktidarlaşarak özgürlüğünü ve özgünlüğünü kaybedip toplumun ve doğanın üzerinde tahripkâr bir rol oynamaktadır. Özellikle sosyal bilim bu bağlamda tam bir sefaleti yaşamakta-

dır. Sosyal bilim, tarihin hiçbir dönemiyle kıyaslanmaz biçimde devlet ve iktidarın hizmetinde olup yaşanan olumsuzlukların sorumlusu konumundadır. İnsanlığın yaşadığı yoksulluk, savaş, devlet, özgürlük, ekoloji sorunlarına çare üretemeyen bir bilimin varlığı yokluğundan daha büyük sorun olarak karşımızda durmaktadır. "Siyasal iktidarı ve savaşları durduramamak, sınırsız kâr hırsına set çekememek sosyal bilim ve kurumlarının sadece iflasını değil, insanlığa karşı ihanetini kanıtlamaktadır." diyen Önder Abdullah Öcalan, öncelikle sosyal bilimi sorgulayarak yeni bir sosyoloji bilimine "İktidarlaşmış bilime karşı felsefeye dönüş özgür toplumun çıkış ilkesidir." belirlemesiyle sosyal bilimin yaşadığı krize Özgürlük Sosyolojisiyle çıkış yolunu göstermektedir.

Bilim Ve İktidar

İnsanlığın ilk büyük toplumsal eylemi ve devrimi nasıl olurda bu denli toplum karşıtlığı ve bir zümrenin hizmetinde canavarlaşabiliyor? Sosyoloji bilimi neden toplumun ve doğanın yaşadığı büyük felaketlerin müsebbibini ve çarelerini açıklayamamaktadır?

Bu soru ve sorunların karşılık bulamaması günümüz krizinin temeli konumundadır. Özgürlük, ekonomi, zihniyet, savaş, ekoloji vb. sorunlara çözüm üretmek kadar, krizin aşılıp doğrultu kazanması ancak bilimcilik ve bilim-iktidar ilişkisinde yaşanan çarpıklık ve karmaşayı doğru temelde çözmekle mümkündür. Bu konuda Önder Abdullah Öcalan'ın değerlendirmeleri açıklayıcı değerdedir: "Bilim-iktidar ilişkisinde vahim bir yanlışlık vardır. Bilimi bir toplum ürünü olarak, toplumun en değerli kazanımı olarak değerlendirebiliriz. Ama bunca felaketlere yol açmasını asla izah edemeyiz. Dolayısıyla bilim insanlarını ve kurumlarını bu yönüyle kabul ve hatta affedemeyiz. Bu öncelikli çelişkinin doğru izahını bulmadıkça, sosyoloji ve tüm diğer bilimleri neden sorgulamamız gerektiği anlaşılır bir husus olacaktır."

Sosyal bilim yapısında ciddi yetersizlikler ve yanlışlıkların olduğu günümüzde

yaşanan çılgınlık ve vahamet düzeyindeki savaş ve silahlanmadan da açıkça anlaşılabilir. Yanlışlık esas olarak bilimin yönetim ve kullanım tarzındadır. Bilimsel kılıf altında devam eden ve "daha çok iktidar, daha çok devlet, daha az toplum ve daha az özgürlük" sonucu doğuran çalışmalar hegemonik sistemin kendini sürdürme ve ömrünü uzatma dışında bir içeriğe sahip değildir. Bilim bu anlamda en geri rolünü oynayarak iktidar tekellerinin elinde giderek basit bir oyuncağa dönüşmektedir.

Kapitalizmle birlikte ulus devlet iktidarının bilimi ve ona bağlı tüm çalışmalarını tekelleştirilmesi korkunç bir egemenlik ve sömürüye yol açtı. Hakikat algısında yarattığı çarpıklık ve oluşturduğu kurgusal gerçek ile bireyin zihniyetinde adeta depremler yarattı. Toplumun bir parçası olan birey oynanmış zihniyetiyle toplum karşıtı bir duruma getirildi. Egoist, zalim, duygusuz, duyarsız, ilgisiz ve meraksız, sorgulamayan, şüphe dahi etmeyen varlık haline getirilen birey, yaşadığı yanlış hayatı doğru sanacak kadar trajik bir yanlışlığı içinde yaşadı. Bu yönüyle felsefi düzlemde şu sonuca ulaşmak mümkün; iktidar bağlamında ki bilim aklın tiranlığını meşru kılar. İşte size felaket çağının tanımı. Bilimin toplumun hizmetinde olduğu ahlaki-politik toplumun o civil civil, arayış içinde olan, toplumuna sıkı sıkıya bağlı, doğadaki mucizelere anlam vermeye çalışan bireyi yerine, böylesine cansız, heyecanını ve merakını yitirmiş, umutsuz ve düşüncesiz bir birey ve toplum gerçekliği icat edildi. Sosyolojinin çözüm üretmesi gereken en temel sorun da kendi hakikatinden uzaklaştırılmış bu birey ve toplum sorunu olmaktadır.

Özgür Düşünceye Dönüş

Rönesans dönemi biliminin en önemli özelliği, teolojinin ve engizisyonun yok ettiği insanın özgür düşünme yeteneği ve özgürlük arayan ruhunun yeniden kazanılması, ekolojiye dönüş, katı dogmalardan kopuş ve insanın yaratıcı aklına güveniş olduğunu savunmalardan okuduk. İktidarın bilim üzerinde kurduğu

hegamonyayı Rönesansın “devrim” niteliğindeki yaratıcı ve sorgulayıcı akli ile yıkmak günümüzde yeterli gelmeyebilir. Zira tekelleşmiş iktidar kurdukları düzeni sorgulayan her akli tasfiye edecek güce sahip durumdadır. Rönesansın o coşkulu, sürekli şüphe eden ve hakikatin peşinde durmadan yaratıcı pratikler sergileyen akli ile doğal toplumun ahlakını birleştirmek özgür düşünce yolunda ilk adım olabilir. Karşılaştığı ya da yaratıcı gücüyle bulduğu her yeniliği toplumsal yarar için kullanan ahlak, bilimin ve bilimle ilgili insanların uygarlıkla birlikte yitirdiği namusu yeniden kazanabilir, kaybolan itibarı

düğümüzde, hiç çekinmeden enerjinin özgürlük demek olduğunu vurgularım. Maddi parçacığın ise mahkûm haldeki enerji paketçisi olduğuna inanırım. Işık bir enerji halidir. Işığın ne kadar özgür bir akışkanlığa sahip olduğu inkâr edilebilir mi? Enerjinin en küçük parçacık hali olarak tanımlanan kuantaların günümüzde neredeyse tüm çeşitliliği izah eden etken olarak anlamlandırılmasına da katılmak durumundayız. Evet, kuantumsal hareket tüm çeşitliliğin yaratıcı gücüdür. Acaba hep aranan Tanrı bu mudur demekten kendimi alıkoyamıyorum. Evren üstünün tıpkı bir kuantum

Bilimsel düşünce özgür düşüncedir. Özgürlüğünü yitirmiş hiçbir düşüncenin bilimselliğinden bahsedilemez!
Kendini mikro evren olarak idrak eden bu minvalde tüm hücrelerini örgütlü kılma ve anlam gücüne erişme kudreti özgürlük olarak tanımlanabilir.

yeniden bilime kazandırabilir. Özellikle sosyal bilim alanında devleti tanımlayan, uygarlığın yıkıcı faaliyetlerini, iktidarın yok edici doğasını ve gizlenen toplumsal hakikatleri açıklayan özgürlük sosyolojisini geliştirmek bilim adına yapılacak en hayırlı çalışmaların başında gelecektir.

Bilimsel düşünce özgür düşüncedir. Özgürlüğünü yitirmiş hiçbir düşüncenin bilimselliğinden bahsedilemez! Kendini mikro evren olarak idrak eden bu minvalde tüm hücrelerini örgütlü kılma ve anlam gücüne erişme kudreti özgürlük olarak tanımlanabilir. Bu doğrultuda Önder Abdullah OCALAN’dan yaptığımız alıntıyla yazımızı sonlandıralım.

“Adeta ‘özgürlük evrenin amacıdır’ diyesim geliyor. Kendi kendime sıkça evren gerçekten özgürlük peşinde midir diye sormuşumdur. Özgürlüğü sadece insan toplumuna özgü derin bir arayış olarak söylemleştirmek bana hep eksik gelmiş, mutlaka evrenle ilgili bir yönü vardır diye düşünmüşümdür. Evrenin temel taşları olarak parçacık-enerji ikilemini düşün-

karacterinde olduğu söylenirken de yine heyecanlanır ve “olabilir” derim. Yine kendi kendime “acaba dıştan Tanrı yaratıcılığı buna mı denir?” diye soruyorum. Özgürlük konusunda bencil olmamak, özgürlüğü insanla sınırlandıran bir indirgemecilige düşmemek bence önemlidir. Kafesteki hayvanın büyük çırpınışının özgürlük için olduğu yadsınabilir mi? En değme senfoniye geride bırakan kafesteki bülbülün şakımasını özgürlük gerçeği dışında hangi kavramla izah edebiliriz? Daha da ileri gidersek, evrenin tüm sesleri ve renkleri özgürlüğü düşündürmüyormu? İnsan toplumunun en derin köleliği yaşayan ilk ve son köleleri olarak kadınların tüm çırpınışları özgürlük arayışından başka hangi kavramla izah edilebilir.

KAYNAK

Özgürlük Sosyolojisi
 Abdullah OCALAN

ANARŞİZM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

“Bir varmış bir yokmuş
Yılan yokmuş, akrep yokmuş
Sırtlan yokmuş, çakal yokmuş
Ne yabani köpek varmış, ne de kurt
Ne korku varmış, ne de dehşet
İnsanın rakibi yokmuş...” (Bir Sümer
tabletinden)

Samuel Noah Kramer incelemelerinde önemli bir bulguya rastlamıştı: İlk krallıklardan birine karşı direnen toplumun dilinde ilk kez özgürlük anlamına gelen “Amargi” sözcüğü kullanılmıştı. Amargi “anaya dönüş” demektir.

Anaya dönüşün ne anlama geldiği açıktı; hiyerarşik, ataerki sistem özgürlüğü ortadan kaldırmıştı. Özgür toplum anacıl toplumdu. Yani hiyerarşinin, devletin, iktidarın olmadığı toplum...

Mutlak Otoritesizlik = Mutlak Özgürlük

Dogmalara hapsolmemiş, yaratıcılığa açık bir düşünce ve inanç istemi özgürlük doğurmaya en yakın adaydır. Anarşizm bu karaktere en yakın akımlardan birisi olmakla birlikte özgürlük pratiğini geliştirmemesi teorik düzeyde de derin sorgulamalara konu olmuş ve yeni arayışlarla yenilenmek için de bir zemin oluşturmuştur.

Anarşizmin Fransız devriminden günümüze uzunca bir süreci olsa da onun belli başlı öncülerinden hareketle değerlendirilmesi mümkündür.

Anarşizm kavramının kökeninde öz-

gürlüğe vurgu anlamında otorite ve egemenliğin reddi vardır. Yunanca anarcohs “yöneteni olmayan” veya “hükümetin olmaması hali” demektir. Kropotkin anarşizmi “otorite karşıtlığı” olarak tanımlar.

Otoritenin iktidar doğuracağına inandıkları için karşıdılar.

İnsan toplumsal bir varlıktır ve toplumun doğal hali otoritenin olmadığı halidir. Anarşist iddia böyle olunca toplumsal örgütlenmedeki manevi güç ve yaptırım gücü reddedilmiş olunur. Toplumun kendini savunabildiği doğal bir otoritesi vardır. Üstelik anarşist teori toplumun yaptırım gücünün olması gerektiğini kabul eder. Yaptırım uygulamak otoritesiz mümkün değildir. Toplumun otoritesi olmadan yaptırım kararını kim alacak ve nasıl uygulayacak sorusunun tutarlı bir yanıtı bulunmamaktadır. Bu durum teorinin çelişik yanlarından biri olsa da hangi çeşidinden bahsedilirse edilsin anarşizm denilince ilk akla gelen ortak payda devlet, iktidar ve otorite karşılarındaki ret tutumudur.

1840'ta anarşist sıfatına sahip çıkan ve kendini anarşist ilan eden ilk kişi olan Proudhon anarşizmi “Toplumun yapısında temel değişiklikler yapmayı, özellikle otoriter devletin yerine özgür bireyler arasındaki hükümet olmayan bir işbirliği biçimini koymayı hedefleyen bir toplumsal düşünce sistemi” olarak tanımlamıştır. Bu tanımlama da hem otoritenin kaynağına -devlete, hükümete- bir gönderme

vardır hem de özgürlük hedefine nasıl ulaşılacağına dair yöntem vurgusu vardır.

Anarşizmin tanımı özgürlüğe yaklaşımını da kendi içinde taşımaktadır. Özgürlük devletin, iktidarın ve otoritenin olmadığı bir toplumsal iş bölümü sayesinde sağlanacaktır. Özgürlük karşısındaki en büyük engel böylece ortaya konulmuş olmaktadır. Bu engelin en büyük kitle protestosu şeklinde ortaya konulması Anarşizmin önderlerinden Kropotkin'in hemen ölümü ardından gerçekleşmiştir.

Kropotkin'in cenaze töreninde, beş kilometreyi bulan kortejdeki anarşistlerin taşıdığı pankartlarda yazan slogan anarşizmin özgürlüğe yaklaşımını özetler gibidir: "Otoritenin olduğu yerde özgürlük yoktur!"

Bu sözden hareketle, otoriteye karşı olan herkes anarşisttir veya özgürlükçüdür anlamı çıkarılamaz. Yine de Sebastien Faure gibi, bu kapsamda olan herkesi anarşist sayanlar da vardır: "Her kim ki otoriteyi yadsır ve ona karşı savaşırsa o bir anarşisttir."

Anarşizme birçok tanım yüklenmişse de ne bazı iddialarda olduğu gibi terör ile anılabilir ne de isteyenini istediğini yaptığı bir kargaşa halidir. Anarşizmin hedefinde toplumsal değişim vardır. Bunun sağlanma yöntemi ise devlet ve iktidarın ortadan kaldırılmasıdır.

Toplumlar tarihi dinsel veya pozitivist paradigmalardan dışında, özgürlükçü bir yorumla ele alındığında insanın, toplumun, özgürlüğün ve hatta doğanın en büyük düşmanının devlet ve iktidar kaynaklı olduğu tartışmasızdır.

Anarşist teorilerin, toplumu ahlaki-politik bir oluşum olarak niteledikten sonra – her ne kadar bazı anarşist teorilerde otoriteye yol açıyor diye politikaya karşıtılık yapılsa da– devlet ve iktidarın en büyük kötülük olduğunu iddia etmeleri oldukça yerinde ve anlamlıdır. Fakat her türlü otoriteyi reddetmesi, alternatif oluşturma konusunda tıkanıklığa yol açmıştır. Oysa yaşamda tam bir karşılığı yoktur bu teorinin çünkü ne mutlak otoritesizlik ne de mutlak özgürlük diye bir şey vardır.

Otoriteye yaklaşımdaki problem nedeniyle, toplumu reddetmediği halde anar-

şizmin toplumsal değil bireysel karakterde olduğu; bireysel özgürlüğü esas aldığı yargısı gelişmiştir. Bu yargıda haklılık payı olsa da tümüyle bireysel olmadığını belirtmek gerekir. Nitekim öncülerinin söylemlerindeki "toplumsal sözleşme" ifadesi bile anarşizmin toplumsallığının inkârı olmadığını ortaya koymaya yetmektedir.

Proudhon'da Bireysel ve Toplumsal Özgürlük

Toplumsallıktaki özgürleştirici öğeleri –ahlak ve politika– reddetmeyen anarşizm özgürlüğü tehdit eden öğeleri ise toplum mühendisliği anlamına gelen her türlü anlayış ve kurumlaşmada görür. Bireylerin özgürlüğünden hareketle toplumsal özgürlüğün inşa edilebileceğini ve birey özgürlüğünü güvenceye alan bir toplumsal sözleşmenin toplumu da özgür kılacağını savunurlar. Hem birey hem toplum özgür olmalı ama nasıl? Anarşizmin esas karakteri de bu sorunun yanıtında bulunmaktadır.

Toplumun ve bireyin özgürlüğünü sağlamak amacıyla önerdiği yöntem anarşizmi diğer ideolojik akımlardan farklı kılar.

Proudhon "Mülkiyet nedir?" kitabını yazmış ve "Mülkiyet hırsızlıktır" diye cevaplamıştır. Bu yönüyle Marksizmden ayrılmadığı düşünülebilir. Zaten Marks onun bu yönlü değerlendirmelerinden övgüyle söz etmiştir. Gelgelelim söz konusu sınıf, devlet, iktidar ve devrim meselelerine yaklaşım olunca Marks'ın tüm yergilerine maruz kalacak denli aykırıdır ve bu düşüncelerle anarşizmin temellerini atmıştır: Hükümeteşizlik, partisizlik, otoritesizlik!

Fransız Devriminin çocuğu olan Proudhon sınıfların tümüne karşı durur, her türlü otoriteyi reddeder. Devlet ve iktidarı ortadan kaldırmak "mülkiyet hırsızlığını" da ortadan kaldırır; toplumun özgürlüğünün önünü açar. Fakat bu amaç aynı zamanda partisiz ve otoritesiz olmayı gerektirdiğinden örgütlenme konusu anarşizmin temel handikaplarından biri olmuştur.

Proudhon partilerin de egemenlik aracı olduğunu ileri sürer: "İstisnasız tüm partiler iktidar peşinde koştukları için mutlakiyet-

çiliğın çeşitlemeleridir." Buna karşın toplumun nasıl, kimin eliyle değişeceği sorusu topluma yaklaşımla kendini belli eder.

Anarşizm, insanı toplumsal bir varlık olarak; toplumu ise kendi doğal işleyişleri olan, kötülük üretmeyen, ahlaki ve politik nitelikte bir oluşum olarak görür. İnsandaki yaratıcı öz ve irade bir araya gelmeye, kolektivizme; bunun için bir otoriteye ihtiyaç yoktur. Yani bazı iddialarda olduğu gibi anarşist teori toplumu reddetmez. Sorun toplum üzerinde egemenlik kuran anlayış ve kurumlardadır. Bu nedenle devlet ve iktidarı ortadan kaldırılmakla beraber toplum yeniden inşa edilmelidir. Bu yaklaşımı Proudhon'un şu sözlerinde çok net görmek mümkündür:

"...Özgür kalabilmem, kendimkinden başka hiçbir yasaya tabi olmamam ve kendi kendime hâkim olabilmem için toplum yeniden Sözleşme düşüncesi üzerinde inşa edilmelidir."

Bu tavrıyla Proudhon özünde bireyselliği aşırı öne çıkaran anarşist eğilimi aşmıştır fakat birey-toplum dengesini sağlayabilecek kadar derin bir teoriye sahip değildir.

İfadelerinde yer alan "Sözleşme" kavramı toplumsallık olmadan bir şey ifade etmez; elbette o bunun farkındaydı ve sözleşme kavramıyla sadece bir yöntemi değil her türlü dış dayatma ve yasaların ötesine geçen bir anlayışı da ortaya koymuştur: Özgür irade ve gönüllülük!

Otoritenin olmadığı bir toplumsallığa katılım gönüllülüğü şart kılar. Gönüllü katılım yoksa baskı var demektir ve anarşizm "baskıyı" bir şartla kabul eder: Anarşizmin öngördüğü toplumsal yaşama gönüllü katılmaya hazır olmayanın ayrılma hakkı vardır ama bunun yerine o topluma zarar vermeye kalkarsa toplumun kendini savunma hakkı doğar ve o bireye karşı baskı ve yaptırım uygular. Ki bu tür bir baskı özgürlüğün korunması için gereklidir.

Devlet ve iktidarın şiddetine karşı şiddet uygulamayı savunanından pasif mücadeleyi savunanına dek tüm anarşist eğilimler özgürlüğün korunması için toplumsal baskıyı gerekli görmekle toplumun demokratik otoritesini tanımış

olmaktadırlar fakat teorideki gedikler bu farkındalığı yeterince oluşturmamıştır.

Teorideki eksiklerin kaynaklarına inildiğinde öncülerinin sınıf temellerinden demokrasiye yaklaşıma dek bir dizi belirleyici koşut ile karşılaşırız. Buna geçmeden önce özgür insan ve toplum tasavvurunda en kapsamlı teoriyi geliştirmiş olan Bakunin'in düşüncelerine bakmak gerekir.

Bakunin'in Özgürlük "Manifestosu"

Manifesto kavramının tırnak içinde belirtilmesinin sebebi anarşizmin ortak kabul ettiği yazılı bir eserinin olmamasıdır. Fakat Bakunin'in özgürlük üzerine değerlendirmelerinin bir manifesto değerinde olduğu belirtilebilir.

Anarşizmin önemli bir önderi olan Mikhail Aleksandroviç Bakunin'in 1866 yılına ait "Revolutionary Catechism" başlığını taşıyan "devrimci el kitabı" metni anarşizm açısından gerçekten bir manifesto niteliğinde olup özgürlükle ilgili bölümleri konumuz açısından bir hayli aydınlatıcıdır. Bakunin'in manifestosundan sadece ilgili bölümleri yeniden maddeleştirsek bu ilkeleri 7 madde halinde sıralayabiliriz:

1-Adaletin temeli olarak insan bilincini; toplumdaki düzenin tek kaynağı olarak bireysel ve ortaklaşmacı özgürlüğü öneriyoruz.

2-Eylemleri için kendi bilinçleri ve kendi akıllarından başka hiçbir onay arayışına girmeme, öncelikle kendilerine ve daha sonra gönüllü olarak kabul ettikleri topluma karşı sorumlu olma özgürlüğü, her erişkin kadının ve erkeğin mutlak hakkıdır.

3-Bir insanın özgürlüğünün bir başka insanın özgürlüğüyle sınırlandığı doğru değildir. İnsan, tümüyle hemcinslerinin serbest rızasıyla akseden ve tanınan kendi özgürlüğünce gerçekten özgürdür, onların özgürlüğünde doğrulama ve genişleme bulur. İnsan yalnızca eşitçe özgür insanlar arasında gerçekten özgürdür; bir tek insanın bile köleliği tüm insanlığı çiğner ve herkesin özgürlüğünü etkisiz hale getirir.

4-Herkesin özgürlüğü bu nedenle yalnızca herkesin eşitliği halinde gerçekleş-

şebilir. Özgürlüğün eşitlikle gerçekleşmesi, hem ilkece hem de gerçekte, adalettir.

5-Eğer insan ahlakının bir temel ilkesi varsa, o da özgürlüktür. Hemcinslerinin özgürlüğüne saygı duymak görevdir, onları sevmek, onlara yardım etmek, hizmet etmek ise erdemdir.

6-Devletin çıkarı için özgürlüğü feda eden de dâhil tüm yetkelerin mutlak reddi. İlkel toplumun hiçbir özgürlük kavrayışı yoktu ve toplum geliştikçe, insan; akılcılığının ve özgürlüğünün tam uyanışından önce, insani ve kutsal yetke tarafından denetlenen bir evreden geçti. Toplumun siyasi ve ekonomik yapısı şimdi özgürlük temelinde yeniden örgütlenmelidir. Bundan böyle, toplum düzeni toplumsal örgütlenmedeki tüm katmanların özgürlüğü denli bireysel özgürlüğün en büyük olası gerçekleşmesinden doğmalıdır.

7-Özgürlük yalnızca özgürlükle savunulabilir ve yalnızca özgürlükle savunulmalıdır, savunulmasını bahane ederek özgürlüğü sınırlandırma yandaşı kesilmek tehlikeli bir yanılsamadır. Ahlakın başka hiçbir kaynağı olmadığından, başka hiçbir nesnesi, özgürlükten başka bir uyarıcısı olmadığından ahlakı korumak için düzenlenen tüm özgürlük kısıtlamaları ahlâkın zararınadır.

Özgürlüğün Savunulması

Bakunin "özgürlüğün yalnızca özgürlükle savunulabileceğini" belirttiikten sonra toplumun özgürlüğünü korumanın ilkelerini sıralar:

a)Toplumu eksiksiz bir özgürlük, eşitlik ve adalet -herkes için iş ve insana saygıdan esinlenmiş, aydınlanmış bir eğitimi saymaya gerek yok- temelinde yeniden kurduktan sonra kamuoyu yeni insanlığı yansıtacak ve en mutlak özgürlüğün doğal koruyucusu haline gelecektir.

b)Bununla birlikte toplum, kendini kötü amaçlı ve parazit bireylere karşı tümüyle savunmasız bırakamaz. Çalışmak tüm siyasi hakların temeli olmalıdır. Toplumun birimleri, her biri kendi yargılama yetkisi içinde (yaşlı, hasta ve bireysel ya da kamusal desteğe bağımlı olanlar hariç)

tüm benzeri topluma zararlı erişkinleri siyasi haklardan yoksun tutabilir ve kendi emekleriyle yaşamaya başlar başlamaz siyasi haklarını yeniden kazanırlar."

c)Her insanın özgürlüğü vazgeçilemezdir ve toplum hiçbir zaman hiçbir bireyden kendi özgürlüğünü sınırlamasını ya da başka bireylerle tümüyle eşitlik ve karşılıklılık temelinde olanlar dışında sözleşmeler imzalamasını istemeyecektir. Toplum, kişisel saygınlıktan yoksun olarak kendini başka bir bireye gönüllü hizmet eden bir konuma yerleştiren hiçbir kadını ya da erkeği zor kullanarak engelleyemez.

d)Siyasi haklarını yitiren kişiler çocuklarına bakma hakkını da yitirirler. Gönüllü anlaşmaları çiğneyenler, çalanlar, bedensel yaralara yol açanlar, hepsinden ötesi, herhangi bir bireyin özgürlüğünü sınırlayanlar, ister yerli ister yabancı olsun, toplumun kendi yasalarına göre cezalandırılacaktır.

e)Herhangi bir birliğin (komün, il, bölge, ya da ulus) yasalarınca mahkûm edilen bireyler bu birlikten ayrılmak istediklerini ilan ederek cezadan kurtulma haklarını korurlar. Ancak bu durumda, birliğin de eşit derecede onu kovma ve birlik savunması ve korunması dışına attıklarını ilan etme hakkı vardır.

Bu tanımlamalardan anlaşıldığı kadarıyla anarşizm aslında radikal bir demokrasi uygulamasını bağrında taşımaktadır. Devletsiz, hükümete bir toplum hedefi bunu göstermektedir. Zaten Bakunin "iktidar mutlak kötülüktür" diyerek devleti geçici de olsa, proleterlere ait de olsa kabul eden Marks'ı eleştirmiştir. Bu bir yaşam tarzı olarak kendini yönetmeye, kendi kendisinin hâkimi olmaya, toplumsal düzeyde ise özyönetime tekabül etse de anarşizmin erken dönemlerinde tarif ve tanımları bu düzeyde yapılmamıştır. Öte yandan toplumsallıkla çelişik halde bir liberal demokrasi anlayışını da bağrında taşımaktadır ki bireye yaptığı vurgu anarşizmi liberalizme yaklaştıracak denli aşırı ve ileridedir.

Kendini anarşist ilan ederken Proudhon demokrasiye karşı da açıkça tavır

aldığını belirten cümleler kurmuştu. Fakat bir zaman sonra demokrasiyi kabul ettiğini belirttiği gibi seçimleri "öküzün kasabını seçmesi" olarak tanımladığı halde seçimle Fransa parlamentosuna vekil olarak girebilecek kadar savunduğu teorilerle çelişen pratikleri de olmuştur.

Ayrıca, Bakunin'in aristokratik kökeni ve yaşamının belli aşamalarındaki çelişkiler de (Rus Çar'ından özür dileyerek Rusya'da yaşamasına izin verilmesi, milliyetçiliğe karşı oldukları halde birçok anarşistin yaptığı gibi anti-Semitik söylemlerde bulunması gibi tutumlar) hatırlanabilir.

Anarşist teorinin birçok sağlam tezi olmasına rağmen maalesef ne toplumla bütünleşmeyi başarmış ne de kapitalizm karşısında bütünlüklü ve sistematik bir alternatif oluşturabilmiştir. Belki de şöyle bir tespit daha açıklayıcı olabilir: Sonuna dek tutarlı bir yaşamı yoksa bir öncünün sonuna dek tutarlı bir teori de geliştiremez.

Proudhon devletin yerine neyin geçmesi gerektiğini tanımladığı şu ifadeyle karşıtı olduğunu iddia ettiği demokrasiye açıkça kapı aralamıştır: "Demokratik ve toplumsal cumhuriyet ortak paydası etrafında birleşmiş birlik ve grupların geniş federasyonu" Buna rağmen demokrasiyi reddetmeleri nereden kaynaklanıyor bakalım.

Anarşizm ve Demokrasi

Tarihsel toplum değerlendirmelerinde sosyoloji biliminin Avrupalı kaynakları demokrasiyi Atina devletiyle başlatmış ve devlet ile demokrasi kavramının bir birinin antagonisti olduğunu görmeyecek demokrasiyi devlete bahşetmiş ve daha da önemlisi bu sayede devleti hiç hak etmediği şekilde meşrulaştırmıştır.

Sosyal bilimlerdeki pozitivist yaklaşım Avrupa Rönesans'ı ve aydınlanmasına damgasını vurmakla birlikte anarşizmi de etkisine almış, toplumsal birçok değer devlete mal edilmiş ve bu sebeple, sahiplenilmesi gerekirken reddedilmiştir. Demokrasi kavramı da bunlardan bir tanesi olup özgürlüğe yarılgılı yaklaşıma da kaynaklık etmiştir.

Demokrasi devlet dışında toplumun kendini yönetmesi anlamına gelmektedir. Devletin olduğu her yerde demokrasi baskı altında olur; demokrasinin gelişkin olduğu yerde ise devletin alanı daralır. Karşılıklı bir itim ilişkisi içindeyken demokrasiyi "egemenlik" kavramıyla ele almak, bir "azınlığın çoğunluğa tabi olması" "ya da azınlığın haklarına saygı gösteren çoğunluk idaresi" meselesine indirgemek ilk dönem anarşizminin de demokrasiyi reddetmesine yol açmıştır. Oysa demokrasi anarşizmin doğasına aykırı olmadığı gibi öngörülen özgürlüğe kavuşulmasında bir sigorta niteliğindedir. Buna rağmen demokrasi karşıtlığına düşülmesi anarşizmi sisteme eklenmiş pratiklere sürüklemiştir.

Anarşizm adlı kitabında George Woodcock anarşist öncülerin aristokrat kökenlerine de gönderme yaparak demokrasiye yaklaşımlarını çarpıcı şekilde ifade etmiştir:

"Anarşizm demokrasiyi reddeder, demokrasi halkın egemenliğidir, oysa anarşizm kişinin egemenliğidir. / ... Anarşizm ideali, mantıksal sonucuna kadar götürülen demokrasi olmak bir yana, evrenselleştirilmiş ve saflaştırılmış aristokrasiye çok daha yakındır. Aristokrasinin soyluların özgürlüğünü talep ettiği noktada anarşizm her zaman özgür insanların soyluluğunu ilan etti. Nihai anarşi görüşünde bu özgür insanlar tanrılara ve krallara benzerler."

1930'lu yıllara dek İtalya'da anarşizmin öncülerinden olan Errico Malatesta emekçilerin örgütlenmesini öğütlerken özünde savunduğu bir demokrasi uygulamasıydı ama demokrasiye karşıtmiş gibi görünüyordu; Bakunin bile kitleleri yönlendirecek gizli örgütlenmelerin gerekliliğinden bahsederken bir nevi demokrasi savunuculuğu yaptığının farkında bile olmamıştır. Çünkü demokrasi demek toplumun örgütlü hareket etmesi; birlikte tartışıp birlikte karar alması ve birlikte uygulaması demektir. Anarşist pratik –nispeten daha küçük gruplar halinde de olsa- örgütsüz şekilde ve belirtilen örneklerin dışında gelişmemiştir ki demokrasi-

yi reddetmesinin tutarlı bir tarafı olsun!

Neticede günümüze doğru anarşizmin birçok öncüsü demokrasinin ve demokratik siyasetin vazgeçilmezliğini vurgulamakta; özgürlükle demokrasi bağlantısını, özgürlükle toplumsallık, birey-toplum dengesi, özgürlükle özgür zihniyet ve yaşam tarzı bağlantısını değerlendiren derinlikli ve kapsamlı kuramlar geliştirmektedirler. Bunların en başta geleni de 2006 yılında hayata gözlerini yuman, ezilen tüm halkların ve tabii Kürt halkının en samimi dostu olan, ekolojik yorumuyla en tutarlı teorileri geliştiren Murray Bookchin'dir.

Bookchin ekolojik bir dünyanın nasıl olması gerektiğinden toplumsal örgütlenme modeline dek bir çok özgürlük sorununa ufuk açıcı yanıtlar oluşturmuştur. O'nun belediyelere dayalı komün örgütlenmesinin her alana ne kadar uyarlanabileceği tartışılabilir fakat özgürlüğe en açık bir model önerme arayışında olduğu kesindir. Bu anlamda anarşist örgütlenmeye "konfederal" tarz ile en geniş yanıtı oluşturarak demokrasinin gerekliliği ve uygulama sahasındaki tanımlarını da açmıştır.

Ne tür kurumların özgürlük önünde engel olmayacağını tartışırken Bookchin şöyle der: "Cinsel, etnik, hiyerarşik önyargılardan kurtulmuş bir doğrudan demokrasi yaratmaya çalışmadıkça, hiçbir zaman bu sorulara yanıt vermeye muktedir olamayız. Tarih, bize ziyadesiyle özgürlükçü biçimlerin bir dizi örneğini sunuyor. En önemli nokta, bireyin kendi kendini yöneten bir yurttaş olma yeterliliğine ilişkin radikal anlayışı kabul edip etmediğimizdir." Yani kurumlardan önce zihniyet esas olmaktadır ve kurumları, formları ve uygulamaları da belirlemektedir.

Bookchin demokrasiye hak ettiği yeri vermiş ve böylece anarşist teorinin en temel çelişkilerinden birine yanıt oluşturmuştur: "Özgür toplum ya demokrat olacaktır ya da asla başarılmayacaktır!"

Anarşizm ve Kadın Özgürlüğü

Kadın özgürlüğü olmadan hiçbir özgürlük hakiki özgürlük değildir. Bunun

tarihsel-toplumsal nedenleri en kapsamlı analizleri gerektirirken anarşizmin "babaları" -özellikle de Proudhon- bu konuda sınıfta kalmışlardır. Proudhon dışındaki öncüler kadın-erkek eşitliğini savunsalar da genel geçer ifadeler kadın özgürlüğü için ufuk açmamıştır. Anarşist harekette bu konuyla ilk kez ciddi anlamda feminist anarşistler veya tam adıyla Anarko-Feministler ilgilenmişlerdir.

"Mülkiyet Hırsızlıktır" ama ilk hırsızlık kadına karşı yapılmış, değerleri "kurnaz ve güçlü erkek" tarafından çalındığı gibi ilk mülkleştirme girişimi de kadın üzerinde yapılmıştır. Ne zamanki kadın anarşistler özgürlük adımlarını atmaya başlamışsa asıl o zaman anarşist teoride kadının yeri gerçek anlamda olmuştur.

Anarşizm cins mücadelesini reel sosyalizmde olduğu gibi sınıf mücadelesi önünde bir engel veya devrim sonrasına ertelenecek bir sorun olarak görmemiştir. Bu anlamda ondan daha ileride bir konum arz ettiği bir gerçektir.

Anarşist pratiğin en parlak örneklerinden biri olan İspanya İç Savaşı sırasındaki direnişe damgasını vuranlar kadınların oluşturduğu birlikler ve örgütlü hareket olmuştur. Buna benzer pratiklere rağmen anarşist teorinin bireyci yönü kadını toplumsal bir olgu olarak ele almada yetersizliği doğurmuş; özgür kadın tanımı öncelikle ekonomi ve üretim ilişkileriyle bağı temelinde ele alınmış; "üretim ve yeniden üretim alanındaki sömürünün ortadan kaldırılması" özgürlük için belirleyici önemde görülmüştür.

Cinsler arası ilişki düzeninde ise "özgür cinsellik, özgür birliktelik, özgür aşk" gibi kavramlarla ifade edilebilecek olan devlet, iktidar ve kutsal ailenin, kadının emeği ve bedeni üzerine kurduğu tahakkümün reddedilmesi esas alınmıştır. Bu ifadelerle dayanarak anarşizmin cinsler arası ilişkilere yaklaşımı hakkında bir çok yalan, spekülasyon, çarpıtma ve karalama yaklaşımına girilmiştir.

Burada ileri sürülen özgür ilişki anlamındaki tanımlamalar burjuva anlamda "maddi, çoklu, keyfi, güdüsel, tüketici iliş-

ki" değil; cinslerin karşılıklı iradesine, bilincine, saygı ve sevgisine dayanan; birbirini yücelten, geliştiren, bağımlılaştırmayan, araçsallaştırmayan, mülkleştirmeyen ilişki tarzıdır ki bunu "anarşizmin politik projesi" olarak tanımlayanlar da vardır.

Emma Goldman bahsini ettiğimiz feminist anarşizmin hem kuramcı hem eylemci sembol isimlerinden biri olmuştur. Goldman anarşizmi şöyle tanımlamıştır: "Anarşizm, insan aklının dinin tahakkümünden; insan bedeninin mülkiyetin tahakkümünden; hükümetin prangalarından ve sınırlılığından özgürleşmesini amaçlar. Anarşizm, gerçek toplumsal zenginliği üretmek amacıyla özgür bireylerin bir araya gelmesine dayanan bir toplumsal düzeni; bireysel arzu, zevk ve eğilimlere göre, her insanın yeryüzüne özgür erişimini ve yaşamın tüm gerekliliklerinden tam [olarak] zevk almasını garanti eden bir düzeni amaçlar."

Kızıl Elma lakaplı Goldman'ın en meşhur sözlerinden biri onun renkli ve özgürlükçü kişiliğini yansıttığı gibi anarşizm içindeki erkek egemen zihniyete karşı kadınca duruşu, isyanı ve özgürlük çizgisini de sanatsal tarzda ifade etmektedir: "Dans edemediğim devrim benim devrimim değildir!"

Anlamak Özgürlüktür

Anarşizmin mirasına hak ettiği değeri, eleştirileriyle birlikte Önder APO vermiştir. Bu değerlendirme ve eleştirilerini, tarihsel savunmalarının "Özgürlük Sosyolojisi" adını koyduğu kitabında işlemiştir:

"Reel sosyalizmle yaşıt olan ve Fransız Devrimi'nde kök bulan anarşist hareketler reel sosyalizmin çözülüşü, daha doğrusu sistemle bütünleşmesi sonrasında yeniden değerlendirmeyi hak etmektedir. Ünlü temsilcileri Proudhon, Bakunin ve Kropotkin'in eleştirilerinde tümüyle haksız olmadıkları (sisteme ve reel sosyalizme ilişkin) bugün daha iyi anlaşılmalıdır. Kapitalizmi yalnız özel ve devlet tekeli olarak değil, modernite olarak da eleştirmekten geri kalmayan bir hareket olarak, sistemin en karşıt ucunda yer almayla dikkat çekerler. İktidara hem moralist,

hem politik açıdan yönelttikleri eleştiriler önemli gerçeklik payı taşımaktadır. Geldikleri sosyal yapıların hareket üzerinde etkileri belirgindir. Kapitalizmin iktidardan düşürdüğü aristokrat kesimlerle eskiye göre göreceli olarak durumlarını daha da kötüleştirdiği şehir zanaatkârlarının sınıfsal tepkileri bu gerçeği yansıtır. Bireysel kalmaları, güçlü taban bulamamaları, karşıt sistem geliştirememeleri sosyal yapılarıyla yakından bağlantılıdır. Kapitalizmin ne yaptığını iyi biliyorlar, fakat neyi yapmaları gerektiğini iyi bilmiyorlar. Görüşlerini kısaca toparlarsak;

1- Kapitalist sistemi en soldan eleştirmektedirler. Ahlaki ve politik toplumu dağıttığını daha iyi kavıyorlar. Marksistler gibi ilerici rol atfetmiyorlar. Kapitalizmin dağıttığı toplumlara yaklaşımları daha olumludur. Gerici ve çürümeye mahkûm görmüyorlar. Ayakta kalmalarını daha ahlaki ve politik buluyorlar.

2- İktidar ve devlet yaklaşımları Marksistlere göre daha kapsamlı ve gerçekçidir. İktidarın mutlak kötülük olduğunu söyleyen Bakunin'dir. Fakat her ne pahasına olursa olsun iktidar ve devletin hemen kaldırılmasını talep etmeleri ütöpik olup, pratikte fazla gerçekleşme şansı olmayan yaklaşımlardır. Devlet ve iktidara dayalı sosyalizmin inşa edilemeyeceğini, belki dedaha tehlikeli bürokratik bir kapitalizmle sonuçlanacağını öngörebilmişlerdir.

3- Merkezi ulus-devlet inşasının tüm işçi sınıfı ve halk hareketleri için felaket olacağını ve umutlarına büyük darbe indireceğini öngörmeleri gerçekçidir. Almanya ve İtalya'nın birliği konusunda Marksistlerle giriştikleri eleştirilerde de haklı çıkmışlardır. Tarihin ulus-devlet lehinde gelişim göstermesinin eşitlik ve özgürlük ütopyaları için büyük kayıp anlamına geldiğini söylemeleri ve Marksistlerin ulus-devletten yana tavır almalarını şiddetle eleştirip ihanetle suçlamaları belirtilmesi gereken önemli hususlardır. Kendileri konfederalizmi savunmuştur.

4- Bürokratizme, endüstriyalizme, kentleşmeye yönelik görüş ve eleştirileri de önemli oranda doğrulanmış-

tır. Erkenden anti-faşist ve ekolojik tavır geliştirmelerinde bu görüş ve eleştirilerinin önemli payı bulunmaktadır.

5- Reel sosyalizme yönelttikleri eleştiriler de sistemin çözülmesiyle doğrulanmıştır. Kurulunun sosyalizm değil, bürokratik devlet kapitalizmi olduğunu en iyi teşhis eden kesimdir.

Olduğu önemli ve doğrulanmış bu görüş ve eleştirilerine rağmen, anarşist hareketin reel sosyalizme göre kitleselleşip pratik uygulama şansı bulamaması düşündürücüdür. Bu sanıyorum teorilerindeki ciddi bir eksiklik ve sakatlıktan kaynaklanmaktadır. Uyarlık çözümlerinin eksikliği ve uygulanabilir bir sistem geliştirememeleri bunda önemli rol oynamıştır. Tarihsel-toplum çözümleri ve çözüm önerileri de pek geliştirilmemiştir. Ayrıca kendileri de pozitivist felsefenin etkisini taşımaktadır. Avrupa merkezli sosyal bilimin pek dışına çıktıkları söylenemez. En önemli eksiklikleri, bence demokratik siyaset ve modernite konusunda sistematik düşünce ve yapılanma içine girememeleridir. Görüş ve eleştirilerinin doğruluğuna ilişkin gösterdikleri titiz çabayı sistemleştirme ve uygulama konusunda sergileyememişlerdir. Belki de sınıfsal konuları buna engeldir. Diğer önemli bir engel, teorik görüşlerinde ve pratik yaşamlarında her türlü otoriteye duydukları tepkidir. İktidar ve devletin otoritesine duydukları haklı tepkiyi tüm otorite ve düzen biçimlenişine yansıtmaları, demokratik moderniteyi teorik ve pratik olarak gündemleştirmelerini etkilemiştir. En önemli özeleştirisi konusunun demokratik otoritenin meşruiyetini ve demokratik modernitenin gerekliliğini görememeleri olduğu kanısındayım. Ayrıca ulus-devlet yerine demokratik ulus seçeneğini geliştirmeyişleri de önemli bir eksiklik ve özeleştirisi konusudur.

Günümüzde reel sosyalizmin çözülüşü, ekolojik ve feminist hareketlerin gelişmesi, sivil toplumculuğun genel bir kabarma sergilemesi şüphesiz anarşistler üzerinde olumlu etki bırakmıştır. Fakat haklı çıktıklarını tekrarlamaları fazla anlam ifade et-

miyor. Yanıtlamaları gereken soru, neden iddialı bir sistem eylemliliğini, inşasını geliştirmedikleridir. Bu da akla teori ile yaşamları arasındaki derin uçurumu getirmektedir. Çokça eleştirdikleri modern yaşamı acaba kendileri aşabilmiş midirler? Daha doğrusu, bu konuda ne kadar tutarlıdır? Avrupa merkezli yaşam tarzını bırakıp, gerçek bir küresel demokratik modernliğe adım atabilecekler mi?

Benzer soru ve eleştirileri çoğaltmak mümkündür. Önemli olan tarihte büyük fedakârlıklar göstermiş olan, önemli düşünürleri bağrında taşıyan, görüş ve eleştirileriyle entelektüel camiada önemli yer tutan bu hareketin ve mirasının tutarlı, gelişebilir bir sistem karşıtı sistem içinde toparlanabilmesidir. Anarşistlerin reel sosyalistlere göre daha rahat bir özeleştirisi ile güncel pratiğe yönelmeleri beklenebilir. Ekonomik, sosyal, siyasal, entelektüel ve etik mücadelelerinde hak ettikleri yeri almaları önemini korumaktadır. Ortadoğu zemininde hızlanan uygarlık ve kültür boyutları da öne çıkmış bulunan mücadelelerde anarşistlerin hem kendilerini yenilemeleri, hem de güçlü katkılarda bulunmaları mümkündür. Demokratik modernite sisteminin yeniden inşa çalışmalarında ittifak geliştirilmesi gereken önemli güçlerden birisidir."

KAYNAKÇA:

- Bakunin on Anarchy (Sam Dolgff, Vintage Books, 1971)
- Anarşizm: Bir düşünce ve hareketin tarihi (George Woodcock)
- Pyotr Kropotkin (Anarşi felsefesi-ideali)
- Anarşizm: Feminist bağlantı (Peggy Kornegger)
- Özgürlüğün ekolojisi (Murray Bookchin)
- Özgürlük Sosyolojisi (Abdullah Öcalan)

REEL SOSYALİZM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

İnsanlık tarihinin derinliklerine indiğimizde karşımıza insanlığın şekillenmesinde toplumsallaşmanın büyük rol oynadığını hep görürüz. Bir anlamda toplumsallaşma insanlaşmayla eş anlamlıdır. İnsanlıktan sözedilecekse, insan olmaktan bahsedilecekse o zaman ilk dile getirilmesi gerekli olan husus toplumsallaşmadır. İnsanlık ile toplumsallaşma birlikte gelişim seyrini ifade ettiği için de, her insanda toplumsallaşmayı görmek mümkündür.

Ahlaki ve politik toplum gerçekliği özü itibarıyla, toplumsallaşmayı ifade etmektedir. "Toplumsal olan her şey ahlakidir. Ahlaki olan her şey de toplumsaldır... En iyi iş nasıl yapılıyorsa, o nasıllık en iyi ahlak kuralı olarak zihinlere yerleşir. Ahlakı, toplumun kendiliğinden varoluş biçimi olarak algılamak gerekir. Toplumun kendini yürütüş vicdanı, yüreği olarak" tanımlamak toplumsallıkla bağlantılıdır. Politikayı; "Toplumun özgürlük alanı, gelişmenin anlam ve iradece türetildiği yaratım alanı olarak yorumlamak gerçeğine daha yakındır. Burada toplumun hem düşünce hem eylemlerini kendiliğini, kimliğini bilince çıkarması, geliştirmesi, savunması söz konusudur."

Bu bağlamda, "Orijinal demokrasi ve ahlak özdeşlik kazanıyor. Hem düşünüp tartışmanın, karar vermenin, hem de kararı yönetip işin başarısına dönüştürmenin demokrasinin en dolaysız biçimi (katılımcı, doğrudan demokrasi denilen şey) olduğu açıktır... Özyönetim erki haline gelindiğinde demokratik politika olarak kimlik kazanırken, iktidar yönetimi haline dönüştüğünde politikanın kendiliğinden sapması, kendini inkâr etmesi olarak değerlendirilmelidir" ki bunun da toplumsallaşmadan çıkma anlamına geldiği, toplumsallığın giderek zayıfladığı, iktidar odakları güç kazandıkça da toplumsallığın hedeflenerek küçültülmesi zorunluluğu vardır. Toplumsallık hedeflenmeden, küçültülüp etkisiz kılınmadan, dağıtılmadan da iktidar odakları istedikleri düzeye kendilerini getiremezler.

Bu bağlamda en iyi örnek kapitalist modernitedir. Toplumsallığın ve insanlığın ölümü anlamına gelen kapitalizmin özü, toplumsallığı dağıtmadır, param parça ederek, sürü haline getirilen bireylerden oluşan yığınlar açığa çıkarmaktır. Bunu başaran bir sistem-adı ne olursa olsun-insanlığı bitirmiştir. Toplumsallığı dağıtmıştır.

Kapitalizm ya da kapitalist modernist kültür ve ahlak ya da kültürsüzlük ve ahlaqsızlık bu olurken, bunun karşısında yer alan Toplumculuk diğer tanınan adlandırmayla Sosyalizm olmaktadır. "Sosyalizm Fransızca bir kelime olup toplumculuk anlamındadır. Toplumsallık insanın oluşum ilkesidir. Bu anlamda sosyalizm insanın varoluş şeklidir. Buna doğal toplum ya da politik ve ahlaki toplum da denir. İnsanın insan tarafından sömürülmesine karşı çıkan, insanlar arasında birlik ve eşitliği savunan, üretim araçlarının topluluk ya da grup mülkiyetini esas alan toplumsal sistemdir. Yine var olan toplumsal düzeni adaletsiz olduğu gerekçesiyle mahkûm eden, ahlâki değerlere uygun düşen yeni bir düzenin savunuculuğunu yapan, bu idealin gerçekleştirilebilir bir ideal olduğuna inanan, söz konusu ideale ulaşma yolunda kurumları ve insanı yeni baştan şekillendirecek bir eylem programı öneren ve bir devrim ya da ihtilalcının bu eylem programını hayata geçireceğine inanan siyasi düşünce ve ideolojidir."

Başkan Apo yukarıda dile getirilen sosyalizm tanımlamasını 1990'larda: "O her zaman katı "sınıfa karşı sınıf, sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş" bunlar biraz gerekli, ama esas itibariyle öne çıkan yüzü sosyalist demokrasiyi geliştirmektir. Büyük çevre tahribatına ve tüketim çılgınlığına karşı mücadeleyi geliştirmek esastır. Bu sosyalizmin yeni programı olabilir. Böyle bir program hem sosyalizmin en yalın ifadesi olacaktır, hem de insanlık kurtuluşunun ta kendisi olacaktır. Bu anlamda sosyalizm insanlığın tek geleceğidir. Eskiden sosyalleşme denilirdi. Biz şimdi buna sosyalizm diyoruz. Sosyalleşme durdu mu hayvanlaşma başlar. Ve kapitalizm koşullarında da en tehlikeli canavarlar yetişir. Dolayısıyla sosyalist mücadele kapitalist-emperyalist dönemin bu aşamasında tek kurtuluş yoludur. Olmazsa olmaz koşuludur! Bu kadar genelleşmiş bir hayvanileşme durdurulamazsa insanlık biter. Ve bu anlamda SOSYALİZMDE ISRAR İNSAN OLMAKTA ISRARDIR diyorum" gerçekliği insan olmayla sosyalizmi bir tutmaktadır.

Sosyalizm insanlık ile bir tutulması gerekirken Reel Sosyalizmi bunun dışında hatta sosyalizmin vahşi hali olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Başkan Apo daha 1990 yılının sonunda PKK 4. Kongresi'ne sunduğu Politik Raporu'nda İnsanlığın Durumu adlı değerlendirmesinde çok genişçe hem sosyalizmi hem de sosyalizme zarar vermiş olan Reel Sosyalizmi genişçe ele alarak, değerlendirmelerde bulunmuştur.

"Bilimsel sosyalizmin teorik yaratıcıları Marx ve Engels her zaman bir dünya devriminden söz ediyorlardı. Onlar, proletaryanın kurtuluşunu insanlığın kurtuluşu olarak ele alıyorlardı... Onlar, çözümü bir ulusun kalkınma problemi olarak ele almadılar. Marx ve Engels'te ulus ve ülke kavramları çok daha üst boyutlarda insanlık ve dünya kavramları içinde erimişlerdir.

Çözümüne sınıfsal çıkışla başlıyorlar. Bu çözümde sınıfsal kurtuluş sağlandığında sınıflar kalmayacaktır. Sömürülenlerle sömürülenlerin kalmadığı bir dünya... Proletarya kendini ancak böyle bir dünyada insanlaştırma ülküsüne vardırabilir. Aynı zamanda böylece insanlığın kurtuluşu sağlanacaktır. İşte bu amacın bir zorlayıcı olarak, devletin ortadan kaldırılması gündeme geliyor. Devlet oldukça sınıflar ve ulusal farklılıklar vardır. Uluslararası eşitsizlik genel olarak sınıfsal eşitsizliğin ortadan kaldırılmasıyla bağlantılı olarak aşılacaktır."

Bu değerlendirmelerini daha da ileriye taşıyarak: "Kaba bir yıkma, parçalama kendi başına bir devrim için yeterli midir? ...Yıkma işinden başka neyi biliyorlardı? Öncü ideoloji ve kültürü ne kadar koymuşlar ve pratiğe ne oranda uygulamışlardı? Proletaryanın gücünden söz edilir. Bu gücün yıkmadaki becerisi yapmada da beklenene varmış mıydı? Yıkma gücü tahammülsüzlükten, tepkiden ötürü gelişti. Fakat yapma, yaratıcılık, incelik, kültür ve en önemlisi de bütün bunları içeren insan dönüşümünü ister.

Diğer yandan, teoride dünya ile oldukça ilgili olan ve enternasyonalist vurgusu güçlü olan bir devrimin pratik

gelişim süreci içinde hiç de bu kimliğine uygun bir seyir izlemediğine tanık olmaktadır. Enternasyonalizmle oldukça ilgili gibi görünse de burada olan, Rus gerçeği etrafında sistemleşen bir devrimdir... Rus ulusunu şu kadar güçlü tutmak için, diğer uluslara şu kadar eşitlik! Bu bir taktik yaklaşımdır, stratejik değildir... Sosyalizmin genel çıkarı adına parça feda edilirken, gerçekte insanlık çok çok önemli bir yekunu feda etti."

Ama unutulmasın ki böyle olan bir sistemin artık Sosyalizm ile fazla bağı kalmamıştır. İsmi Sosyalizm olsa da onun ütopyasıyla, hayal ettikleriyle yine insanlığa vaat ettikleriyle arasında epey fark oluşmuş demektir. Bu oluşan farkı tarif etmek için Sosyalizm kelimesi yerine Reel Sosyalizm -yani pratikte uygulanmış ve Gerçekleşmiş olan Sosyalizm- kullanılmaya başlandı. Gerçekten de Reel Sosyalizmde, "Bütünün çıkarları adı altında parçanın feda edilmesi veya stratejiyi kurtarmak adı altında taktik fedakarlıklar reel sosyalizmin en önemli ilkesi" olmuştur."

Sosyalizmin en temel ilkelerinden birisi yukarıda da ifade edildiği gibi sönecek olan Devlet gerçekliğidir. Tekelleşmelerinin önünü alacak olan toplumsallıktır. Hükmetmeler yerine doğrudan demokrasidir. Boşuna zamanında Lenin en çok Devlet ve Demokrasi kavramları üzerine yoğunlaşmamıştır. "Devlet ve Devrim" kitabını incelediğimizde görülecektir ki, son tahlilde devlet sönmülenecektir. Demokrasi olmadan sosyalizmin de gelişemeyeceğini de ifade eden Lenin'dir. Benzer hususları zamanında Engels "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" kitabında ve Marx ise Grundrisse adlı yapıtında ele almışlardı.

Durum böyle olmasına rağmen; devlet, iktidar, bürokrasi, her şey haline gelen parti, parti merkez komitesi, parti genel sekreteri derken toplum üstü bir yapı oluşmuştur. Toplum ve toplumsallık adına çıkan Sosyalizm dejene edilmiş, ütopyalarına ihanet eden bir gerçeklik ile karşı karşı kalınmıştır.

Başkan Apo 1990'larda: "Reel sosyaliz-

min uygulama sahalarında sosyalizmin doğal sorunlarını kaldıramayacak kadar hantal-bürokratik bir yapı oluşmuştur...

Sorun sadece Sovyetlerle sınırlı değildir ve bütün sosyalist ülkeleri ilgilendirmektedir. Sosyalist ülkelerin en büyüğünden en küçüğüne kadar hepsinde yaşanan durum budur. Bu deneylerde sosyalist öğeler de var, kapitalist öğeler de. O halde, gerçekleşene ne diyeceğiz? Sosyalizmin bütünüyle kaybedilmesi mümkün değildir. Buna, insanlığın sosyalist eyleminin ilk aşaması, deneyi ve gerçekleşiş bakımından vahşi aşaması diyeceğiz.

Burada anlaşılması gereken; bilimsel sosyalizmin Sovyet modelinin biricik olmadığı ve sosyalizmin bu modelde kilitlenemeyeceğidir" diye değerlendirmektedir.

Başkan Apo bu değerlendirmelerini 1990'larda yaparken Demokratik Manifesto adlı yapıtında ise: "Bilimsel sosyalizm kendisi için çatı olarak merkezi ulus-devleti aldı. Her ülkenin proleter sınıfı öncelikle hem bu çatının gelişmesi için çaba harcamalı, hem de bu çatı altında kendi sınıf örgütlenmesini yaratmalıydı. Enternasyonalizmin yolu milli sınıftan geçecekti. Bilimsel sosyalizm realize oldukça kendini reel sosyalizm olarak ifade etmeye başladı; Sovyetler Birliği'nin inşasıyla kendini resmen reel sosyalist sistem olarak ilan etti. Reel Sosyalizmin devleti de proleter öncülüklü ulus-devlettir. Hatta proleter ulus-devlet burjuva ulus-devletten çok daha fazla merkezileşmek ve topluma yayılmakla farkını ortaya koymaktan da geri durmadı. Bir nevi proleter 'Firavun Sosyalizmi' doğmuştu. Geri kalmış ve kapitalist hegemonyaya bağlanmış ülkeler ve ulusların kapitalistleşme modeli olan bürokratik kapitalizme sosyalizm adı verildi. Bilimsel sosyalizm reel sosyalizm, reel sosyalizm olarak gerçekleşen bürokratik kapitalizm (kolektif kapitalizm) de sosyalizm olmuştu. Bu sosyalizmin iç nedenlerle çürüye çürüye 1990'ların başlarında gümbürtüyle çözüldüğüne ve çöktüğüne bizzat tanık olduk. Sosyalizmin böylesi çözülüşüne inanamıyorduk, ama çözümlü ve

çöküş gerçektir. Aslında çözülenin sosyalizm değil bürokratik kapitalizm olduğu açıktı; o da ulus-devletin kendisini bizzat kapitalist özne olarak örgütlemesiydi. Yani sınıfsız bir toplum yaratmak isteyen proletaryanın kendisi en vahşi kapitalist sınıfa dönüşmüştü. Diyalektiğin bir cilvesi de böyle gerçekleşmişti” diyecektir.

Özcesi, Reel Sosyalizm olarak pratikleştirmeye çalışılan uygulama biçiminde büyük bedeller verilmiş ve büyük emekler harcanmış ise de, sonuç itibarıyla ortaya çıkan gerçeklik Sosyalizm gerçekliğinin karşıtıdır. Zıddıdır. Ancak biz de biliyoruz ki bilinen yollar Adorno'nun deyişiyle bilinen köylere ve yerlere çıkar. Hele hele zihniyet taşları benzer bir şekilde örülen düşünce akımlarının gidecekleri yerler ise

de çeliştiği demokrasinin tüm boyutlarda yaşanmasıyla gerçekleşebilir. Sosyalizm demokrasisiz düşünülmemeyeceği gibi, demokrasi dışında bir yolla da asla inşa edilemez. Sosyalizm ancak en geniş katılımlı demokratik yaşamla inşa edilebilir.”

Şimdi sosyalizme bu kadar ters düşen bir yapı ya da sistem sosyalizmin en temel hedeflerinden olan özgürlüğü sağlayabilir mi? Ya da böyle bir sistemde insanlar ne kadar özgür olabilir? Bir yazar bize, “kapitalizm bireyi tutsak ederken, reel sosyalizm ise bir bütünen toplumu tutsak etmiştir” demektedir.

Sosyalizm yani Toplumculuk gibi bir öğretinin en fazla ihtiyaç duyduğu gerçeklik insan ile ilişki kurmasıdır. İnsanı değiştirip dönüştürmek için de içine girmesi-

Sosyalizmin en temel ilkelerinden birisi yukarıda da ifade edildiği gibi sönecek olan Devlet gerçekliğidir.

Tekelleşmelerinin önünü alacak olan toplumsallıktır.

Hükmetmeler yerine doğrudan demokrasidir. Boşuna zamanında Lenin en çok Devlet ve Demokrasi kavramları üzerine yoğunlaşmamıştır. “Devlet ve Devrim” kitabını incelediğimizde görülecektir ki, son tahlilde devlet sönümlenecektir. Demokrasi olmadan sosyalizmin de gelişemeyeceğini de ifade eden Lenin'dir.

kesinlikle aynı sonuçlar olacaktır. Devletçi düşünenlerin gideceği yerler devletçi yapılarıdır. İktidarcı yapıların oluşturacakları sistemler ise kesinlikle tahakkümcü ve baskıcı yapılar olacaktır. Anti demokratik olacakları için de toplumu kapsamayacakları gibi tersine toplum karşıtı olacaklardır. Nitekim Reel Sosyalizmin gerçekleşmesinde bizler bu gerçekliği ya da gerçekleri çok çarpıcı bir şekilde gördük.

“Kuramda devletsiz toplum olarak düşünülen komünist topluma hiçbir aşamada ve hiçbir gerekçeyle devlet aracına başvurmadan geçiş, sosyalizmin özü ve biçimi gereğidir. Sosyalizm ancak liberalizmin ikiyüzlüce kullandığı ve aslında özün-

dir. Onunla bir olmadır. Yüreğine kendini nakşederek, sosyalizme yakınlaştırmadır. Lenin bu durumu; “İlişki, ilişki, ilişki” olarak formüle etmiştir. Büyük enternasyonalist devrimci Kemal Pir'in deyişiyle: “Biz kimse-den ne zorla para istedik, ne zorla şunu yap dedik, ne de zorla sen bu hareketten olacaksın dedik. Zorla bir insanı bizimle beraber çalıştırmak mümkün değil; ama biz ikna ettik, ikna etmeye çalıştık. 3 saatte ikna ediyorsak 3 saatte, 300 saatte ikna edilmesi gerekiyorsa bir insanla üç yüz saat uğraştık. Yani, insanlarla uğraşıyorduk. İnsanların bizimle beraber hareket etmesi için uğraşıyorduk gerçekliğidir.”

Böyle olanların yapacakları ilk iş hiç

şüphesiz sınırları yıkmazdır. Ya da varsa sınırları kaldırmazdır. Sınırsız bir dünya yaratmazdır. Sınırsız ve sömürsüz bir dünyanın mümkün olduğuna inanarak hem sınırları hem de sömürüyü kaldırmazdır.

Peki, Reel Sosyalizmde bu mu oldu? Hayır! Olan duvarlar örmedir, tüm teknolojik ilişkilermeleri kısıtlamazdır, insanları birbirini denetleyecek hale getirerek herkesi herkese karşı kuşku kılmaştır, şüpheli etmektedir. Yani başka bir deyişle insanları tutsak kılmaştır. Yine estetik değerleri lüks görerek insanı en iyi ifadeye kavuşturacak olan ahlak ve estetik değerlerden uzaklaştırmaktadır. Sanatı kaba ve izlenemez kılmaştır. Hatta bunları o kadar ileriye götürerek bu sahayı Kapitalizme terk etmemiş. Toplumu ise insanlığın baş düşmanı olan

ma dayattıkları özgürlüksüzlüktür.

Özgürlüğü ustalar zamanında, "zorunluğun bilincine varma" olarak tanımladılar.

Sözlükler özgürlüğü: "Genelde toplumda özgürlük tartışması yürütüldüğünde ilk akla gelen tanımlama kimsenin kimseye karışmadığı bir ütopya olarak tanımlanır" der.

Bu en zor soruna Başkan Apo. "Doğada gerçekleşen biçimiyle artık atom parçacıklarının da ötesinde, dalga-parçacık evreninde olup bitenler başta 'canlılık' özelliği olmak üzere, varlıkların her çeşidini oluşturuyor. Gerçekten bu kadar doğal çeşitlilik ancak büyük bir zekâ ve özgürlük tercihiyle mümkün olabilir. Kaba, cansız maddeden nasıl bu kadar bitki, çiçek, canlı ve insan zekâsı türeyebilir?"

Hâlbuki belirttiğimiz gibi kapitalizm gibi bir sistem insanlığın mezarlığıdır. İnsanı öldürmemiş. Bitirmemiş. Sıfırlayarak sürüleştirmemiş. Karıncalaştırarak yerlerde süründürmemiş. İnsanı insan olmaktan çıkararak süper egoist ve cinsel sapıklık diyeceğimiz düzeye taşımazdır. Özcesi, insanı un ufak ederek, param parça etmemiş.

kapitalizme peşkeş çekmemiş. İtmemiş. Hâlbuki belirttiğimiz gibi kapitalizm gibi bir sistem insanlığın mezarlığıdır. İnsanı öldürmemiş. Bitirmemiş. Sıfırlayarak sürüleştirmemiş. Karıncalaştırarak yerlerde süründürmemiş. İnsanı insan olmaktan çıkararak süper egoist ve cinsel sapıklık diyeceğimiz düzeye taşımazdır. Özcesi, insanı un ufak ederek, param parça etmemiş.

Böyle olan bir sisteme peki neden insanlar koşar? Neden insanlığın mezarlığı olan bir sisteme, insanlığın hafızası, vicdanı ve öz yaşam biçimi olarak ifade ettiğimiz "sosyalist sistemden" insanlar kaçar? Bu ve benzeri soruları daha da çoğaltarak sormak ve sorularına ise sağlıklı cevaplar oluşturmak, bize kapitalizme karşı sağlıklı bir çıkış yolu gösterecektir.

Reel Sosyalist sistemden kaçışın temel bir nedeni Özgürlük Sorunu'dur. Daha doğrusu toplu-

Her ne kadar canlı metabolizması moleküler temelde oluşmaktadır denilse de, moleküllerin atom ve atomların parçacık, parçacıkların dalga-parçacık düzeni ve ötesinde olup bitenler izah edildikçe, doğal çeşitliliği yetkin izah edebilmemiz mümkün görünmemektedir...

Evrenin temel taşları olarak parçacık-enerji ikilemini düşündüğümüzde, enerjinin özgürlük demek olduğunu çekinmeden vurgularım. Maddi parçacığın ise, mahkûm haldeki enerji paketçisi olduğuna inanırım. Işık bir enerji halidir. Işığın ne kadar özgür bir akışkanlığa sahip olduğu inkâr edilebilir mi? Enerjinin en küçük parçacık hali olarak tanımlanan kuantaların, günümüzde neredeyse tüm çeşitliliği izah eden etken olarak anlamlandırılmasına da katılmak durumundayız. Evet, kuantumsal hareket tüm çeşitliliğin yaratıcı gücüdür.

...Daha da ileri gidersek, evrenin tüm sesleri, renkleri özgürlüğü düşün-dürmüyor mu? İnsan toplumunun en derin ilk ve son köleleri olarak kadının tüm çırpınışları özgürlük arayışından başka hangi kavramla izah edilebilir.

...Zekânın yoğun alanları özgürlüğe hassas alanlardır. Herhangi bir toplum zekâ, kültür, akıl gücü olarak kendini ne kadar yoğunlaştırmışsa, o denli özgürlüğe yatkın kılınmıştır demek yerinde bir söylemdir. Yine bir toplum kendini bu zekâ, akıl ve kültür değerlerinden ne kadar yoksun kılınmışsa veya yoksun bırakılmışsa, o denli köleliği yaşamaktadır deyimlemesi de doğru bir söylemdir."

Ancak biz de biliyoruz ki Reel Sosyalizm yaşama bu çeşitlilik düzeyinde bakmadığı için ortaya bambaşka sorunlar çıkmıştır. Diyalektik-gerçekliği ve onun çelişmelerini incelemeye yarayan ve bu çelişmeleri aşmaya yarayan yolları aramayı öngören akıl yürütme yöntemi- olmasına rağmen, çizdiği yasaları neredeyse tabu haline getirerek tam mutlak yaklaşımları ortaya çıkarmıştır. Yaşam akarken ve yaşamın böyle olduğunu bize söyleyen diyalektiğin ve de diyalektik materyalist yasaların ise çoğu zaman sabit ve mutlak olarak ele alınması özgürlük sahasını teorik olarak boğmuştur, boğuntuya götürmüştür.

Diyalektiğin dört temel yasası olan:

1-Evrensel bağıntı yasası: Buna göre evrendeki her şey birbirine bağlıdır. Öyle ki en ücrada olan bir şeyle bağımız vardır ve onu etkileriz. Bu olumlu olur yâda olumsuz olur. Ama esas olan bağıdır. Güneşle bağımız, ayla bağımız gibi fizik yasalarında aksiyon-reaksiyon olarak bilinen etki tepki kanunu evrenseldir. Her şey yâda her varlık (bu zerre olur daha büyük olur) birbirini çeker yâda iter. Kuvvetin dengelendiği yerde bir rotada seyredir.

2-Değişim yasası: Buna göre her şey hareket halindedir, yâda değişim halindedir. Hatta öyle ki evrende "değişmeyen tek şeyin değişim" olduğu söylenir. Fizik dünyasında atomların hep hareket halinde olduğu konum ve momentum değiştirdiğini ifade eder. Buna

göre her şey doğar, büyür ve ölür. Öürken de yeni bir evrilme süreci başlar.

3-Dönüşüm yasası: Buna göre nicel birikimler nitel dönüşümleri getirir. Yâda bir halden bir başka hale doğru evrilir. Belli birikimler ardından nitelik değiştirerek başka bir duruma geçer.

4-Zıtların birliği ve karşıtlığı yasası: Buna göre her şeyin içinde karşıtı bulunur ve aynı mekânı paylaşır. Atom çekirdeğinde proton, nötron ve elektronlar bulunur. Birbirini iterek-kakarak ve çekererek bir sistem oluştururlar. Atomdur ancak pozitif ve negatif yanları bulundurulur.

İnsan psikolojisinde; bir insanın çok sektör olduğunu düşünelim ama aynı kişi aynı zamanda en uzlaşmaya açık olandır. Keskinliğin bir diğer ucu liberalizmdir. Büyük konuşma hatta atma güvensizliği, sert kabalılık duygusallığı kendi içinde barındırır. Hani karanlık aydınlık, ölüm yaşam gibi. Ancak burada önemli olan iç içe yan yana oluşur. Bu dört yasa yıllarca, -hele bir de yaşamdaki tecrübeyi de katarsak binlerce yıl- yaşadı. Aslında birçok insan bilincinde olmadan bu kanunları yaşamında uyguladı, tüm insanlar ise bu kanunlara göre yaşadı. Bu dört yasa belli bir felsefi bakışı ideolojik ve politik görüşü bize sağladı.

A-Özcesi zorunluluğun yasaları olarak bilinen bu yasaların her şeye muktedir olduğuna inanıldı.

B-Bu kadar karşıtlık ve zıtlık üzerinde oluşmuş yasalar sonunda karşıtlığı ve zıtlığı da getirir. Bu bakış birinin üstünlüğünü sağlarken diğerinin yok sayılmasını doğurmuş ve bunun sonucu olarak da birbirini tasfiye etmeyi onaylamıştır.

Darwin'in güçlü olan ve kendisini uyarlayabilen yaşar yasası, büyük balığın küçük balığı yutma hakkını sağlar. Bu da tahakkümü geliştirebilenin hiyerarşisine davetiye çıkarır.

C-"Zorunluluk" bir nevi her şeyin önceden bilinebildiğini ifade eder. Birey diyalektiğin yasalarını bildikçe buna bilinçli katıldıkça gelişir. Özünde bu bireyin iradesini dışlayan bir süreçtir. Daha popüler bir kavramla kaderciliktir. Her ne kadar kadercilik materyalizm tarafından redde-

dilse de pratik sonuçları kaderciliktir. Tek renkliliktir, tek yoldur, tek çözümdür, tek tiptir. İsterse buna faşizan deyin isterse devlet kapitalizmini aşmayan diktatoryal reel sosyalizm denilsin, gerçeklik budur.

D- Bu dört yasa ve kategoriler determinizmi getirdi. Bilinebilirlik o kadar abartıldı ki insanın, tabiatın, ruhu yâda duyguları arka plana itildi. Psikolojide psikanaliz her ne kadar son yıllarda ele alınmışsa da, özcesi iç dünyalara yer verilmedi. Böylece kupkuru, donuk bakış ortaya çıktı. İlişkiler çıkara yani politik pratik pragmalara kaydı.

E-“Özgürlük zorunluluğun kavranmasıdır” yâda “Özgürlük zorunluluğun bilincine varmadır” tespitleri özünde özgür iradeyi reddeden, bu bağlamda

Devrimi ile 17 Ekim Devrimlerini veriyor. Buna daha nicelerini de ekleyebiliriz.

Hıristiyanlık üç yüz yıl boyunca dağ taş demeden delmedik kaya bırakmadı. Aç kalarak, susuz kalarak, kayalardan kendilerini atarak İsevililiği yaşatmaya çalıştı. Ancak ne zaman Roma da iktidara ortak oldu ve gelişti oradan çöküş kirlenme engizasyon, binlerce yakma yıkma ortaya çıktı.

İslamiyet kardeşlik ülküsü ve barıştı. Ancak siyasallaşıp, karşı İslam haline gelen Vahhabiler, El Kaideler, DAİŞ ve Türk İslam Sentezci AKP iktidarının Afganistan’da, Suudi Arabistan’da, Mısır’da, Libya’da, Suriye’de, Irak’ta ve Kuzey Kürdistan’da yaşattıkları ortadadır.

17 Ekim Devrimi için halkların en

Bunun için diyoruz ki; Bir insanı bir toplumu klişeleşmiş hatta yer yer diyalektik yaklaşım adına mahkûm etmek, değerlendirmek bir insanı izah etmeyecek kadar dar gelmektedir. Bir insanı –ki bizim dünyamızdır, yâda biziz- komple ele almak kaçınılmazdır. Öncelikle bir insanın teklifi onun sonsuz değerinde olduğunu gösterir.

gelişmeye ket vuran tespitler olarak halen kendisini hissettiriyor. Zorunluluk kavrandıkça özgürsün demek, sen bir birey olarak hiçsin demektir. Sen yeter ki zorunluluğa uy. Nitekim zorunluluklara uya uya insandan, bireyden eser kalmadı. Tekrar vurgulayalım, sorun bunun bilinçli yapıp yapılmaması değildir. Bu bakış bunu doğurmuş ve beslemiştir.

Bir parantez açarak bir kaç ayrı hususa değinelim. Başkan Apo Atina Savunmasında “eski paradigma şahsında iflas etmiştir” tespitini yaparken eski paradigmanın tüm iyi niyetlere, çabalara ve emeklere rağmen o kadar büyük insan sevgisi, bu o kadar büyük ki insan için canını, gözünü kırpmadan verebilen bir sevgi ancak buna rağmen insana, tabiata, kendine karşı kirlenmekten kurtulamıyor. Buna örnek olarak Başkan Apo Hıristiyanlığı, İslam Devrimini, Fransız

fedai insanları kendilerini feda ederek yeni bir dünya yaratmaya çalıştı. Ancak ortaya çıkan Sibiryalar, Kulaklar, Hapishaneler ve Nataşalar oldu.

Bu gerçeklik; Küba, Nikaragua, Kamboçya, Çin, Arnavutluk ve daha nice “sosyalist” ülke için geçerlidir. Emperyalist ve kapitalist ülkelerde yaşanan vahşeti doğası gereği açmanın anlamı yoktur.

Peki, bu durum nasıl aşılacak? Başkan Apo’nun dile getirdiği gibi kuantumik düşünce yapısı güçlü bir çözüm formülasyonu!

Çok önceleri Başkan Apo: “Özgürlük nedir? İradesiyle yaşayabilmektir. Özgürlük ahlakında her şeyden önce güçlü olmak ve karşılıklı iradelerin özgür olması vardır. Özgürlük ahlakı kölece bağlılık biçimlerini kabul etmez” demiştir. “Özgürlüğü evrendeki çoğullaşma, çeşitlenme, farklılaşma olarak tanımlamak toplumsal ahlak

açıklamasında da kolaylık sağlar. Çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma, zımninden de olsa, bağrında hep zeki bir varlığın seçim yapma kabiliyetini düşündürür. Bitkileri çeşitliliğe yönelten bir zekânın mevcudiyetini bilimsel araştırmalar da doğrulamaktadır. Bir canlı hücresindeki oluşumları şimdiye dek hiçbir insan elinden çıkma fabrika eli sağlayamamıştır. Belki Hegel kadar evrensel zekâdan (Geist) bahsedemeyiz. Ama yine de evrende zekâyâ benzer bir varlıktan bahsetmek tümüyle saçmalık olarak yargılanamaz. Farklılaşmayı zekâ varlığı dışında başka bir anlatımla dile getiremeyiz. Çoğullaşma ve çeşitlenmenin hep özgürlüğü çağrıştırmayı, temellerindeki zekâ kıvılcımlarından ötürü olsa gerekir. İnsanı bilinebildiği kadarıyla evrenin en zeki varlığı olarak tanımlamak mümkündür.”

Bunun da olabilmesi için devlet, iktidar, bürokratik yapıların aşılması gerekmektedir. Buda yapılanma olarak Demokratik Konfederal diye formüle edilen Demokratik Özerklikle, içeriğini ise Demokratik Ulus bakışıyla doldurmaktan geçer. Böyle olursa hem bireylerin iradeleri açığa çıkacak, zamanında Mao'nun dile getirdiği gibi, Bin çiçek açacak bin fikir tartışacaktır. Bu aynı zamanda insanı ve doğadaki varlıkları varoluşun özüne uygun olarak ele alan bir yaklaşımda olacaktır.

Bunun için diyoruz ki; Bir insanı bir toplumu klişeleşmiş hatta yer yer diyalektik yaklaşım adına mahkûm etmek, değerlendirmek bir insanı izah etmeyecek kadar dar gelmektedir. Bir insanı –ki bizim dünyamızdır, yâda biziz- komple ele almak kaçınılmazdır. Öncelikle bir insanın tekliği onun sonsuz değerinde olduğunu gösterir. Çünkü onun gidişi, yok oluşu, kırılışı onarılmayacak bir yaradır. Elmasın çok pahalı olması onun nadir buluşundan kaynaklı ise bir kereciklik biricik olan insan sonsuz değerinde olacağı her halde tartışılmaz. Böyle olunca insana –ya özünde tüm varlıklara yaklaşım bu- çok özgün ve özel yaklaşımı kaçınılmaz kılmaktadır. Ve çok komple ele alınması da bundan olacaktır.

İnsanı çok önceleri yukarda izah ettiği-

miz diyalektiğin 4 kanunu izah etmeye yetmiyor. İnsan ruhunun derinliklerinde öyle bilinmeyen çok şey var ki, bilinebilirliğin –hem de dört dörtlük- diyalektik yasaları izah edemez. Bunun için insanı sadece siyasal, sosyal değil biyolojik, fizyolojik, ruhi yine bulunduğu mekânı ve zamanı, içten yaşadığı çeşitli dürtülerin hepsini dikkate alan yaklaşımları da gözeterek değerlendirmeli. İnsan öyle derin bir dünyaya sahip ki birçok olay-olgu hareket spontane olmaktadır. Eğer toplumda aynı canlı varlıklar gibi genlere sahip ise yaşayan ve yaşatan bir gerçeklik ise –ki öyle olduğu kabul ediliyor- o zaman yüz binlerce yıl öncesinden gelen ışınlar, ruhsal aktarımlar, alışkanlıklar miraslar bugünde insan üzerinde etkili olabilecektir. Bunların hepsini ele almadan insanı neden sonuç ilişkisi ile dar ele almak o insanı izah etmeyeceği gibi kıracaktır, dökülecektir. Kırılan, dökülen insan gergin olacak, tepkileşecek sonuçta enerjisi yoğunlaşmayacak ve verimsiz olduğu gibi takıntılara sahip bir birey olarak enerji kaybının yaşayacak ve üretken olamayacaktır. İşte o zaman “gereksiz, işlevsiz, bozucu, güvensiz” olup çıkacaktır.

Bu durumun da Reel Sosyalizmde insanı ve toplumu ne hale getirdiği ibretle incelenmeye değer bir husus olduğu da tartışmasıdır.

Evet, Reel Sosyalizm ve Özgürlük derken ya da Reel Sosyalizm’de özgürlüğün nasıl öldürüldüğüne, katledildiğine bir de bu gözle bakmak anlamlı olacaktır.

Yararlanılan belgeler:

- 1-PKK 4. Kongre’ye Sunulan Rapor
- 2-Sosyalizmde İsrar İnsan Olmaktan İsrardır
- 3-Özgürlük Sosyolojisi
- 4-TDK Sözlüğü
- 5-Abdullah Öcalan Sosyal Bilimler Akademisi Sözlükleri
- 6-Özgürlük Perspektifleri

LİBERALİZM VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

Giriş

İnsanlık kaybettiği cennetini bulmak, ona sevdıyla kavuşup sarılmak için nice cehennemi labirentlerde koşturup, badireleri atlatmaya çalıştı. Kutsal kitaplarda adına Levhi-Mahfûz denilen kader sanallığını parçalayıp, özgürlüğü kucaklamak, özgür yaşam değerleriyle yeniden buluşmak uğruna adı konmamış trajik vakaları, betimlenmemiş dramatik olayları yaşayıp, nefes kesen acılara katlandı. Bedeli ne olursa olsun coşku ve sevgi seliyle aktı. Yitirdiği benliğine, çalınan cevherine ulaşmak, özüyle buluşup, hakikatine erişmek uğruna bu güne kadar yılmadı, yılgınlık göstermedi. Özgürlük aşkıyla hızını artırarak, gücünü katlayarak, özlemini haykırarak, özgürlük hasreti ve umuduyla burjuva patentli ateşten yapılmış, levitan markalı parke taşlarını aşmak için kanat çırpmaya devam etti ve etmektedir.

Özgürlük kavramının çekiciliği, sıcaklığı ve cezbediciliği vardır. Ezilen, sömürülen, baskılanan ve dışlanan her birey ve toplum için, bir umut ifade etmektedir. Bu anlamda hep özgür olmak istenilir. Ancak özgürlüğün sadece istemekle kazanılamayacağı, arzunun tek başına yetmeyeceği, dolayısıyla özgürleşmenin

kararlıca ve azimle sürdürülecek, ısrarlı bir mücadele işi olduğu da bir gerçek.

Özgürlük kavramı, düşüncesi, fısıltısı birey ve topluma kaybettiği cennetini çağırıştırır. Özgürlük fikri dillendirildiğinde ya da mücadelesi sözkonusu olduğunda büyük bir sinerji yaratır. Toplumlar dalgaları. Heyecan ve coşku rüzgârı insanları kuşatır. Sevinç çığlıkları yükselirken, tılsımlı sözler semalarda gezinir. Gizemli tümceler yüreklerle nakşolurken, mistik cümleler ruhları kuşatır. Özgürlük şarkıları dilden-dile dolaşır. Ancak egemen sınıfların da yüreği alt-üst olur. Korku ve panik havasıyla saldırıya geçerler. Üst-toplum sisteminin ideologları özgürlük kavramını, hakikatinden uzaklaştırmak için, taşıdığı anlamı ve özü içeriğinden boşaltarak, topluma öcü gibi gösterme çabasına girerler. Bu nedenledir ki, Özgürlüğe dönük çarpık bakış açılarının oluşup, farklı anlayışların gelişmesinin temelinde yatan, iktidar ve devlet sisteminin ideolojik saldırılarıdır.

Uygarlık tarihi boyunca sömürücü egemen kesimler, başta ideologları olmak üzere her türlü propaganda araçlarını devreye koyarak toplumları, halkları ve bir bütün olarak insanlığı özgürlük düşün-

cesinden ve özgür yaşam ütopyasından koparıp, uzaklaştırmak için çabalamıştır. Üst toplum sistemini egemen kılıp, hakimiyetini tesis etmek için, en çok özgürlük kavramına ve onun yaşam hakikatine saldırılmıştır. Kendi egemen sistemini, yaşam felsefesini, kültürünü, kanununu yaşamsal kılmak için anti-özgürlükçü bir propagandaya dayalı karalamayı esas almıştır.

“ Liberalizmin eşitlik diye bir sorunu zaten yoktur.”

Özgürlüğü “Zorunluluğun bilincine varma” yerine “sorumluluğun bilincine ulaşma ve aşma” veya “gerekliliğin bilincine erişerek, akışkan olma” ya da “yükümlülüğün bilinciyle yüklemine ifa

yön veren öz bilince dönüşür. Bu temelde varılan öz bilinç eylemselliğe dönüştürülerek, süreklileştirilip cana-kana-bedene kavuşturulduğunda kendi kulvarında yolculuğuna koyulur. Zira ete-kemiğe ve ruha bürünen özgürlük, mücadele güzergahında kendi Nirvanasına doğru yol alır.

Kimilerinin çokça vurguladığı gibi özgürlük olgusu soyut değildir. Somut ve anlam içerikli yaşamı bir mevhumla çevirip tanımlamak, onu erişilmez kılmak, ulaşılmaz bir ütopyaya dönüştürmek, özgürlük bilincinden ve anlam değerinden nasibini alamamışların fikri ve kârı olabilir. Ya da kimi nihilistlerin özgürlük adına, özgürlüğü nihilizme kurban etmeleridir. Halbuki özgürlük AN’ da gerçekleşirken,

Temel bir toplumsal bilinç, irade ve benlik olgusu olarak özgürlük aynı zamanda eylemsel bir durumu da ifade eder. Bu da insanın toplumsal ve tarihsel bağlamda kendini araması ve bulmasıdır. Özülle buluşması, hakikatine ulaşmasıdır. Biraz daha açılırsak şayet; tarihsel-toplumsal bilgi, bilinç, umut, inanç ve eylem bütünselliği ve simbiyotik ilişkilerin toplamı ekseninde erişilecek bir durumdur.

etme” olarak tanımlamak, doğruya en yakın bir tesbit olur. Çünkü zorunluluk kavramı ve tesbiti sorunludur. Zorunluluk, özgür iradeyi reddeden, özgür gelişmeye engel teşkil eden karakterdedir. Birey-toplum oluşumuna ve realitesine de uygun değildir. Ayrıca özgürlüğü sadece bilinç olgusuyla izah etmek, yüklenen anlam çerçevesini de eksik kılar. Yine özgürlüğü evren ve doğa yasalarıyla açıklamaya kalkmak, toplum ve bireyi şablonlara yerleştirmek, iradesiz kılıp, hiçleştirme kulvarına yerleştirmektir.

Özgürlük, birey ve toplumu yapması ve ulaşması gerekenler hususunda zorunluluk yerine kendini sorumlu görmesini sağlar. Ancak ulaşılan bilinç mütemediyen kendini aşır, hayat akışının kaynağı haline getirildiğinden de gelişmeye, yücelmeye

aynı oranda hayat bulur. Diğer bir deyişle gerçekleşebildiği kadar yaşanır. Nefes alınan her AN’ da oluşan her salisede yaşanan her zaman zerreciğinde kendini var kılar. Bu parametreler toplamında ve paralelliğinde özgürlüğe dayalı yaşamda ısrar edildikçe, özgürlük yaşanır. Adım adım özgür hayatın yaşam bulması gerçekleşir.

Temel bir toplumsal bilinç, irade ve benlik olgusu olarak özgürlük aynı zamanda eylemsel bir durumu da ifade eder. Bu da insanın toplumsal ve tarihsel bağlamda kendini araması ve bulmasıdır. Özülle buluşması, hakikatine ulaşmasıdır. Biraz daha açılırsak şayet; tarihsel-toplumsal bilgi, bilinç, umut, inanç ve eylem bütünselliği ve simbiyotik ilişkilerin toplamı ekseninde erişilecek bir durumdur.

Bilgi; evreni, doğayı, toplumu ve kendi-

ni tanımayı, öğrenmeyi ve anlamayı getirir. Bildikçe bilinç şekillenmesi gelişir. Toplumsal bilinç oluştuğunda bu eksenle bakış açısı yer edinir. Sorunların giderilmesi, meselelerin çözümü ve yarınlara şimdi de oluşumu temelinde umut gerçekleşir. Bilgi, bilinç ve umut toplamı inancı filizlendirir, perçinler. İnanç olgusu geleceği düşünen, gerçekleşebilir geniş hayallere dayalı ütopya geliştiren ve amaçları kurgulayabilen somutlaşır. Bu tasarı bilme eyleminden uzak değildir. Gelecekle ilgili

ederken, paralel kulvar seyrinde kelebek misali özgürleşmeyi başarmanın yolunu da tanıyarak, bilerek, anlayarak, arşınlar.

“O halde toplumsal ahlak ancak özgürlükle mümkündür. Daha doğrusu, özgürlük ahlakın kaynağıdır. Ahlaka özgürlüğün katılmış hali, geleneği veya kuralı da diyebiliriz. Eğer ahlaki seçim özgürlük kaynaklıysa, özgürlüğün zekâyla, bilinç ve akılla bağı göz önüne getirildiğinde, ahlaka toplumun kolektif bilinci (vicdanı) demek de daha anlaşılır oluyor.”(A.Ö.)

Özgürlük kavramının çekiciliği, sıcaklığı ve cezbediciliği vardır. Ezilen, sömürülen, baskılanan ve dışlanan her birey ve toplum için, bir umut ifade etmektedir. Bu anlamda hep özgür olmak istenilir. Ancak özgürlüğün sadece istemekle kazanılamayacağı, arzunun tek başına yetmeyeceği, dolayısıyla özgürleşmenin kararlıca ve azimle sürdürülecek, ısrarlı bir mücadele işi olduğu da bir gerçek.

umutları beslemek, amaçları diri tutmakla beraber, karşılaşılabilecek engelleri aşmak, zorlukları yenmek konusunda iradeyi de güçlendirip, metemeti artırırken, cesareti de aşılar. Bu ilke ve kurallar ekseninde kenetlenme güçlü, katıksız ve acabasız olunca, imanı getirir. İman yeşerince dal-budak salıp eyleme yöneltir. Eylem dayandığı temeller itibariyle sarsılmaz bir güce kavuşur. Başarı, sevinç ve mutluluk rüzgarıyla eserek eylemi taçlandırır.

Diğer bir durum ise, insanın vicdanı özgürlük bilincini ifade ederken, bu ahlak olarak somutlaşır. Çünkü ahlak aynı zamanda bir özgürlük tercihidir. Ve özgürlükle de mümkündür. Bu da insanın kendi varlığının bilincine varmasını koşullar. Kendini bilen aşamasına ulaştığında, iç dünyasını tanıyarak, gücünün ve etkisinin farkında olarak, tercihlerini daha doğruya yakın ve özgürce yapmasını sağlar. Böylece kişi, düşünce ve duygu dünyasının gereksinimlerinin neler olduğu bilinciyle gelişmeyi, düzeltilmeyi ve düzeltmeyi anbean ifa

Birey ve toplum doğanın ve evrenin bir parçası oluşu itibariyle özgürlük, onun doğası gereğidir. Çünkü Özgürlük ve özgür olma istemi evrenin ve doğanın oluş ve varlık temelidir. Bilinen en büyük ve en küçük madde-enerji ikileminde tercih, özgürlük meyillidir. Yapılan deneylerde bu açığa çıkmıştır. Elektronlar üzerinde uygulanan denemelerde görülen o ki, bir çembere alınan elektronların daha önceki hızlarını artırdıkları farkedilmiştir. Çember daraltıldıkça elektronların daralan çembere karşı rahatsızlıklarının olduğu, hızlarının sürekli arttığı, hatta kaçıp gitme, kurtulma eğiliminin hız kazanarak sürdürdüğü tesbit edilmiştir. Bu deneyin bize gösterdiği çok aleni bir durum söz konusudur. Elektronlar kendi doğal hareketlerini daraltan, sınırlayan hatta hapseden her durum karşısında kendi özgürlük eğilimini dışa vurarak, pratiğe geçirerek ifade etmişlerdir. Bu da evrenin ve onun parçası olan doğanın özgürlük karakterini göstermektedir. Demek ki do-

ğada var olan her fenomen, ister devasa büyüklükte isterse zerrecik düzeyde olsun, özgürlük meyilli ve karakterlidir. Bu hususa Önder Apo; "Hiçbir yasa özgürlük yasasından daha güçlü değildir" der. Özgürlük istemi ve gereksiniminden daha güçlü bir bilinç, irade ve eylem arzusu ve bütünselliği doğada mevcut değildir. Hiçbir canlı özgür olmadan, özgürlük arayışı içine girmeden yaşayamaz. Özgürlük tüm organik ve inorganik yapıların-canlıların karakteri ve özelliğidir.

Günümüzde her olay ve olgunun, icat ve buluşun, fikir ve akımın hızla küreselleştiği bir dünya gerçekliğine ta-

ulus üstü -çok uluslu- şirketlerin, özellikle mâli-finans sermayenin, savunma-silah sanayinin, enerji sektörünün ortaklaşan tekel çıkarları ekseninde küresel bir yapılanma (YDD) hızla sürdürülmektedir. Toplumların, halkların ve ulusların aleyhine ve onlara rağmen sömürüye derinlik ve kapsam kazandıran projenin hayat bulması için dünyaya ateşler salınıyor. Kapitalist-modernitenin hegemonik güçleri, bölgesel-işbirlikçi İktidar odakları ve yerel-yardakçı paramiliter-taşeronlarla elele-kolkola girerek, stratejik-taktik ittifak ve politikalarla dünyanın her yerine ve noktasına müdahale etmektedirler. Özel-

Liberal düşünce ilkesiz-kuralsız karakteri ve omurgasız- elastiki yapısından dolayı her döneme, bölgeye ve topluma göre kendini uyarlama yeteneğini gösterebilmiştir. Liberal kavramının kullanımı zamanla artarak, siyaset dilinin argümanı haline gelirken, "bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler" anlamında ifadesini bulur. Düşünce özgürlüğünü, inanç, ifade ve irade özgürlüğünü, basın-yayın özgürlüğünü, mâli ve ekonomi özgürlüğünü, serbest ticareti, seyahat serbestliğini vb. yaşamın tüm alanlarındaki özgürlüğü ölçüsüz bir şekilde futursuzca ve pervasızca savunur. Özgürlükleri kendine etiket edinir. Sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel vb. sorunlara ilişkin söylevlerinin politik-pelesenki haline getirir. Böylece Kapitalist-Emperyalist sistemin temel ideolojisi olarak işlev görür.

nığz. Kimileri bu realiteyi bilişim çağı diye tanımlar. Bu devasa teknik devrim silsilesi ve bilişim ağı sayesinde Kapitalist-Modernite sisteminin de küreselleştiği görülmektedir. İktidar ve sermaye odakları bu gelişmeleri fırsat bilip, hemen dört-koldan felsefik, ideolojik ve politik bombardımana dayalı anti-özgürlükçü bir kültürel küreselleşmenin -popüler kültürün- de hegemonik güçlerce toplumlara dayatıldığı bir zamanı yaşıyoruz.

likle özgürlük ve demokrasi mücadelesinin verildiği alanlara öncelikle yönelmektedirler. Tarihsel-toplumsal köklere sahip demokrasi ve özgürlüklerin günümüze kadar uzanan, marjinal ve silik biçiminde de olsa varolan kırıntıları ve umutları ortadan kaldırmak için çabalamaktadırlar. Esas alınan temel yaklaşım ya tüketeceksin, bitireceksin ya da içini boşaltıp değersizleştireceksin. Neticede algı çarpıklığı oluşturup, yanılsamalı bilinçler geliştire-

rek, anlam yitimi yaratacağın. Bu minvalde en çok yönelinen ve üzerinde titizlikle durulan ise; Özgürlük ve Demokrasi kavramlarıdır. Tarihsel- toplumsal anlamda yaşamın temel değerleri olan bu kavramlarla oynayabildikleri kâdar oynamadılar. Kutsallığını ele-ayağa düşürerek, gizemliliğini tüketerek sıradanlaştırmakta, çekiciliğini yitirmesi sağlanmaktadır. Bu konuda günümüz itibarıyla başat rolü, Kapitalist-Modernitenin ideolojisi ve sistem biçimi olan Liberalizm oynamaktadır.

Özgürlüğün liberal tanımı

Liberal kelimesi latince "özgür" anlamına gelen "liber-liberty" kelimesinden türetilmiştir. Daha sonraları ise Locke, anayasal monarşi ile parlamenter yönetim ilkelerini savunan milletvekillerini "liberalus" olarak isimlendirmiştir. 19. yy' dan itibaren daha güçlü formüleştirilerek, kapitalist sistemin siyasal alanda görece özgürlükçü biçimleri için kullanılmaya başlanmıştır.

Liberal düşünce ilkesiz-kuralsız karakteri ve omurgasız-elastiki yapısından dolayı her döneme, bölgeye ve topluma göre kendini uyarlama yeteneğini gösterbilmiştir. Liberal kavramının kullanımı zamanla artarak, siyaset dilinin argümanı haline gelirken, "bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler" anlamında ifadesini bulur. Düşünce özgürlüğünü, inanç, ifade ve irade özgürlüğünü, basın-yayın özgürlüğünü, mâli ve ekonomi özgürlüğünü, serbest ticareti, seyahat serbestliğini vb. yaşamın tüm alanlarındaki özgürlüğü ölçsüz bir şekilde futursuzca ve pervasızca savunur. Özgürlükleri kendine etiket edinir. Sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel vb. sorunlara ilişkin söylevlerinin politik-pelesenki haline getirir. Böylece Kapitalist-Emperyalist sistemin temel ideolojisi olarak işlev görür.

Ancak Liberalizm'in dayanağı ve beslenme kaynağı daha eskilere uzanır. Palazlanan burjuvazi -talancı, sömürücü sermaye- Rönesansın dönüştürücü fırtınasıyla, Reformasyonun baş kaldıran yan kısmı sonucu açığa çıkan değerleri hırsızla-

arak Hollanda, İngiltere ve özellikle ABD ve Fransa da gerçekleşen halk devrimlerinin temel taleplerini de kendine argüman eyleyip, miras belleyerek eklektik-çalma/toplama- bir ideoloji kurgular.

Aydınlanmanın dönüştürdüğü, geliştirdiği ve yarattığı zihniyetin ve bilincin karşısında hiçbir sistemin ve yapılanmanın duramayacağı gerçekliği karşısında siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel vb. alanlardaki kireçlenmiş tüm kaleler yıkıcı depremi yaşar. Bu da varolan egemen sistem ve toplumsal yapılanmaların yeniden oluşum ve şekillenmelerini koşullar. Rönesansın açığa çıkarıp, merkeze koyduğu birey adeta kasırgalar gibi esmektedir. Din ve inanç biçimlerinin bütün doğmalarından, tabularından, korkularından sıyrılır. Binlerce yıllık edilgen-ölü kişiliğini parçalayıp benliğine güven duyan, kendi gücünün farkına varan, an be an kendini aşan bir bilinç mecrasına girer. Artık düşünüp gözleyen, sorgulayan, tartışan, yeni fikirlere açık birey vardır. Değişen sanat anlayışı ve estetik ölçülerle harikalar yaratan, ürettikçe çoşan, kabuğuna sığmayan kişi vardır. Evreni ve dünyayı yeniden keşfeden, her buluşuyla heyecanlanan, kendini yeniden oluşturan birey vardır. Bu gelişmelerin neticesinde hak ve adalet arayışına giren, özgürlük, eşitlik ve kardeşlik gibi binlerce yılın umutlarıyla beslenmiş ve bilenmiş sloganlarla ayağa kalkıp, yola koyulan toplum realitesi, yönünü iktidar ve egemen odaklara çevirir. Toplumlar ve halklar devleti ele geçirme hedefiyle seller gibi akar. Bu tablo karşısında egemen kesimler yenilme-kaybetme korkusuyla çalkalanırlar. Bu fırtınayı dindirmek, toplumları ve halkları dizginleyip, kâbul edilebilir bir sisteme entegre etmek için çabalarlar. Çünkü yaşanan değişikliklerin, yeniliklerdeki patlamaların önünde durmak mümkün değildir. Egemenlerin arayış ve çırpınışlarının sonucu Restorasyon sürecine girilir. Gelişmenin, yeniliğin ve ilerlemenin doğal akışı farkedilir. Bu farkındalık doğrultusunda yamalı-bohça misali her şeyi bağrında toplayan Liberalizm açığa çıkar. O güne dek üretilen ve

yaratılan tüm maddi ve manevi değerleri özünden arındırarak, cevherini silikleştirir. Kendi egemenliğine zarar vermeyecek konuma taşır. Ancak umut kapılarını da yanılmalı olarak aralık bırakırken, egemenlerin yeni çözüm tarzı ve sistemi liberalizm olur. Siyasal, sosyal, kültürel, etnik, dini, hukuki, ekonomik, mali, ticari, güvenlik vb. hayatın bütün alanlarına ilişkin toplumsal, sınıfsal, grupsal ve bireysel düzenlemelere gider. Böylece toplumların özgürlük arayışları gemlenmiş olur. Tüm radikal talepler pasifize edilir. Artık burjuvazinin kâbul edip, benimsediği

boyutları ve özellikleriyle teşhir olur.

Liberalizm; oluşum anı ve gelişim seyri itibarıyla yeni-egemen sınıf ve geleneksel-iktidar odaklarının toplumlara ve onların taleplerine karşı sistematize edilmiş bir uzlaşma ideolojisidir.

Liberalizm; üst-toplumun alt-topluma karşı kendi iç-antagonist çelişkilerini bir tarafa iterek, aynı cephede buluşup gerçekleştirdiği, barış-uzlaşmasıdır.

Liberalizm; tarihsel, toplumsal ve geleneksel olan tüm değerlerin ve kutsalıkların değersizleştirilip, hiçleştirilerek anlamsız kılınmasının söz-birliğidir.

Liberalizm düşüncesi ve felsefik sistematığı tüm gelişmeleri ayırım yapmadan, elemeyen, rafine etmeden her yeniliği, aykırılığı ve farklı olanı, ilerencilik olarak ele alıp yorumlar. Mali işlerde, ekonomi ve ticaret de serbest rekabeti benimseyip, geliştirir. Bireyi temel alıp, merkeze oturtur. Tüm haklar ve özgürlükler bireye indirgenir.

düşünce sistematığı, felsefesi, hayat tarzı ve devlet yönetim biçimi Liberalizmdir.

Liberalizm düşüncesi ve felsefik sistematığı tüm gelişmeleri ayırım yapmadan, elemeyen, rafine etmeden her yeniliği, aykırılığı ve farklı olanı, ilerencilik olarak ele alıp yorumlar. Mali işlerde, ekonomi ve ticaret de serbest rekabeti benimseyip, geliştirir. Bireyi temel alıp, merkeze oturtur. Tüm haklar ve özgürlükler bireye indirgenir. Her türlü baskı ve hedeflemelere karşı hukuki koruma altına alınır. Ancak devlet ve iktidar erkini de Anayasal ve yasal çerçevelerde sorumluluk altına alıp, keyfi uygulamaları sınırlar. Bu doğrultu da at gözlüğüyle bakıldığında yanılabilir zinciri kişiyi esir alabilir. Zira liberalizm eşitlikçi, özgürlükçü ve adil bir düzen olarak görülür. Liberalizm tablosuna bütünlüklü bakılmadığında, söylem ve uygulama farklılığı farkedilmediğinde, sömürücü-egemen karakteri gizlenir. Resim tüm kareleriyle görülüp, izlendiğinde gerçeklik tüm yalınlığıyla açığa çıkar. Çarpıklıklar, yanlışlıklar tüm

Liberalizm; doğru ve yanlışın, iyi ve kötünün, güzel ve çirkinin içiçe geçirilip muğlaklaştırılmasının çıkar-ittifakıdır.

Liberalizm; Toplumsal bağlamda varoluşsal öze, sarsılmaz bir insani köke ve geleneksel özelliğe sahip özgürlüğü, özgür yaşamı ve özgürlükleri bireyselliğe indirgeyerek, toplumsal gerçekliğin üstünü bireysel-bencillikle boyayıp, görünmez kılarak, bilinçleri bulanıklaştırmanın, egemen-sözleşmesidir.

Liberalizm; uygarlık tarihi boyunca bu güne dek kurgulanmış olan yalanların devasa boyut da olanıdır. Kocaman bir özgürlük dalaveresi ve safsatasıdır. Rönesans ve reformasyon ile toplumsal-ulusal devrimlerin nice emek ve bedellerle geliştirip hayata sürdüğü değerlerin, felsefeden bilime, sanattan teknolojiye kadar uzanan yaratımların, burjuva sınıfınca hırsızlanıp, el konularak kendi çıkarları ekseninde sistematize edilmesidir.

Liberalizm; toplumların en büyük değeri olan, hatta değerlerin değeri, umutların umudu olarak kabul gören

özgürlükleri ve özgürlük sevdasını anlaşılmaz ve tanınmaz hale getirmiştir. Kimler için ve nasıl bir özgürlük vardır. Kölelik kimlere reva kılınmıştır. Özgürlükler adına piyasaya sürülmeyen, metâ haline getirilmeyen hangi değer ve ahlaki ölçü kalmıştır. Bu vb. soruların cevabı liberalizmin özgürlük anlayışı ve sistemi irdelendiğinde açığa çıkar. Bunlar da liberalizm resminin karelerinde aşıkardır.

Liberalizm; toplumsal bağlamda özgürlüğü eriten, ahlaki çürüten, politikayı tüketen bireyciliği başat kılan bir ideolojidir. Zaten "Bireycilik en az devlet ve iktidar kadar topluma karşı savaş halidir. Liberalizm, esas olarak toplumun

derecede geçmişin ve toplumun inkarı üzerinde şekillendiği için, beterin-beteri olarak, müthiş ölçüde "şimdilikçidir." Üstelik özgürlükler adına, içinde yaşanılan zamanı esas almayı salıklar. Yarını bile reddeder. "Şimdiyi yaşa, gerisi boştur" söylevini şiyar edindiğinden, hayatın her anı ve olgusunda yüksek sesle dillendirip, pratikleştirir. Tartışılmaz bir ilke ve bakış açısı olarak belirlediği bu argümanı, yaşamın her adımında ve uygulamasında temel bir algı biçimine getirerek, yargıya dönüştürüp, bilinç haline kavuşturur. Bireyin bireycilik temelinde dizginsiz ve futursuzca, toplum karşıtlığı tahribatını koşullar. Yalnız kendini ve bencil çıkarla-

Liberalizm; tüm uygarlık iktidarları ve hegemonyaların da görülmediği derecede geçmişin ve toplumun inkarı üzerinde şekillendiği için, beterin-beteri olarak, müthiş ölçüde "şimdilikçidir." Üstelik özgürlükler adına, içinde yaşanılan zamanı esas almayı salıklar. Yarını bile reddeder. "Şimdiyi yaşa, gerisi boştur" söylevini şiyar edindiğinden, hayatın her anı ve olgusunda yüksek sesle dillendirip, pratikleştirir.

güçsüzleştirilerek (ahlaksız ve politikasız toplum) bireyciliğin her tür saldırısına hazır kılınması anlamına gelir. Liberalizm en anti-toplumcu ideoloji ve pratiktir." Özellikle "burjuva orta sınıfın resmi ideolojisi olarak, tüm bu modellerden eklektik bir seçim biçiminde kendini sunar. Böylelikle görünüşte her modelin doğru yanlarına sahip çıkmış gibi kendini sistemleştirir. Özünde tüm modellerin en kusurlu yanlarını bazı doğrularla karıştırarak, eklektizmin en tehlikeli bir biçimini sürekli inceleme modeli olarak topluma sunar. Resmi anlayış olarak toplumun kolektif hafızasını sömürgeleştirip işgal ederek ideolojik hegemonyasını kesinleştirir."(A.Ö. Özgürlüğün Sosyolojisi)

Liberalizm; tüm uygarlık iktidarları ve hegemonyaların da görülmediği

rını düşünen, günübürlük yaşayan, tarihsel ve toplumsal olan tüm insani değerlere yüz çeviren, gelenekleri küçümseyen, birikimleri çar-çur eden, primat misali bir tip oluşur. Özgürlük yalanının ardına sığınarak, tarihten kopuk, toplumdan uzak, ufuk yoksunluğu yaşayan, dar ve sığ bir hayatı tercih eder. Kışkırtılan güdülerin tatminini özgürlük olarak algılar. Yeme, içme, kullanma, tüketme kültürü içinde gark olurken, keyfiyetçilik ve son derece ilkesiz ve rahatına düşkünlüğü de özgürlükler olarak belleyip, hak olarak görür. Kendi realitesinin farkına varmayı reddederek, düşünce ve ruhta paramparça olmuş halde çılginca daha fazla bireyciliğebencilliğe doğru, dolu-dizgin koşutur. Bu hale getirilen ve gelen birey şahsında liberalizmin başarı çığlıkları yükselir.

Ancak hem doğa hem toplum hem de birey sorunları çığırından çıkmıştır. Çevre talanı ve tahribatı, toplumsal çöküş, bireyin delice bencilleşmesi, sömürünün derinlik ve kapsam kazanarak katlamalı büyümesi, emekçilerin çilesi, işsizliğin her gün artması, insanlığın açlık ve sefaletle yüz-yüze olması. Demokrasi ve özgürlüklerin, temel insan hakları ve evrensel hukukun, her gün hızla ihlallere uğraması. Baskı ve şiddetin tırmanışa geçerek, ölüm ve katliamların rutin olaylar haline gelmesi. Kadın düşürülüştüğünün adım adım derinlik kazanması. Tecavüz kültürünün normalleşmesi. Çocuk istismarı ve cinayetlerinin çoğalması vb. çığ gibi büyüyen devasa sorunlar mevcuttur. "Sistemin hegemonik ideolojisi liberalizm, ne klasik ne de neo biçimleriyle çözüm üretememektedir. Kelime anlamı özgürlük olan liberalizm, sıkı göreciliği olan bir kavramdır. Birine veya bir gruba özgürlük olan karşısına kölelik olarak yansır. İlkçağ tanrı-kraları için azami özgürlük, kölecî sınıf olarak karşısını yaratmıştır. Ortaçağ aristokrasisi için özgürlük, geniş köylü-serf yığınlarının köleliğiyle ancak mümkün olabilmiştir. Yeniçağın burjuvaları için liberalizm ise, yeni tür köleler olan geniş proleter, yarı-proleter ve diğer emekçilerin asgari ücret köleliğiyle iç içe yürümüştür. Resmi anlamıyla liberalizm, tüm ulus-devlet sınıfları için özgürlük iken, modern kullar olan vatandaşlar için işsizlik, ücretsiz çalışma, yoksulluk, açlık, eşitsizlik, özgürlüksüzlük ve demokrasi yoksunluğu demektir. Liberalizmin mutlak anlamda özgürlükçülük olmadığını iyi görmek gerekir. Hegel, devleti en iyi özgürlük aracı saymıştı. Ama ortaya çıktı ki, bu özgürlük ancak devlet sınıfları ve bürokrasi için geçerlidir. Diğer deyişle ekonomik ve iktidar tekel-leri (seçkinler) için azami özgürlük olan, tüm ötekiler-diğerleri için her soydan köleliktir." (A.Ö. Özgürlüğün sosyolojisi)

Liberalizmin temel özelliklerinden biride her renge bürünmesi ve her elbiseyi kendine uydurabilmesi yeteneğidir. Bu eklektik ve esnek hali onun kendini sürekli yenileyip, cilalılarak toplumlara sunma-

sını getirirken, beklentilere de kendince cevap olmaktadır. Her taraftan ideolojik, felsefik, politik, dinsel, kültürel değerleri, fikirleri ve söylevleri çalıp-çırparak hırslaylayıp, eklemeyerek düzenleyip, piyasaya sürer. Yeniden bir beklenti ve umut olmayı başarır. Karakterine özgü bu tarzı halen de sürdürmektedir. Ancak bu kez fazla aşındığından kendini yeniden boyalayıp, süsleyerek Neo-Liberalizm olarak sahneye çıkarır. Aslında Neo-liberalizm kapor-tası bozulmuş, şasesi dağılmış, motoru gümlenmiş ve demode olmuş markasıyla liberalizmin, yeniden "temcit pilavı" gibi ısıtılıp servis edilmesidir. Ancak ayyuka çıkmış çelişkilerin çözülmesi ve dökülen sistemi kurtarması mümkün olmayacaktır. Çünkü talanın, gaspın, hırslıdmanın, her türden sömürünün, baskının, haksızlığın, adaletsizliğin ve değersizleştirerek yabancılaştırıp bitirip, tüketmenin hegemonik adı, ideolojisi ve sistemidir.

"Hiçbir liberal veya neoliberal lafazanlık ve kavram kargaşası bu asli özelliğini değiştiremez. Kelime anlamı itibariyle özgürleşme olarak da kullanılan liberalizm, uygulamada bunu da tekellerin sınırsız gelişmesinin ötesine taşıramadığını kanıtlamıştır. Görünüşte sunulan özgürlük, pratikte tarihte firavun rejimlerinde bile görülme-yen çok yönlü ideolojik ve maddi prangalara vurulmuştur. Gerçek özgürlük bir toplumda ancak toplumsal boyutla desteklendiğinde anlam kazanabilir. Toplumca desteklenmeyen bireysel özgürlükler ancak tekellerin insafına bağlı olarak anlam bulabilir ki, bu da özgürlüğün ruhuna aykırı bir durumu ifade eder." (A.Ö.)

Geçmiş ve gelecek bugünde çakışarak, harmanlanmış haldedir. Sosyal bilimlerle rafine edilip, damıtıldığında kendi sentezine ulaşır. İdeolojik, politik ve örgütsel öncülüğüne kavuştuğunda toplumsallaşır. Devrimsel hamle ve patlamalarla evrimsel akış ve sıçramalarla ahlaki, politik ve estetik ölçülerde eylemselliğe doğru yol alırken, yarınların inşası da şimdi de oluşup, adım adım hayata yön verir.

GENÇLİK VE ÖZGÜRLÜK SORUNU

Toplumsal yaşamın herhangi bir zamanında ve mekânında sömürü, kölelik ve baskı sorunu olmazsa özgürlük sorunu da söz konusu olmaz. Devlet, iktidar, sınıf ve genel resmi uygarlığın baskı ve zorba aygıtlarının icadından öncede insanın bir arayışı, dolayısıyla varmak istediği amaçlar vardı. Bunlar kendini anlama, anlamlandırma ve tanıma arayışı ve amaçlarıdır. Fakat özgürlük sorunu ve arayışılığı en yaygın biçimiyle toplumsal hafızada, iktidarların ve resmi uygarlığın toplumlar üzerindeki zülüm ve baskısı sonucunda yaratılmıştır. Özgürlük sorunu bir sosyolojik olgu olarak daha çok insanla insan arasındaki ilişkilerin bozulması, eşitsizliği, alt-üst sınıf ayrışmalarının sonucu olarak anlam kazanmaktadır.

Her ne kadar evrende farklı nitelikte cereyan etse bile, evreni özgürlükten soyutlamak ve sadece insana bağlamak ve indirgemek, insan merkezci görüş olup kapitalist modernitenin pozitivist, kör cahilliğinin deneyci yaklaşımının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kapitalist modernite evreni cansız ve sadece madde yiğini olarak yansıtmak ister, zira

bu algı yaratıldığında daha kolay talan ve yağmalama politikalarını uygulamaktadır. Endüstriyalizm denen olayın bir boyutu, bunun üzerinden kendini meşrulaştırmaktadır. Bundan dolayı varmak istediğimiz nokta ise özgürlüğün maksimum düzeyde evrende cereyan etmesi ve canlı-cansız her varlığın, bu kapsamda olmasıdır. Daha doğrusu özgürlük anlayışına dayanmayan bir evreni düşünmek, imkânsızdır. Dolayısıyla bilimsel disiplinlerle bunu izah etmeye kalkışmak, insanın içinden çıkamayacağı bur durum olabilir.

Özgürlüğün evrensel karakterini ne kadar vurgularsak konumuz açısından o kadar aydınlatıcı olur. Fakat insan söz konu olunca bu ikilemin boyutları ve kapsamı değişmekte ve çoğalmaktadır. Dolayısıyla sosyolojik bakış ve yorum daha da önem kazanmaktadır. Bu anlamda özgürlüğün evrensel özelliklerinden ilham alarak bu soruyu sormak daha anlamlı olabilir. Acaba toplumsal varoluşun hangi aşamasında insanın özgürlük problemi cereyan etmiştir? Bir tez olarak insanın devletleşme ve sınıflaşması, yani "Devletçi uygarlıkla" tanışması bu konuyu aydınlığa kavuş-

turmak açısından şüphe götürmez bir gerçekliktir. O zamana kadar insanın temel problemi kendini doğanın gizemi ve gücü karşısında koruyabilmek ve hayatta kalabilmektir. Sistematik egemenlik ve tahakküm ne içsel nede dışsal olarak hiçbir anlam ifade etmezdi. Kuramsal olarak doğal toplum çelişkisiz ve problemsiz bir toplum da değildir, fakat çelişkiler toplumsal hayatın sürekliliğini sağlamak ve gelecek zamana taşımak dışında, insanın insan üzerinde sömürü ve tahakküm kurması gibi bir durumda söz konusu değildi. İnsan bu amacına hizmet eden iki temel yaklaşım keşfetti. Birincisi, doğanın nimetlerinden faydalanırken doğaya zarar vermemek için muazzam bir çaba gösterdi. Çünkü o dönem insanların gözünde; doğadaki her varlık canlıydı ve her varlık kendisi kadar kutsaldı. Doğadaki her varlığı kendisi gibi ele alıyordu. İkincisi, toplumsallığın öneminin farkına varmışlardı. Beslenme, üreme ve güvenlik sorunlarını çözmek ve içinde yaşadıkları doğada sürekliliklerini sağlamak için toplumsallığın önemini yaşayarak daha iyi anlamışlardı.

Özgürlük; insanların sayısı kadar farklı anlam ve içeriğe sahip olabilir, en azından bireyler kafalarında istedikleri gibi tasavvur edebilirler, ancak kavramsal, kuramsal ve bilimsel olarak toplumsal yaşam söz konusu olunca bu seçeneklerin hepsi bir noktada kilitlenir. Yani özgürlük her şeyden önce evrensel olduğu kadar "TOPLUMSAL" olmak zorundadır. Genel toplumu kapsadığı kadar bir o kadarda toplumsal farklılıklara da hitap etmelidir. Çünkü insan sadece insanla ilişki ve iletişim içinde değildir, bir yandan toplumla bir yandan da evren-doğayla ilişki ve çelişki içindedir. Dolayısıyla maksimum düzeyde özgürlük evrensel varlıklar arasında cereyan ederken bir yandan da "TOPLUMSAL EVREN" arasında cereyan etmektedir. Bu anlamda bir toplumun ya da topluluğun özgürlüğü tehlikede ise, o toplum yahut topluluğun herhangi bir ferdi, kesimi ya da gurubu özgür yaşayamaz. Özgürlük, evrensel düzeyden tutalım da bir yaprağın kıpırdanışına kadar muaz-

zam tutarlılık ve ölçülülük içinde cereyan etmektedir. Dolayısıyla hiçbir varlık sonsuz özgürlüğe sahip olmadığı gibi, ondan mahrum kalan tek bir karınca, tek bir yaprak ya da çiçek de yoktur. Ancak evrende ve doğada bir varlığın özgürlüğünün başka bir varlık tarafından gasp edilmesi gibi özellikler de söz konusu olamaz. Özgürlük amacıyla var olan evren adalet ilkesine de sahiptir. Ve bu adaleti doğada işlemektedir. Aslında insan ve toplumsal yaşam içinde geçerli olması gereken bir adalet durumudur. Fakat sadece toplumsal doğada açığa çıkan insana mahsus egemenlik, tahakküm ve gasp etme gibi özellikler insanı doğadaki diğer varlıklardan niteliksel olarak ayırtmaktadır.

İnsan ve toplum, evrensel yasalar tarafından kuşatılmıştır. Örneğin, bir insan belirli bir zaman süresince yaşayabilir, belki insan tarih boyunca ölümsüzlüğü arzulamıştır, fakat ölümsüzlük varoluşun diline aykırıdır. Bu sadece toplumla izah edilecek bir durumda değildir, insanı ve toplumu aşan evrensel bir yasadır. Bundan dolayı nasıl ki evrende özgürlük amacı olmadan toplumda da özgürlük amacı var olamazsa- öyle bir tartışma anlamsızdır da-toplumda da özgürlük olmaksızın bireyler ve toplumsal kesimler de özgürlüğü yaşayamazlar. Bu durum insanın iradesini sonsuz ölçülerde aşmakta ve sadece toplumsal doğayla bir izahatı olabilmektedir. Yani özgürlüğü yaşama yolu, toplumsal özgürlüğü yaratmaktan geçmektedir. İnsan birçok değeri yaratarak belki de evren sınırlarını en çok zorlayan canlıdır. Ancak yine evren tarafından insana bir sınır, bir ölçü getirilmiş ve aşamayacağı sınırlarının olduğu hatırlatılmıştır.

Toplumsal tarihte özgürlüğü evrensel ve toplumsal karakterinden soyutlamaya kalkışan ve mutlak bir biçimde tikeller ve bireylere indirgeyen tek düşünce akımı, liberalizmdir. Aslında liberalizm özgürlüğün evrensel ve toplumsal özünü inkâr etiği için özgürlük düşmanıdır. Bireycilik aracıyla insanı insanla, insanı doğa ve evrenle karşı karşıya getiren liberalizm, hiçbir iktidar ve egemenlik ideolojisinin

cesaret etmediği işe kalkışmıştır. Peki, bu insanı toplumdan soyutlayarak daha çok yalnızlaştırmadı mı? Liberalizmin özgürlük anlayışı, bireyi milyonluk kentlerde ve toplumlarda yalnızlığa, iletişimsizliğe mahkûm bırakan bir anlayıştır. Liberalizm toplumsal özgürlük anlayışa sahip olmadığı gibi bireysel özgürlük anlayışı da daha çok bir karıncanın okyanus dalgalarının ortasında takılı kalmasına, yalnızlığına benzemektedir. Dolayısıyla, külliyatız ve tekil özgürlükler, yani özgürlüğü tekil olgulara indirgemek (tabi eğer varsa?) toplumsal yaşam açısından bir yalandan ibaret olup, gerçek hayatta karşılığı olmayan liberal bir yaklaşımdır. Tersine, özgürlüğü tekil bağlardan soyutlamak ve tümünden külliyata bağlamakta köleleri cennet hayaliyle gece gündüz çalıştırmaya benzemektedir. Bu yaklaşım da ideolojik diktatörlüğe tekabül etmektedir. Sümer Zigguratları, Mısır piramitleri ve Çin duvarı gibi eserler bu yaklaşımın eserleridir. İki yaklaşımda da toplumsal ve bireysel özgürlüklerin gaspı, istismarı söz konusudur; sadece bir farkla, birisi klasik kölelik iken, diğeri ise modern köleliktir. Dolayısıyla toplumla birey arasındaki özgürlük dengesi bütün evrensel varlıklarda olduğu gibi, toplumla doğa arasında da optimal olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bu anlamıyla demokratik ve farklılıklara dayalı eşit toplumlarda bireyler maddi ve manevi olarak özgürlüğü toplumuyla birlikte yaşamalıdır. Ancak bu biçimiyle birey ve toplumun doğa ve evrenle olan ilişkisi düzenlenmiş olacaktır. Özgürlük toplumsal bir olgu olduğuna göre bu alanın büyütülmesinde toplumun da bireyinde oynayacağı roller vardır.

İnsanlık tarihinin doğal toplum süresince toplumun eşitlik ve özgürlük sorunu olmamıştır. Doğal toplum sonrasında olumsuz hiyerarşi üzerinde gelişen şehirli-sınıflı-devletli oluşumlar özgürlük ve eşitlik sorunlarını yaratmışlardır. Zaten ilk profesyonel avcılık kültürü maddi ve manevi olarak doğal toplumun gidişatına müdahale olarak çıkmıştır. Avcılık kültürü, doğal toplumun aşılmasında ve analitik

aklin evrensel amaçtan sapmasında temel bir faktör olarak göz önüne alırsak, bunun aynı zamanda negatif bir örgüt ve örgütlenme zemini hazırladığını da rahatlıkla anlayacağız. Avcılık bir yandan güçlü şefleri yetiştirirken bir taraftan da egemenliğe ve tahakküme giden yolun kapılarını da açan ilk örgütlenme biçimidir. Çekirdek olarak daha sonra kabile içi ayrışmalarda ve kabileler arasındaki şiddete dayalı çekişmelerde "SAVAŞ" olarak tanımlayabileceğimiz çatışmaların ortaya çıkmasına yol açan örgütlenmedir. Bu anlamda avcılık kültürü, sistematik militarizmin çekirdeği ve başlangıcıdır. Zaten bu durum yönetimin ve otoritenin ideolojik, politik tekelleşmesiyle birleşince "Devletçi uygarlığın" çekirdeğini teşkil eder ve doğal toplumdan niteliksel olarak kendini ayırıştırır. Bu örgütün özne konumunda olan güçlü ve tecrübeli şefinin temel nesnelere ise gençlerdir. İktidarın ve maddi uyarılığın aygıtlarını oluşturan ilk oluşum bu avcılık etrafında örgütlenen formdur. Bilindiği gibi ataerkil ve hiyerarşik sistem bir örgütlenmeye sahip olmadan ve belirli bir güç oluşturmadan kendi otoritesini sırf ideolojik söylem ve argümanlarla kadın etrafında örülen toplumsal yaşama dayatamaz, böyle bir dayatmada bulunsa bile başarısız kalacağı açıktır. Bu anlamda gençlik başta avcı erkek olmak üzere, jerontokrasi tarafından kullanılan bir kesim olmuştur. Bunda hem gençliğin avcı erkeğin fiziki gücü ve avcılık tekniğinden yararlanmak istemesi hem de avcı erkeğin ve bir bütün jerontokrasinin gençliğin dinamizminden, enerjisinden ve tecrübesizliğinden faydalanarak kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak istemesi etkili olmuştur. Günümüze kadar süre gelen yedi bin yıllık hiyerarşik ve devletçi uygarlık tarihi kendini gençlik köleliği üzerinden var etmiş ve gençliği toplum aleyhine kullanmıştır. İlk toplum karşıtı örgütlenme olan jerontokrasi ideolojik, politik ve askeri bütünlüğe sahip bir örgütlenmedir. İşte kölelik, sömürü ve gasp ilk başta bu örgütün içinden başlayarak toplumun geneline doğru yol almaya başlamıştır.

Toplumsal tarihin gençlik boyutunu incelerken unutmamak lazım ki hem kölelik düzenleri hem de özgürlüğe ve eşitliğe dayanan bütün sistemler kendilerini gençlik üzerinden var kılarlar. Dolayısıyla toplumsal tarihin akışında gençliği sırf özgürlükçü ya da sırf köle tanımlamak sosyolojik olarak ciddi yanılgılar taşımaktadır. Hata söylenebilir ki sürekli iki cephe de savaşan ve çarpışan gençler olmuştur. Bir kesimi egemenlik ve sömürüden yana mücadele içinde olurken diğer bir kesim ise özgürlük ve adaletten yana olarak mücadele içinde olmuşlardır. Bu bağlamda İskender-Aristo örneği oldukça çarpıcıdır. Aslında İskender bir nevi Aristo'nun düşünsel yansıması yahut eyleme geçmiş halidir. Aristo sürekli "Doğu toplumları

kölelik, savaş, talan ve gaspla tanışmadan da toplumsal yaşamı sürdürebilirdi, bunların olması bir zorunluluk değildi. Zaten toplumsal tarihin % 98'i egemenlikten, tahakkümden ve kölelikten uzak tamamen demokratik modernite kapsamında ve bu olguların ulaşamayacağı kırlarda ve doğal toplumlarda cereyan etmiştir. Geçmişte, şu anda ve gelecekte demokratik toplum ve demokratik modernite seçeneğini yer kürenin her köşesinde inşa etmek ve evrensel bir sisteme kavuşturma şansı her zaman olmuş ve olacaktır.

Konuya giriş olarak evreni ve tarihi referans almamız belki de gençliğin kendine özgü karakterinden kaynaklanan bir meseledir. Zira gençlik (kavramsal olarak) aynı zamanda evrensel bir durumdur, hiç

Toplumsal tarihte özgürlüğü evrensel ve toplumsal karakterinden soyutlamaya kalkışan ve mutlak bir biçimde tikeller ve bireylere indirgeyen tek düşünce akımı, liberalizmdir. Aslında liberalizm özgürlüğün evrensel ve toplumsal özünü inkâr ettiği için özgürlük düşmanıdır.

karıncalar gibidir ezip geçeceksin" fikrini İskender'in ruhuna ve kişiliğine enjekte etmiştir. İskender bu anlayışla doğu toplumlarını fethetmiştir. İskender tahakkümü ve egemenliği temsil ediyor. Spartaküs ise ezilenler ve sömürülenler için mücadele ediyor. Roma'nın vahşetine ve zulmüne karşı eşitlik ve özgürlük için bir "Özgürlük savaşçısı" olarak ortaya çıkıyor.

Çizdiğimiz genel tablodan kesinlikle şu çıkarsama yapılmamalıdır; o halde toplumsal anlamda kölelik ve özgürlük bir ikilemdir ve tamamlayıcı nitelikte olgulardır. Böyle bir durumda meşruiyeti olmayan ve tamamen kendini zorbalığa, yalana, yağmaya ve sömürüye dayandıran egemenlik ve tahakküm olgularına meşruiyet kazandırmış olacağız. Örneğin tarihin gidışı bu şekilde olmayabilirdi, doğal toplum kendini daha da pekiştirerek ve daha geniş formlarla sürdürebilirdi; yani toplum ve insan hiç egemenlik, tahakküm,

ihtiyarlaşmayan ve sürekli kendini yenileme ve gençleştirme kabiliyetine sahip bir evren, doğa ve toplumdur. Özellikle toplumsal varoluş daha çok kendini yenilemeye, süreklileştirmeye, hep canlı tutmaya dayandırmak zorundadır. Yani toplumun kendisi hiç ihtiyarlaşmayan ve sürekli genç olma karakterine sahiptir. Önder APO savunmalarında " gençlikte kadın gibi toplumsal bir olgudur" der. Bu sosyolojik bir tespit olduğu kadar ideolojik bir tespittir. Zira liberalizmin bakış açısında ve analizlerinde gençlik sadece bir parçadır. Aslında onun hâkim kılmaya çalıştığı bakış açısına göre evren, toplum ve bütün varlık parçalardan ibarettir ve bir bütünlüğe sahip olmayan tek tek olgular ve gerçeklerdir. Bu aynı zamanda bir dünya görüşüdür. Bu dünya görüşü içinde gençlik sadece bir "kesim ve ya bir kuşak" olabilir. Hatta evrenin kendisi bile kadın ve genç özelliklere sahiptir. Örneğin, üret-

kenlik ve doğurganlık kadında daha çok öne çıkmakta, fakat aynı zamanda bir evrensel özelliktir. Ya da evren kendini değişim diyalektiğine tabi tutarak ihtiyarlaşmasını, çürümesini ve dolayısıyla da yok olmasını engellemesi gibi özellikler insanda olduğu gibi evrende de vardır. Budan dolaydır ki Önder APO "insanın kendisi küçük kozmostur" tespitine varmıştır.

Özgürlük bağlamında hayal kırıklığına uğramamak için özenle "DEVLET-İKTİDAR VE EŞİTLİK-ÖZGÜRLÜK" paradoksuna değinmek gereklidir. İki yüzyıldır Ortadoğu'da sömürü altındaki toplumsal psikolojide ve algılarda özgür olmak devlet sahibi olmakla eşit sayılmıştır. Daha önceleri için aynı kesinlikle bahsedilemez, hatta bu batı toplumlar içinde geçerlidir. Örneğin orta çağda Batı ve Doğu paradigmalarında bu algı yoktur. Özgürlük daha çok "din ve felsefe" eksenli olup metafizik yanı ağır basan bir karaktere sahiptir. Toplumlar istila ve gaspa karşı müthiş derecede bir direnç göstermişler, devlet ve iktidara asla teslim olmamışlar fakat hiçbir zamanda özgürlüğü yeni bir devlet kurmakla da daraltmamışlardır. Özgür kalma ve yaşamayı devletten uzak tutma olarak tanımlamışlar. Fakat 18. yy'dan itibaren özellikle 18. yy sonu ve 19. yy başlarında her ulusun kendine ait en azından bir devlet kurma hayali çılgınca gelişmiştir. Adeta toplumsal hayata Darwin'izm uygulandı. Birinci ve ikinci dünya savaşları ulusların kurtuluşunun kendi ulus devletlerini kurmasından geçtiğine yol açmıştır. Özgürlük sınıfsal bir olgu olarak ele alınarak burjuva ve sosyalist anlamda da devletle özdeşleştirilmiştir. Ulusal sınırların çizilmesi ve bir bayrağa sahip olunması gibi algılar tapınma düzeyine gelmiştir. Bu paradigma şuan nükleer savaşla dünyayı tehdit ederken, ekolojik dengeyi bozan sorunların yaşanmasına yol açmıştır. Sosyalist ve eşitlikçi görüşlere sahip muhalif cephe ise özgürlük anlayışı olarak "proletarya diktatörlüğünü-özgürlüğünü" aşamamıştır. Evren ve bütün varlığı kapsayan özgürlük, bir sınıfın özgürlüğüne indirgenmiştir. Sonuç amaçlandığı

gibi "proletarya diktatörlüğüne" bile ulaşamamıştır. Rusya, Vietnam, Angola ve kapitalist moderniteye karşı mücadele eden güçler, devletçi-totaliter bir sistem geliştirmekten öteye gidemediler. Savaşlar, onurlu ve kahramanca mücadele yürüttüler, kendi bağımsız devletlerini bile kurdular, fakat özgürlüğün ve eşitliğin yanlış ve eksik tanımlamasından dolayı özgür olamadılar, özgürlük alanları yaratamadılar. Kendi farklarını ortaya koyamadılar. Öncelik demokrasi ve özgürlük olmalıyken etnik ve ideolojik bürokratizmle gelişen militarist ve ekonomik rekabet oldu. O zamana kadar emperyalist ve egemen güçler onlara zulüm ederken, bu sefer kurdukları kendi devletlerinin çarkında sömürülüp, zulme uğradılar. Bu anlamda sadece Kürtler değil bütün sömürü altındaki Ortadoğu toplumları için etnik ve dine dayalı yeni devletler kurmak sadece özgürlükten daha fazla uzaklaşmaktan öteye sonuç vermez. Çünkü devlet ve iktidar özsel olarak özgürlükle karşıt anlamlara ve içeriklere sahiptir.

Peki, ne inşa etmeliyiz? Tabii ki inşa etmemiz gereken özgürlük sistemidir. Toplumsal yaşamda formsuz özgürlük elbette tasavvur edilemez. Anlam kendine uygun bir yapıya dökülmez ve dizilmezse yokluk kadar ileriye götürebilir. Özgürlüğün dökülüşü ve dizilişi de tabii yine içeriğine uygun olmalıdır. Kuramsal ve kavramsal olarak "Demokratik Modernite" buna tekabül eder. Kendi başına demokratik modernite geniş açılması gereken bir konu ama demek istediğimiz özgürlük kendine uygun olmayan yapılarda ve formlarda inşa edilmez, inşa edilse bile başka bir şey olur. Özgürlük amaçlı olmaz ve özgürlüğü büyütmez. Önemli olan özgürlük ahlakını ve alanlarını geliştirerek özgürlüğü çoğaltacak özgürlük sisteminin inşa edilmesidir. Zaten bunun dışında insanın ve yaşamın başka amacı ve işi olmaması gerek. Ancak bu eko sistemde yer alan her varlığı kapsayan bir özgürlük anlayışı olmalıdır. Özgürlüğü ilk başta kendinde yaratmak sonra insanla insan arasındaki ilişkilerde düzen-

lemek ve bundan yola çıkarak sonsuzluğa vardırma anlayışıdır. Hiç kimsenin başkasının kölesi olmadığı bir dünyayı, savaşların ve orduların değer görmediği bir dünyayı; dolayısıyla insan yaşamından "FAZLALIKLARIN" sökülüp atıldığı bir dünyayı inşa etmek gerekir. Kapitalist modernitenin hâkim olduğu bu dünyada eşitlik ve özgürlük dışında insanın eksiklikleri söz konusu değil, fazlalıkları çok fazla!

Bu dünyada yukarıda tanımladığımız kapsamda özgürlüğü yaşayan, yaşatan ve kendini insan bilenler toplumda çok az yer tutmaktadır. Zira verdiğimiz örnek-

sonrada ateşin ortasında kalan insanların kurtarıcısı gibi kendini göstermeye başladı. Kapitalizm, kaya sertliğindeki yumruklarını pembe gibi indirmeyi en iyi bilen, tarihte örneği görülmemiş sinsi bir düzendir. İnsanları güldürür, ağlatır, acı çektirir ve eğlendirir ama insanlar neden gülüp ve ağladıklarının, acı çekip ve eğlendiklerinin farkında olmadan ısrarla hep ona tapmaya devam ederler. Yıllarca okula gidip gelirler, gözlerini kaybederler; bilim, felsefe ve sanat öğrendiklerini zannederler. Sistem hiçbir zaman kendisini ve amacını onlara sorgulatmaz.

Peki, ne inşa etmeliyiz? Tabii ki inşa etmemiz gereken özgürlük sistemidir. Toplumsal yaşamda formsuz özgürlük elbette tasavvur edilemez. Anlam kendine uygun bir yapıya dökülmez ve dizilmezse yokluk kadar ileriye götürebilir. Özgürlüğün dökülüşü ve dizilişi de tabii yine içeriğine uygun olmalıdır. Kuramsal ve kavramsal olarak "Demokratik Modernite" buna tekabül eder.

lerde de özgür olmak isteyen bireyler ve toplumlar, kendilerinden başlayarak dünya özgürlüğünü –doğada dâhil- gerçekleştirmelilerdir. Toplumsal özgürlük gerçekleştirilmeden kimsenin özgür olmayacağı açıktır. Hele hele Ortadoğu gibi bir yer ve ismi bile yasak olan bir ülke söz konusu olunca bu durum ancak insani facialar ve felaketleri aşan bir dille kaleme alınabilir. Bu anlamda Kürdistan ve Kürtlerin durumu 21.yy'ın gerçek utanç yüzüdür. Zaten kapitalizmin temel özelliklerinden biri topluma ve insanlara acı yaşatması ve sonrada çektirdiği acıları en iyi sömüren sistem olmasıdır. İlk başta zihinsel ve ruhsal olarak toplumları ve insanları felç eder sonra köleleştirir, sömürür ve daha sonrada Rambo gibi kurtarıcı ve özgürlüğün dağıtıcısı gibi birden ortaya çıkar. Bilmeyen, tanımayan onu gerçek zanneder. İlk başta Ortadoğu'yu ateşe vererek cehenneme çevirdi, bir nevi "Devlerin çarpışma sahası" haline getirdi,

Acaba daha iyi bir dünya ve yaşam için mi yoksa kapitalist modernitenin pazarlarında daha kolay dolaşabilmesi için mi?

Kapitalist Modernitenin gençliğe yönelik liberal, pozitivist sosyolojik analizleri ve ideolojik-politik yaklaşımları iki amaçla yaptığını ve geliştirdiğini gençliğin var olan durumundan anlaşılmaktadır. Biri; asi ve isyankâr ruhlarını yumuşatmak, uysallaştırmak ve uyuşturmak, ikincisi ise kendi cephesine çekmek ve bitmek bilmeyen enerjilerini kullanmaktır. Eğitim sistemi sanıldığı gibi artık sadece okulla sınırlı değil de bütün yaşam alanları kapsamaktadır. Sistem; aile içi ilişkilerden ve kültürel yapısından tutalım sinema, sanat-edebiyat, spor alanlarına, askeri yaşam sahalarına, bürokratik hamallığına ve medya ağının bütün versiyonlarına kadar tamamen kapital düşünce ve yaşam felsefesine hizmet edecek şekilde dizayn edilmiştir. Neoliberalizm ve kültür endüstrisinin dehşet verici boyutları

gençliği adeta kafeste tutmak için bin bir türlü kendini boyar, cazip kılar ve karışındakini sessizce katleder. Ölüm korkusu ayaktaki ölüşü unutturur, sırf nefes alıp vermek yaşam sayılır. Yeryüzündeki 7 milyara yakın insan kesinlikle bu görülmez kılınan sinyallerin dışında değildirler. Bütün bunları yaparken insanların kendilerini en özgür ve azade insanlar olarak düşünmelerini sağlamaya çalışır. Peki neden? Çünkü ruhlar ve zihinler liberalizm tarafından esaret altındadır, nerde ve ne zaman yumruk yediklerini kolay kolay fark etmezler. Bir zamanlar bilgeliğe ulaşmak, yaşamın ve evrenin sırlarını keşfetmek ve kendini ölümsüz kılmak için insanlar hayatlarını ortaya atarlardı.

miştir. Yani kesinlikle bu mekânlar sistemin bütünlüğünün dışında olmayıp, tam tersi onun belkemiğini teşkil etmektedir. Bundan dolayı demokratik modernite bağlamında toplumsal ve tarihsel değerlere dayanan eğitim sistemini yeniden ele almak ve düzenlenmek acil bir ihtiyaçtır.

Dünya'nın ve modernitenin merkezinde durum buyken sömürgeci sömürsü durumunda olan Kürt toplumu ve gençliği acaba bu sistemin neresinde yer edinmektedir? Acaba bir yeri var mı? Varsa eğer kim adına ve hangi toplumsal-kültürel kimlikle kendini tanımlamaktadır? Tabii ki bu soruların hiçbir cevabı yoktur. Çünkü hala varlık-yokluk mücadelesi bütün şiddetle cereyan etmektedir. Kürt gençliği

Gençlik karakter olarak var olana tabi olmaz ve ana takılı kalmaz, toplumsal olarak daha çok geleceği inşa etmekle ilgilidir. Kategorik ve kuşak olarak da bir ayırmda bulunsak toplumun yaşlıları var olana tabi olurlar; yeniye keşfetme, yaratma ve inşa etmekten çok iki elle geçmişten geleni muhafaza etmeye sarılırlar. Genç olan ise gözünü doğmamış ufuklara diker ve yeniye inşa ederek köhnemiş düşünce ve yapıları doğal olarak değiştirir.

Fakat kapitalist modernite öyle bir düzen kurmuş ki, bu yüce amaçların ve ütopyaların yerini zengin olmak, ev-araba ve bir işe sahip olmak en büyük zafermiş gibi gösterilir. Günü ve anı yaşamak, kurtarmak büyük bir marifet olarak lanse edilmiştir. Kapitalist modernitenin çarklarından biri olan üniversitelerde insanların beyinleri felç edilip, sistemin ideolojik bakışı ve zihniyeti gençliğin kişiliğine enjekte edilmektedir. Bu açıdan üniversiteleri sistemin kadro yetiştirme mekânı olarak değerlendirmek ve sistemin bürokratik boşluklarını dolduran ve sürekliliğini sağlayan ideolojik mekânlar olarak görmek daha gerçekçi olabilir. Üniversiteler gençliğin dinamizminin, enerjisinin, yenilikçi ve yaratıcı yanlarının tüketilip düzenle barışık hale getirildiği yerler haline gel-

çıplak şiddetin, idamın, açlığın, işsizliğin, fuhşun-uyuşturucunun, ezilme psikolojisinin, kendini hor görmenin, tecavüzün, zindanın, psikolojik ve fiziksel işkencenin, başkalaştırılmanın uçurumunda ve fırtına gibi sokaklarda esen devlet terörüyle her an karşı karşıdır. Böylesi bir ortamda Kürt olmak kendi başına üzerinden atamayacağın büyük bir beladır, Kürt gençliği olmak ise makul şüphe kapsamında potansiyel suç ve orta yaşa kadar binlerce karakoldan ve polis nefret saçan bakışlarından geçmek demektir. Fanon, boşuna Dünya'nın yerlileri için "YERYÜZÜNÜN LANETLİLERİ" dememiştir. Hâlbuki o sadece normal sömürge durumunda olan toplumlar için kullanmıştır; peki Kürt toplumu ve gençliği için ne denmelidir? Bir yandan birden fazla bölgesel dikta re-

jimleri, bir yandan uluslararası kapitalist sistem ve bir yandan da işbirlikçi-ihanetçi kuşatmasında olan Kürt toplumu ve gençliğinin binlerce yıllık analarının-atalarının toprakları üzerindeki yaşam hakları yok sayılmaktadır. Kendine ait bir okulu yoktur, sömürgecilerin dili ve kültürüyle konuşmak ve yaşamak zorundadır. Kürt gençliğinin Almanca, İngilizce öğrenmesi, bilmesi doğal görülür fakat anadilini öğrenmesi, okuması anormal ve şiddetle karşılık alabilecek bir şeymiş gibi gösterilir. Tarihinden, geçmişinden ve toplumsal değerlerinden adeta yabancılaştırılmak istenmektedir. Eğer gençlik geçmişle gelecek arasında geçit köprüsü ise, sistem bu köprüyü yok etmekle kültürel soykırımı gerçekleştirerek Kürt toplumunu uçurumdan aşağıya atmak istemektedir.

Özgür toplum ve özgür bireyler her zaman seçenek sahibi olanlardır. Seçenek sahibi olanlar ise kendilerini ve karşılıklarını iyi bilen insanlardır. Köle toplum ve bireyler kendilerine ve geleceklerine dair herhangi bir seçimde bulunamaz, tartışamaz ve kararlaştıramazlar. Adeta dünyaya gelmeden önce kaderlerinin yeryüzündeki tanrılar tarafından çizildiğine inanırlar ve buna başkaldırmazlar. Sadece efendilerinin emirlerine itaat ederler. Özgür toplum ve bireyler asla zorbalığı, sömürüyü ölüm pahasına da olsa kabul etmezler, ancak hiçbir zaman başkalarına da zulüm etmez ve sömürmezler. Fakat köle toplum ve bireyler sömürü ve zulme karşı susar ve baş eğeler, fırsat bulduklarında ise çektiklerinin on katını başkalarına çektirirler. Bir nevi kendilerini zalim ve sömürgecilere benzetirler, onlarda ayna psikolojisi müthiş derecede işlemektedir; asla şaşırmaz. Özgürlüğü düşüncenin ve eylemin optimal dengesi olarak tanımlarsak düşünce daha çok öncelik taşır. Sömürgecilerin temel aldıkları yöntem ise ilk vuruşta toplumun ve bireyin düşüncesini sakatlamak ve zehirlemektir. Çünkü bu gerçekleştikten sonra otomatik olarak sistem dışı herhangi bir davranış ve eylem gerçekleşemez. Bu açıdan özgürlüğün alfabesi "kendini

bilmek ve düşünebilmek" demek insan tabiatına en yakın tanım olabilir. İnsandaki korku, cesaret, güzellik, çirkinlik, kahramanlık, kölelik ve özgürlük gibi özelliklerin başucu düşüncededir. Hiçbir insan kahraman ya da korkak olarak anasından doğmaz; düşüncede yaşanan, sonradan karar ve eyleme iten süreçler insanın kimliğini belirler. Bundan sonrası ise seçim yapmak, irade oluşturmak ve hakikat yolunda yol kat etmek ve eyleme geçebilmektir. Yani büyük acıları yüreğinde taşımak ve onu büyük toplumsal saygı ve sevgilere dönüştürmek için kendini hazırlamaktır. Özgürlük ütopya ve idealarını gerçekleştirmek için canından çok daha fazlasını ortaya koyabilmek demektir.

Örneğin acaba Kürt toplumu ve gençliğinin yüzü kapitalist moderniteye mi yoksa özgürlüğe dönük mü olmalıdır? Ona ait olmayan Avrupa'ya, metropollere mi yoksa atalarının yattığı özgür dağlara mı dönük olmalıdır? Hangisinde neyi kazanır neyi kaybeder? Bu bir seçimdir ve mutlaka birisinde bir şeyler kazanırken diğerinde de bir şeyler kaybedilir. Fakat Kürt toplumu ve gençliğinin sistemde hiçbir yeri olmadığı için sistem içi yaşamda kazanacağı tek bir şey vardır; bir parça ekmek uğruna kölenin kölesi olmak! Peki, kayıpları nelerdir?

Gençlik karakter olarak var olana tabi olmaz ve ana takılı kalmaz, toplumsal olarak daha çok geleceği inşa etmekle ilgilidir. Kategorik ve kuşak olarak da bir ayırmda bulunsak toplumun yaşlıları var olana tabi olurlar; yeniyi keşfetme, yaratma ve inşa etmekten çok iki elle geçmişten geleni muhafaza etmeye sarılırlar. Genç olan ise gözünü doğmamış ufuklara diker ve yeniyi inşa ederek köhnemiş düşünce ve yapıları doğal olarak değiştirir. Gençlik arayışçı ve sorgulayıcıdır. Gençliğinin bu özellikleri devrimci ve özgürlükçü yönünü ifade etmektedir. Özcesi yapısalığa uymaz ve sığmaz. Tarih boyunca bütün toplumsal, düşünsel, kültürel ve hata bilimsel devrimler bundan bağımsız değillerdir. Toplumsal, ulusal ve tarihsel olarak Kürtler kendilerini ve geleceklerini

“İNŞA ETME” sürecinden geçmekte. Aslında bu süreç iki yüzyıla yakındır devam etmektedir, bu süreçler daha çok direniş ve varlığını koruma karakterli olup inşa yönü zayıf kalmıştır. Yirmi birinci yüzyılın sonlarına geldiğimizde ise bir farkla bu süreç sürmektedir; bir yandan direnirken öbür yandan geleceğe dair tartışma, proje ve inşa çalışmaları yapılmaktadır. Böylesi bir süreçte Kürt toplumu, ulusu ve hareketi gençliği stratejik olarak “ÖNCÜ tanımlamıştır. Bir anlamıyla Kürdistan’da özgür yaşam gençliğin öncülüğünde inşa edilecektir. Bu bir yandan paradigma olarak ulusun ve toplumun geleceğini sürekli genç ve diri tutmak ve garantiye almak iken, diğer yandan da dogmatizme, katı yapısallığa ve çürümeye önlem olarak sürekli esnekliğe ve özgürlüğe

Bu anlamda gençliğin kendini örgütlemesi kadar ulusu ve toplumu örgütlenme sorunu bulunmaktadır. Vahşete karşı örgütlü olmayı amacın kendisi değil de amaca giden yol olarak tanımlamak mümkündür. Bilindiği gibi hiçbir amaca yolsuz gidilmez, mutlaka bir yola girmek lazım. Tabii ki hangi yol hangi zaman ve mekâna göre daha uygun ise ve amaca daha kolay varıyorsa o seçilmelidir. Keskin sözlerle belirlemek gerekirse; tek tek bireyler olarak kapitalist moderniteye karşı başarı şansımız zayıftır, ancak örgütlü bir ortak tavır, düşünce ve eyleme sahip olursak hem sisteme karşı şans sahibi olabiliriz hem de eşit, özgür ve demokratik dünyamızı kendimiz yaratabilir ve dolayısıyla inşa edebiliriz. Bu yolda Hıristiyan, İslam, Türk, Kürt ya da

Özgürlüğe giden yolda gençlik –yani öncü- devrimci halk savaşının komutanı, örgütleyicisi ve ruhudur. Daha önce belirttiğimiz gibi kölelikte, özgürlükte gençlik olmadan inşa edilemez. Gençlik sınıf, cins ve dar kimlik gurupların ötesinde ama aynı zamanda hepsini de kendi içinde barındıran bir özeliğe sahiptir. Önemli olan bunu hangi yönde yorumladığımız ve anlamlandırdığımızdır.

açık olmaktadır. Bir anlamıyla gençliği “ÖZGÜRLÜĞÜN ÇEKİRDEĞİ” olarak da tanımlamak mümkündür. Nasıl ki güneş sisteminde milyarlarca gök cismi güneşe göre kendilerini düzenliyorlarsa toplumsal değişim ve dönüşümde de gençlik aynı role sahip kılınmıştır. Bunu çok fazla idealize etmemek ve toplumsal bütünlüğün içine yerleştirmek büyük önem arz etmektedir. Zira daha öncede belirttiğimiz gibi doğru kavranmaz, algılanmaz ve her şeyi yerli yerine oturtulmazsa ve gençlik maddiyatçılığa, iktidara ve kapitalist modernitenin bataklığına adım atarsa kesinlikle despotizm ve köleliğin keskin ucu haline getirilebilir. Tarihsel ve sosyolojik gerçeklikler bunu ispatlamak adına yüzlerce örneğiyle doludur.

başka bir dinin ya da ulusun kimliksel temsilcisi olabiliriz; eşitliğe ve özgürlüğe inanan insan için bu aşırı bağlayıcılığa sahip değildir. Birleşmemiz ve örgütlü olmamız için iki faktör yeterlidir. Bir, insan olmamız, iki evrensel özgürlüğe ve eşitliğe inanmamız. Ama her halükarda örgütlü olmak, örgütlü bir ses olmak özgür yaşamın inşası için vazgeçilmez bir hükümdür. Bu özellikler gençlikte daha çok hâkim olduğu için dünyanın her köşesinde demokratik modernitenin öncü gücü olma ihtimali ağır basmaktadır.

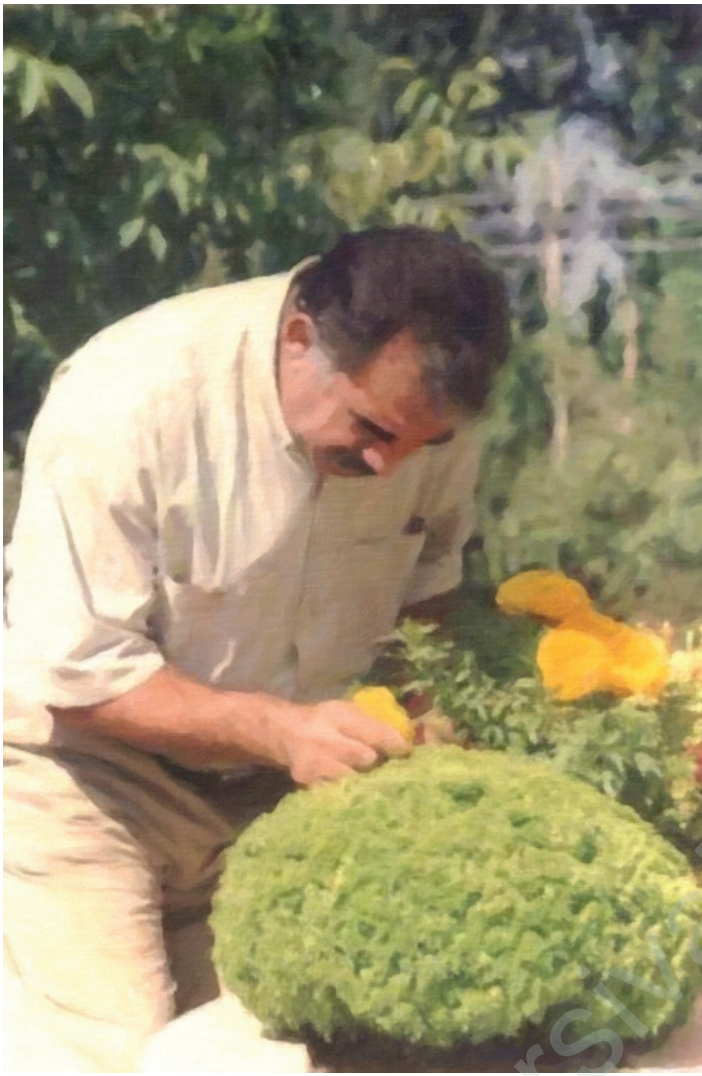
Klasik devrimlerde gençlik “DEVİRİMİN YAKITI” olarak tanımlanırdı, daha çok sınıfsal ve pozitivist bir kategorik yaklaşım söz konusuydu. Literatür olarak da sürekli gençliğin kendini örgütlemesinden

bahsedilirdi. Fakat Kürdistan devriminde yaşanan zihniyet ve paradigmasal devrimle beraber artık gençliğin kendini örgütlenme sorunu olsa da başat olamaz, olmamalıdır. Ancak onun demokratik ulus ve demokratik toplumu örgütlenme sorunları olabilir. Zira öncüdür. Gençlik siyasetten tatalım da toplumsal yaşamın bütünlüğüne, demokratik ulus ve demokratik toplumun bütün boyutlarına kadar inşayla sorumludur. Özcesi gençlik toplumun içinde toplumla birlikte yürüyerek topluma öncülük yapar. Toplumsal özgürlüğün dinamik gücü olarak özgürlüğü yaşayan ve yaşatan bir konumda olur. Özgürlüğün kendisi de budur zaten. Bu yolda her adım atışında, her nefes alış verişinde buna tekabül edebilecek her sözün ve eylemin kendisi özgürlüğün farkına varış ve hissediş olur. Önder Apo'da "Anlamın ve hissin yaşattığı insan en güçlü insandır demektir." En güçlü insan aynı zamanda en özgür insandır.

Özgürlüğe giden yolda gençlik –yani öncü- devrimci halk savaşının komutanı, örgütleyicisi ve ruhudur. Daha önce belirttiğimiz gibi kölelikte, özgürlükte gençlik olmadan inşa edilemez. Gençlik sınıf, cins ve dar kimlik gurupların ötesinde ama aynı zamanda hepsini de kendi içinde barındıran bir özeliğe sahiptir. Önemli olan bunu hangi yönde yorumladığımız ve anlamlandırdığımızdır. Sömürülen bir halkın gençleri olabiliriz, kimliği hiçe sayılmış, coğrafyası parçalara bölünmüş, demografyası, kültürü ve sosyolojik yapısı paramparça edilmiş bir gerçekliğin ürünü olabiliriz. Ama hiç kimse "İnsanlık Güneşi ve Özgürlük Şarkısı Demokratik Kürdistan'dan gençliğin öncülüğünde çıkılamayacağına" dair iddiada bulunamaz. Çünkü zaten hiç kimse gün ortasında güneşin doğuşunu beklemeyebilir ki! Hiçbir ulus, halk ve toplum Kürtler kadar özgürlüğünün uzağına düşürülmemiştir. Bu yüzden de özgürlüğüne susamış büyük bir toplumsal zemine sahiptir. Bu zeminde bitkinin suyla buluşması gibi toplumda her gün daha fazla özgürlük umutlarıyla buluşmaktadır.

Eşit, demokratik, güvenli ve doğaya saygılı bir dünyada mı yaşamak istiyoruz? İyi bir istem ancak gerçekçi olmak lazım, şu an öyle bir dünya yoktur ve bu hiç kimsenin inkâr edemeyeceği bir durumdur. Ne Paris'te, ne New York da ve ne de dünyanın herhangi bir yerinde hiç kimse güven içinde değildir. Çok daha önceden "İnsanın insanın kurdu olduğu" belirlemesinin yapıldığı bir Dünya'da yaşıyoruz. Şu ana kadar kendilerini özgür zannedenler bile yeni yeni farkına varıyorlar ki özgür değillermiş. Eğer Suriye ve Irak güvenli değilse, Türkiye, Avrupa ve Amerika nasıl güvenli olabilir ki? Bir yandan ekonomik yoksulluk toplumun ve annelerin kâbusuyken kapitalistler dışında kim kendini özgür düşünebilir ki? Ancak ikinci dünya savaşından bu yana böyle bir fırsat, yani yeni sistemlerin gündeme gelme fırsatı da ortaya çıkmıştır. Bu açıdan gençlik öncülüğündeki demokratik Kürdistan devrimi aynı zamanda Ortadoğu ve küresel boyut kazanma şansına sahip konjüktürel şartlara sahiptir. Bu bağlamda zaten tarih boyunca hep böylesi süreçlerde toplumsal yaşama damgalarını ütöyüp ve yüce ideallere sahip kişi, hareket ve örgütlemeler vurmuştur. Eğer Kürt gençliği kendini milliyetçi, cinsiyetçi, bireyci ve sistem içi yaşamın ağlarından uzak tutar ve yürürse, Ortadoğu gençleriyle omuz omuza yenedünya sisteminin rotasını demokratik moderniteye dönük çevrime potansiyeline sahiptir.

Gençlik olarak şunun da farkında olmalıyız ki, Kürdistan Ortadoğu ya rağmen özgürleşemez, demokratikleşemez ve güvenli olamaz. Eğer özgür bir toplum ve ulus olmak istiyorsak Ortadoğu'yu da özgürleştirmemiz gerekir ki ülkemizin ve toplumumuzun gelecek çocukları özgür bir dünyada yaşayabilsin.

Özgürlüğü evrendeki çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma olarak tanımlamak toplumsal ahlâkı açıklamada da kolaylık sağlar. Çoğullaşma, çeşitlenme ve farklılaşma, zımmen de olsa hep bağrında taşıdığı zeki bir varlığın seçim yapma kabiliyetini düşündürür...